

MEB
ÖZEL EĞİTİM REHBERLİK ve
DANIŞMA HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

OKULLARIMIZDA

3N eden asıl için K kaynaştırma

*Yönetici - Öğretmen - Aile
KILAVUZU*

ANKARA, EYLÜL 2010

OKULLARIMIZDA NEDEN NİÇİN NASIL KAYNAŖTIRMA YÖNETİCİ, ÖĞRETMEN VE AİLE KILAVUZU

KOORDİNATÖR

Murat GÜRKAN
Genel Müdür Yardımcısı

KOORDİNATÖR YARDIMCISI

Mahmut ÖZBUĖA
Ŗube Müdürü

HAZIRLAMA KOMİSYONU

Murat GÜRKAN	Mahmut ÖZBUĖA
Veysel ÖZTÜRK	Dursun UÇAN
Zeynep KILIÇ	İman DEMİRÇİ
Necmettin GÜNEY	Bahametkin KARAKÖSE
Adnan KIRCA	Nazan ŖENER
Adem ÖZİL	Ayfer YILDIRIM ERİŖKİN
Fatih PAÇA	Hülya YÜKSEKSÖYLEMEZ
Derya SAĖLAM	Ŗebnem Tuna SİRKINTI
Banu BUDAK	Gülten ŖEN
TuĖba SAĖLAM	Zeliha ER

DİZGİ

Dursun UÇAN

KAPAK TASARIM

Erkan DÜNDAR

BASKI

İ. Aygöl Matbaası - 0.312 310 59 95

ISBN: 978-975-11-3469-1

Bu Kitap Millî EĞitim Bakanlığı
Özel EĞitim Rehberlik ve DanıŖma Hizmetleri Genel Müdürlüğünce HazırlanmıŖtır.

Her hakkı saklıdır ve Millî EĞitim Bakanlığı'na aittir. İlgili kuruluŖtan izin alınmadan tümü yada bölümleri mekanik, elektronik, fotokopi, manyetik kayıt ve baŖka Ŗekillerde çĖaltılamaz, basılamaz ve dağıtılamaz.

“Eğitimde feda edilecek fert yoktur.”

K. Atatürk

ÖNSÖZ

Hızla değişen ve gelişen ülkemizde, bu değişimin en çok hissedildiği alanların başında özürli kişilerin ekonomik, sosyal, siyasi ve kültürel yaşamdaki insan haklarının korunması ve geliştirilmesi gelmektedir.

Özürüllük alanında yapılan çalışmaların temelini ise ayrımcılığın önlenmesi, fırsat eşitliği ve temel insan hakları oluşturmaktadır. Bu kapsamda İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nde belirlenen haklar gerçek yaşamda karşılığını bulmaya başlamıştır. İnsan Hakları Evrensel Bildirgesi'nin 26. maddesinde "Herkesin eğitim hakkı vardır" ifadesiyle tüm bireylerin kendi kişiliğini geliştirme yönünde eğitim almaları gerektiği vurgulanmıştır. Böylece özel eğitime gereksinimi olan bireylerin, normal gelişim özelliği gösteren bireylerle eşit eğitim ve yaşam fırsatlarından yararlanmaları için yasal, idari ve eğitsel düzenlemeler oluşturulmuştur. Özel gereksinimli bireylerin erken bebeklik döneminden başlayarak okul öncesi eğitimlerine, ilköğretim, mesleki eğitim, lise ve üniversite eğitimlerine ilişkin gerekli düzenlemeler Bakanlığımızca yapılmış, bilimin ışığında yeni uygulamalarla da güncellenmeye devam edilmektedir.

Ülke nüfusumuzun %12,29'unun özürli olduğu, bu oranın %26'lık bölümünün özel eğitime gereksinim duyan bireyleri kapsadığı gerçeğinden hareketle, özürülülerin eğitim hakkından yararlanmalarının lüks bir standart değil doğal ve Anayasal bir hak olduğunun bilinciyle çalışmalarımızı yürütüyoruz. Toplumdaki her birey özel olup, farklı gelişim özelliklerine ve bireysel yeterliliklere sahiptir. Çağdaş demokratik eğitim anlayışı bireysel farklılıklara duyarlı olunmasını ve bireylerin ihtiyaç duydukları alanlara göre eğitim almasını gerektirmektedir. Yetersizliği olan bireylerin de özür ve özelliğine uygun olarak eğitilmeleri yoluyla yetersizliklerinin engelle dönüşmesinin önüne geçmek mümkündür. Özürülülerin eğitimi ile ilgili mevcut yasal düzenlemeler büyük oranda özürülülerin ihtiyaçlarını karşılayabilecek niteliktedir. Ancak mevzuattaki uygulamalarda zaman zaman bazı sorunlarla karşılaşılmaktadır.

Özel eğitim hizmetleri kapsamında özel eğitim gerektiren öğrencilerin normal okullarda akranlarıyla birlikte eğitim görmelerine olanak veren **kaynaştırma yoluyla eğitim alması** bakanlığımızın ana hedeflerindedir. Kaynaştırma yoluyla eğitim engelli bireyin sosyal, psikolojik ve akademik anlamda akranlarıyla bütünleşmesini ve uyumunu sağlayan özel eğitimde en etkin yoldur. Özel eğitimin temel ilkelerinin başında gelen özürli bireylerin farklılıklarına göre program oluşturma, eğitime erken

yaşta başlama, bireyin eğitimine fiziksel ve sosyal çevresinden ayırmadan devam etme ve özürünün eğitiminde ailenin aktif yer alması gibi ilkelerin daha anlamlı ve etkin olabilmesi kaynaştırma yoluyla eğitimin başarılı olmasına bağlıdır. Bu noktada sınıfta kaynaştırma öğrencisi olan öğretmenlerimize ve ailelerimize ciddi sorumluluklar düşmektedir. Kaynaştırma uygulamalarında yaşanan sıkıntıların temelinde, öğretmenlerin ve ailelerimizin bilgi, yöntem, teknik ve tutumlarındaki eksiklik ve bir yol haritasının olmaması da önemli bir etktendir.

Bakanlığımız engellilerin eğitiminde öncelikle bütünleşmeyi amaçlayan kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarını bir ilke olarak kabul etmektedir. Son yıllarda kaynaştırma yoluyla eğitime alınan öğrenci sayılarında önemli artışlar görülmektedir. Bu artışlarda ailelerin ve toplumun bilinçlendirilmesinin yanında Bakanlığımızın konuya duyarlılığı büyük rol oynamıştır.

Bunun sonucunda Türkiye Genelinde 35.000 olan ilköğretim düzeyindeki kaynaştırma eğitimi öğrenci sayısı %100'ün üzerinde artarak 71.142'e ulaşmıştır. Ayrıca Ortaöğretim kapsamında da yaklaşık 5.062 civarında öğrenci kaynaştırma eğitim uygulamalarından yararlanmaktadır. Böylece toplamda 76.202 öğrenci kaynaştırma eğitimi almaktadır.

Bütün bu gelişmelere rağmen Bakanlık olarak çalışmalarımız daha da hızlandırılarak özellikle ülke genelinde kaynaştırma eğitimi uygulamalarında daha ileri gitmek, yöneticilerimiz, öğretmenlerimiz ve engelli bireye sahip ailelerimizin uygulamalar, haklar ve ödevler konusunda tutarlı, uygulanabilir, gerçekçi bilgiler edinmesi amacıyla ve kaynaştırma eğitimi uygulamalarında yaşanabilecek muhtemel sıkıntıları ortadan kaldırmaya yönelik "**Neden Nasıl Niçin Kaynaştırma Eğitimi**" konulu bir kılavuz hazırlanmıştır.

Bu hazırlanan kılavuz kitapçığın hayatın anlamlı bir parçası olarak hak ettikleri eğitim ve yaşam standardına ancak uygun ortamlarda profesyonel yaklaşım ve yöntemlerle erişebilecek engelli bireyler, bu sayede engelleriyle değil başardıklarıyla anılacak olup, bu kılavuzla onların başarabilme çabalarına katkıda bulunmayı kutsal bir görev sayan yöneticilere, öğretmenlerimize ve her biri bir fedakârlık timsali olan ailelerimize yararlı olacağı kanaatindeyim.

Bu kılavuz kitapçığın hazırlanmasında emeği geçen herkese teşekkür eder, özel eğitim alanındaki başarılı çalışmalarımızın devamını dilerim.

Nimet ÇUBUKÇU
Millî Eğitim Bakanı

SUNUŞ

Her birey, toplumun bir üyesi olarak çevresindeki bireylerden sevgi, saygı ve kabul görmek, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda uygun bir mesleğe sahip olmak ister. Geçimini sağlamak için kimseden destek almadan yaşamını sürdürmek sağlıklı bireyler kadar özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin de en doğal hakkıdır. Bu ihtiyacın giderilmesi hem toplumsal yaşam açısından hem de bireylerin refahı ve huzuru açısından önemlidir. Bu düşünce bireylerin eşit eğitim fırsatından yararlanma düşüncesinin ortaya çıkmasına neden olmuştur

Bu yaklaşım ışığında 1970'li yıllarda özellikle Kuzey Avrupa ülkelerinde ve Amerika Birleşik Devletleri'nde "normalleştirme düşüncesi" üzerinde oldukça tartışılan bir konu olarak karşımıza çıkmıştır.

Normalleştirme, hafif düzeyde zihinsel engelliler ile diğer özel eğitim gerektiren bireylerin toplumda yetersizliği bulunmayan bireylerin yararlandığı hak ve imkânlardan eşit biçimde ve düzeyde yararlanmasına fırsat yaratacak şartların hazırlanması anlamına gelmektedir. Son yıllarda giderek benimsenen bu eğitim ilkesi, taraftar kitlesiyle geniş bir uygulama alanı bulmuştur. Normalleştirme ilkesi, özel eğitim gerektiren bireyler için gerekli tedbirleri alarak buldukları ortamlardan ayırmadan akranlarıyla birlikte eğitilmelerinde ve yaşamlarını sürdürmelerinde etkili olmuş, bu ilkenin uygulanması sürecinde bütünleştirme ya da kaynaştırma gibi kavramlar ortaya çıkmış ve geliştirilmiştir.

Bütünleştirme ise özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumun bir üyesi olarak kendilerinin ve duygularının farkında olarak yaşamalarını sürdürmelerini sağlamaktır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler toplumla bütünleştirilirlerse toplumsal yaşam daha da zenginleşecektir. Onların katkısı olmadan toplumsal yaşam eksik kalacaktır.

Günümüz de eğitimde bütünleştirmeyi sağlamak üzere uygulanan kaynaştırma yoluyla eğitim, engelli bireyin yetersizliğinin tanınmasından sonra gelişimini en üst düzeye çıkarabilmesini ve ihtiyaçlarını en uygun şekilde karşılayabilmesini amaçlamaktadır. Bu uygulama son yıllarda birçok ülkede giderek benimsenen bir eğitim şekli ve taraftar kitlesiyle geniş bir uygulama alanı bulmuştur.

Kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitim gerektiren ve normal gelişim gösteren bireylerin bir arada eğitime alınarak, aynı eğitim olanaklarından eşit ölçüde faydalanmaları esasına dayanan bir uygulamadır. Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin

psikososyal ve akademik yönden gerekli yaşam becerilerini kazanmalarında, kaynaştırma eğitimi önemli bir role sahiptir. Özel eğitim gerektiren öğrenciler kaynaştırma yoluyla eğitim sürecinde, oyun, eğitim uygulamaları ve diğer etkinlikler içinde normal gelişen akranlarını gözleyerek öğrenme, diğerlerini model alıp taklit etme ve etkileşimde bulunma yoluyla uygun tutum ve davranışlar geliştirebilme olanağını elde ederler. Böylece toplumun beklentilerine uygun davranmayı öğrenebilirler ya da topluma uyumda büyük bir ilerleme kaydedebilirler. Ancak bu tutum ve davranışı göstermeleri engelli kişilerin bir anda normal kişi haline gelmesi ya da toplumda benimsenen tüm davranış ve durumlara uymaları anlamına gelmemelidir. Buradaki yaklaşım normal öğrencilerle engelli bireylerin arasındaki farklılıkları en aza indirmektedir.

Kaynaştırma yoluyla eğitim, özel eğitim gerektiren bireylere katkı sağlarken normal gelişim gösteren bireylere de “engelli bireyle bir arada yaşama konusunda” olumlu tutum ve davranışlar kazandırır. Bu kazanç toplumsal bütünleşmeye ve kaynaşmaya da önemli bir katkı sağlar.

Kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları, normal gelişim gösteren öğrencilere de bireysel gelişim ihtiyaçlarının olduğunu fark ettirir. Bu durum toplumun ve eğitimcinin farkındalığını arttırırken eğitimin kalitesini de yükseltecektir. Böylece bireylerde toplumsallaşma bilinci gelişecek. Ülkemizin geleceği açısından ortak tutum ve tavır geliştirmede önemli rol oynayacaktır.

Toplum, özel eğitim gerektiren çocuklarıyla normal gelişen çocuklarını eş düzeyde destekleyebildiği ve kucaqlayabildiği zaman geleceğine daha umutlu bakma şansına da sahip olacaktır. Bu umudun gerçekleşmesi ancak okul ve ailelerin el ele çalışmasıyla mümkündür.

Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitim sürecinde görev alan öğretmenler ve yöneticiler ile engelli ailelerini bilgilendirici ve yol gösterici bu kaynak kitabın hazırlanmasında emeği geçen ve katkıları bulunan herkese teşekkür eder, çalışmalarında başarılar dilerim.

Dr. Ruhi KILIÇ

Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri
Genel Müdürü

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa</u>
ÖNSÖZ	v
SUNUŞ	vii
BÖLÜM-1	
1. NEDEN ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ?	1
1.1. Özel Eğitimin Amaçları Nelerdir?	1
1.2. Özel Eğitimin Temel İlkeleri Nelerdir?	2
1.3. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Olan Bireyler Kimlerdir?	3
1.3.1. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler	3
1.3.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireyler	4
1.3.3. Görme Yetersizliği Olan Bireyler	5
1.3.4. Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler	6
1.3.5. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler	7
1.3.6. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler	8
1.3.7. Otistik Bireyler	9
1.3.8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Bireyler:	11
1.4. Bireylerin Özel Eğitime Uygunluğu Nasıl Belirlenir?	12
BÖLÜM-2	
2.1. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ NEDİR?	16
ENGELLİ BİREY İÇİN GEREKLİ MİDİR?	16
2.2. KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİM NASIL UYGULANIYOR?	
KAÇ FARKLI MODEL VE UYGULAMA BİÇİMİ VAR?	18
2.2.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Nedir?	18
2.2.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Nedir?	19
2.2.3. Tersine Kaynaştırma Nedir?	20
2.3. NEDEN KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİM?	20
2.3.1. Hukuki Dayanaklar	20
2.4. KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİMİN YARARLARI NELERDİR?	23
2.4.1. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yararları	23
2.4.2. Ailelere Yararları	24
2.4.3. Öğretmenlere Yararları	24
BÖLÜM-3	
KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ SÜRECİNDE KAYIT KABUL NASIL YAPILIR?	25
3.1. OKULÖNCESİ VE İLKÖĞRETİM OKULLARINA KAYIT-KABUL NASIL YAPILIR?	25
3.2. ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA KAYIT KABUL NASIL YAPILIR	26

3.3. KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİM ALAN ÖĞRENCİLERİN KADEMELER ARASI GEÇİŞLERİ VE MESLEKİ GELİŞİMLERİ NASIL SAĞLANIR?.....	27
3.4. ÖĞRETMENLER KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ YÖNLENDİRMELERİNE NASIL KATKI SAĞLAYABİLİR?	30
3.5. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDEKİ GÖREV VE SORUMLULUKLARIMIZ NELERDİR?	31
3.5.1. Okul Yönetimi	31
3.5.2. Öğretmenler.....	32
3.6. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN OKULA ULAŞIMI NASIL SAĞLANMAKTADIR?	33
3.7. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ UYGULANAN OKULLARDA FİZİKSEL ORTAM VE ÇEVRE DÜZENİ NASIL OLMALIDIR?	33
3.8. DESTEK EĞİTİM ODASI NEDİR?	35
3.8.1. Destek Eğitim Odasından Nasıl Yararlanılır?.....	36
3.9. İLKÖĞRETİMDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİNİN BAŞARISI NASIL DEĞERLENDİRİLİR?.....	37
3.10. ORTAÖĞRETİMDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİNİN BAŞARISI NASIL DEĞERLENDİRİLİR?.....	37

BÖLÜM-4

4.1. EĞİTİM KADEMELERİNDE KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARI	38
4.2. BENİM ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİR ÖĞRENCİM VAR!!!	41
4.3. BENİM GÖRME ENGELLİ BİR ÖĞRENCİM VAR!!!	43
4.4. BENİM İŞİTME ENGELLİ BİR ÖĞRENCİM VAR!!!	45
4.5. BENİM BEDENSEL ENGELLİ BİR ÖĞRENCİM VAR!!!	47
4.6. BENİM DİL VE KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ OLAN BİR ÖĞRENCİM VAR!!!.....	48
4.7. BENİM ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİR ÖĞRENCİM VAR!!!	49
4.8. BENİM DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU OLAN BİR ÖĞRENCİM VAR!!!	51
4.9. BENİM OTİSTİK BİR ÖĞRENCİM VAR!!!	53
4.10. ÖZEL EĞİTİMDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLERİ BİLİYOR MUYUZ?	55

BÖLÜM-5

EĞİTİM PROGRAMLARI NASIL BİREYSELLEŞTİRİLİR? (BEP)	59
5.1. BEP HAKKINDA TEMEL KAVRAMLAR NELERDİR?.....	59
5.1.1. BEP Nedir?	61
5.1.2. BEP Ne Değildir?	62

	<u>Sayfa</u>
5.1.3. BEP’i Zorunlu Kılan Nedenler Nelerdir?	63
5.1.4. Kimlerin BEP’e İhtiyacı Vardır?	63
5.1.5. BEP’in İşlevi Nedir?	65
5.1.6. BEP Nasıl Hazırlanır?	66
5.1.6.1. BEP Hazırlayacak Ekibin Oluşturulması	67
5.2. ÖĞRENCİNİN EĞİTSEL PERFORMANS DÜZEYİ NASIL BELİRLENİR?	70
5.3. ÖĞRENCİYE KAZANDIRILMASI PLANLANAN UZUN VE KISA DÖNEMLİ AMAÇLAR NASIL BELİRLENİR?	71
5.3.1. Uzun Dönemli Amaçlar (U.DA) :.....	71
5.3.2. Uzun Dönemli Amaçlar Belirlenirken Nelere Dikkat Etmeliyiz?.....	71
5.3.3. Uzun Dönemli Amaçları Nasıl Yazmalıyız ?	72
5.3.2. Kısa Dönemli Amaçlar (KDA) :	73
5.4. BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANLARI (BÖP) NASIL HAZIRLANIR?	75
5.5. UYGUN EĞİTİM ORTAMLARI VE BU ORTAMLARDA SUNULACAK DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİN BELİRLENMESİ	76
5.6. UYGUN ÖĞRETİM MATERYALLERİ VE ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ	76
5.7. BEP’ İN İZLENMESİ, DEĞERLENDİRİLMESİ VE AİLENİN BİLGİLENDİRİLMESİ	77
5.7.1. Değerlendirme Niçin Önemlidir?	77
BÖLÜM-6	
KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARINDA AİLE EĞİTİMİ	78
6.1.NEDEN AİLE EĞİTİMİ?.....	78
6.1.1. Aile Eğitimini Kim Uygular?	79
6.1.2. Aile Eğitimi Nasıl Uygulanır?	79
6.1.3. Aile Eğitiminin Yararları Nelerdir?.....	79
6.2. AİLENİN YAŞADIĞI DUYGU DURUMLARI NELERDİR VE ÖĞRETMEN AİLEYE NASIL DESTEK OLMALIDIR?	80
6.3. AİLE EĞİTİM PROGRAMLARININ ÇEŞİTLERİ NELERDİR?	83
6.3.1. Aile Eğitim Programı Nasıl Hazırlanır?	83
6.3.2. Amaçlar nasıl oluşturulur?	84
6.3.3. Öğretim süreçleri nasıl yazılır?.....	85
6.3.4. Hazırlanan aile eğitim programını desteklemeye yönelik materyaller neler olabilir?	85

6.4. AİLE EĞİTİM PROGRAMI UYGULAMA SÜRECİNDE NELER YAPILABİLİR?	86
6.4.1. Aile eğitim oturumlarında neler olmalıdır?	87
6.4.2. Öğrencinin yapabildikleri nasıl belirlenir?	87
6.4.3. Öğretim materyalleri nasıl belirlenir ve amaçlar nasıl gerçekleştirilir?	87
6.4.4. Çocuğun davranışları nasıl gözlenir ve kaydedilir?	88
6.4.5. Öğretim yöntemleri ve materyalleri nasıl uyarlanır?	88
BÖLÜM-7	
EK-1.....	89
EK-2.....	90
EK-3.....	91
EK-4.....	92
EK-5.....	93
EK-6.....	94
EK-7.....	98
EK-8.....	102
BÖLÜM-8	
KONTROL LİSTELERİ	104
BÖLÜM-9	
ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE SORULARLA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ	117

BÖLÜM-1

1. NEDEN ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ?

Bireyler, birbirinden farklı bireysel özelliklere ve yeterliliklere sahip olup, farklılıkları doğrultusunda gelişmekte ve değişmekte olan dünyaya ayak uydurmalarını sağlayacak bir eğitim sürecine ihtiyaç duyarlar. Farklılıkların belirgin olduğu bireylerde genel eğitim hizmetleri yetersiz kalmakta, özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından yaşitlarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren ve bu nedenle özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin; eğitim ihtiyaçlarını karşılamak için özel olarak yetiştirilmiş personel, geliştirilmiş eğitim programları ve yöntemleri ile onların özür ve özelliklerine uygun ortamlarda sürdürülen eğitime "özel eğitim" denir.

Özel eğitim; yetersizliğin engele dönüşmesini önleyen, yetersizliği olan bireyin toplumda bağımsız, üretici olmasını sağlayan ve becerilerini geliştiren bir eğitim hizmetidir.

Özel eğitim, verilen eğitimden içerik, içeriğin düzenlenişi, değerlendirme, öğretim yöntemi, kullanılan materyaller yönünden yetersizliği olmayan öğrencilerin devam ettikleri okullardan ayrılır. Söz konusu okullarda, önceden hazırlanan standart programlar uygulanır. Özel eğitimde ise programlar, özel eğitime ihtiyacı olan bireyin ihtiyaçlarına göre düzenlenir. Her birey için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanarak uygulanır.

1.1. Özel Eğitimin Amaçları Nelerdir?

Özel eğitim, Türk Millî Eğitiminin genel amaç ve temel ilkeleri doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin;

- ❖ Toplum içindeki rollerini gerçekleştiren, başkaları ile iyi ilişkiler kuran, iş birliği içinde çalışabilen, çevresine uyum sağlayabilen, üretici ve mutlu bir vatandaş olarak yetişmelerini,
- ❖ Toplum içinde bağımsız yaşamaları ve kendi kendilerine yeterli bir duruma gelmelerine yönelik temel yaşam becerilerini geliştirmelerini,
- ❖ Uygun eğitim programları ile özel yöntem, personel ve araç-gereç kullanarak; eğitim ihtiyaçları, yeterlilikleri, ilgi ve yetenekleri doğrultusunda üst öğrenime, iş ve meslek alanlarına ve hayata hazırlanmalarını,

amaçlar.

1.2. Özel Eğitimin Temel İlkeleri Nelerdir?

Özel eğitime ihtiyacı olan tüm bireyler; eğitim ihtiyaçları, ilgi, yetenek ve yeterlilikleri doğrultusunda ve ölçüsünde özel eğitim hizmetlerinden yararlandırılır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimine erken yaşta başlanır.

Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireyleri sosyal ve fiziksel çevrelerinden mümkün olduğu kadar ayırmadan planlanır ve yürütülür.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitim performansları dikkate alınarak, amaç, içerik ve öğretim süreçlerinde ve değerlendirmede uyarlamalar yapılarak, akranları ile birlikte eğitilmelerine öncelik verilir.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin her tür ve kademedeki eğitimlerinin kesintisiz sürdürülebilmesi için, rehabilitasyon hizmetlerini sağlayacak kurum ve kuruluşlarla iş birliği yapılır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin bireysel yeterlilikleri ve tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ve akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri dikkate alınarak, bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilir ve eğitim programları bireyselleştirilerek uygulanır.

Ailelerin, özel eğitim sürecinin her boyutuna aktif olarak katılımları ve eğitimleri sağlanır.

Özel eğitim politikalarının geliştirilmesinde, üniversitelerin ilgili bölümleri ve özel eğitime ihtiyacı olan bireylere yönelik etkinlik gösteren sivil toplum kuruluşları ile iş birliği içinde çalışılır.

Özel eğitim hizmetleri, özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, toplumla etkileşim ve karşılıklı uyum sağlama sürecini kapsayacak şekilde planlanır.

1.3. Kaynaştırma Eğitimine İhtiyacı Olan Bireyler Kimlerdir?

Her bireyin yetersizliği kendine özgü olmasına karşın, tanılanması, ihtiyaçlarının belirlenmesi, eğitimlerinde daha uygun düzenleme ve planlamaya yol gösterici olması için ortak özellikleri ve eğitim ihtiyaçlarına göre bir sınıflandırma yapılmaktadır.

1.3.1. Zihinsel Yetersizliği Olan Bireyler

Zihinsel işlevler bakımından ortalamanın iki standart sapma altında farklılık gösteren, buna bağlı olarak kavramsal, sosyal ve pratik uyum becerilerinde eksiklikleri ya da sınırlılıkları olan ve özel eğitim hizmetlerine ihtiyaç duyan bireylerdir.

Nasıl Fark Edilirler?

- ❖ Akademik kavramları geç ve güç öğrenirler.
- ❖ Dikkat süreleri kısa ve dağınıktır. Devamlı izleme, teşvik ve değişiklik isterler.
- ❖ İlgileri kısa sürelidir.
- ❖ Yakın şeylere ilgi duyarlar ve uzak gelecek ile ilgilenmezler.
- ❖ Somut şeyleri daha kolay ve iyi kavrarlar.
- ❖ Zaman kavramı çok geç ve güç gelişir.
- ❖ Genelleme yapamazlar.
- ❖ Kazandıkları bilgileri transfer etmekte çok güçlük çekerler.
- ❖ Parçadan bütüne doğru öğrenirler. Öğrenme hızları yavaştır.
- ❖ Gördükleri ve duydukları şeyleri çabuk unuturlar, bellekleri zayıftır.
- ❖ Sözcük dağarcıkları zayıftır.
- ❖ Konuşmaları akıcı değildir.
- ❖ Okuduklarını anlatmakta güçlük çekerler.
- ❖ Duygu ve düşüncelerini ifade edemezler.
- ❖ Kendilerine güvenleri azdır.
- ❖ Bağımsız hareket etmekten çekinirler.

- ❖ Yeni durumlara uymakta çok zorluk çekerler.
- ❖ Bir işi sonuna kadar sürdüremezler. Kolayca yorulurlar.
- ❖ Geç ve güç dostluk kurarlar.
- ❖ Sorumluluk almaktan kaçınırlar.
- ❖ Kendi kendilerine bir işe başlama ve devam etme arzusu duymazlar.
- ❖ Kendilerinden küçükler ile oynamayı tercih ederler.
- ❖ Sosyal faaliyetlere karşı ilgileri azdır.
- ❖ Sosyal ilişkilerde bencildirler.
- ❖ Kendilerini grupta kabul ettirecek becerileri azdır.
- ❖ Sosyal ilişkilerinde grupta daima başkalarına tabi olmak eğilimindedirler.
- ❖ Oyun ve toplum kurallarına uymakta güçlük çekerler.

1.3.2. İşitme Yetersizliği Olan Bireyler

İşitme duyarlılığının kısmen veya tamamen kaybından dolayı konuşmayı edinmede, dili kullanma ve iletişimde yaşadığı güçlükler nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Nasıl Fark Edilirler?

- ❖ Konuşmalarında belirli sesleri düşürür ya da değiştirirler.
- ❖ Konuşurken bazı sesleri atarlar. Sözcükleri yanlış söylerler.
- ❖ İsteklerini anlatmak için gereğinden fazla jest ve mimik kullanırlar.
- ❖ Sesin geldiği yönü tayin edemezler.
- ❖ Bedensel devinimlerde (oturma, koşma, yürüme) denge bozukluğu görülür.
- ❖ Konuşmalarında tek düzelik, devamlı olarak fısıltı halinde ya da bağırarak konuşma görülür.
- ❖ Çevrelerindeki seslere duyarsızlık gösterirler.

- ❖ Sınıfta oluşan ses değişimlerinin farkında olmazlar.
- ❖ Konuşulanların özellikle bazı sözcüklerin, yinelenmesini isterler.
- ❖ İşitebilmek için konuşana doğru eğilirler ya da başını konuşana çevirerek dinlerler.
- ❖ Konuşmaları düzgün ve akıcı değildir.
- ❖ Talimatları yanlış anlarlar.
- ❖ Dikte çalışmalarında olağan dışı yanlışlıklar yaparlar.
- ❖ Konuşulanı anlayabilmek için konuşmacı ya da ses kaynağına (tv gibi) yakın dururlar.
- ❖ Kulak ağrısından, kulak çınlamasından şikâyet ederler.

1.3.3. Görme Yetersizliği Olan Bireyler

Görme gücünün kısmen ya da tamamen kaybindan dolayı özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Nasıl Fark Edilirler?

- ❖ Konuşurken jest ve mimikleri az kullanırlar ya da hiç kullanmazlar.
- ❖ Dokunarak öğrendiklerinden dolayı kavramları öğrenmede özel materyallere ihtiyaç duyarlar.
- ❖ Bağımsız hareket edebilme becerileri sınırlıdır.
- ❖ Görme yetersizliğinden kaynaklanan eksikliklerini diğer duyu organlarını kullanarak telafi etmeye çalışırlar.
- ❖ Kullandıkları materyalleri gözlerine yakın tutarlar, okuma mesafeleri kısadır.
- ❖ Nesnelere elleriyle tanımaya çalışırlar.
- ❖ İnce motor beceriler gerektiren çalışmalarda zorlanırlar.
- ❖ Aynı noktaya uzun süre bakarlar.
- ❖ Hareket halindeki bir nesneyi gözleriyle takip edemezler.
- ❖ Renkleri ayırt edemezler.
- ❖ Arkadaşlarının defterlerine bakarak tahtadaki yazılanları defterlerine geçirirler.

- ❖ Sık sık eşyalara çarpma, düşme ya da sağa sola amaçsız uzanma gibi davranışlar görülür.
- ❖ Gözleri kaşıma, kısarak bakma, gözlerde sulanma gibi fiziksel belirtiler görülür.
- ❖ Uzakta bulunan kişileri ve nesnelere ayırt etmede güçlük çekerler.
- ❖ Göze ilişkin tikler görülür (parmağı ile göz kapağına bastırma, elini göze yakın sağa sola kısa mesafelerde sallama gibi).

1.3.4. Bedensel Yetersizliği Olan Bireyler

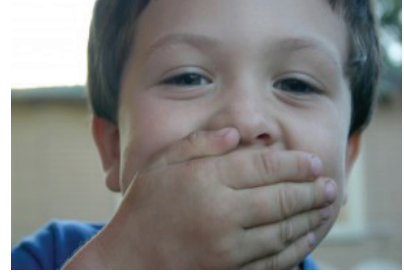
Hastalıklar, kazalar ve genetik problemlere bağlı olarak kas, iskelet, sinir sistemi ve eklemlerin işlevlerini yerine getirememesi sonucunda meydana gelen hareket ile ilgili yetersizlikler nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Nasıl Fark Edilirler?

- ❖ Bağımsız hareket edebilme becerileri, devinimsel koordinasyonları sınırlıdır.
- ❖ Hareketten çekinir, pasif kalmayı tercih ederler.
- ❖ Sıklıkla yorgunluktan şikâyet ederler.
- ❖ Denge bozuklukları görülür.
- ❖ Özel yürüyüş tarzları vardır.
- ❖ Kol, bacak ve eklem ağrılarından şikâyet ederler.

1.3.5. Dil ve Konuşma Güçlüğü Olan Bireyler

Dili kullanma, konuşmayı edinme ve iletişimdeki güçlük nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Nasıl Fark Edilirler?

- ❖ Sesleri atarlar ya da düşürürler. “kapı” yerine “apı” gibi.
- ❖ Kelimenin içindeki bir sesin yanına aynı sesi veya başka bir sesi ekleyerek çıkarırlar. “Aşağı” yerine “şağı”, “saat” yerine “sahat” gibi.
- ❖ Kelime içindeki bir sesin yerine başka bir ses çıkarırlar Örneğin; “arı” yerine “ayı”, “araba” yerine “ayaba”, kitap yerine “kipat” gibi.
- ❖ Sesleri olağandışı uzatırlar. “B-b-b-baca” gibi.
- ❖ Kelimeleri ve heceleri tekrar ederler. “P -p- peki”, “ol-ol-olmaz” gibi.
- ❖ Konuşurken yüzde gerilim, kaş göz oynatma, başın ani hareketleri gibi istenmeyen jestler gözlemlenir.
- ❖ Düzensiz solunum ve kararsız konuşmaya bağlı olarak kelimelerde tuhaf vurguların ortaya çıkmasına neden olur.
- ❖ Konuşmaları kısıtlıdır ve sözcük dağarcıkları yetersizdir.
- ❖ Durmadan ses çıkarırlar fakat çıkardıkları sesler konuşma özelliği göstermez.
- ❖ İsteklerini, duygularını doğrudan insanlara eşyalara vurma, çarpma, itme gibi hareketlerle belli ederler.
- ❖ Konuşma sesi gür ya da zayıf çıkar.
- ❖ Ses tonları farklılık gösterir.
- ❖ İsteklerini anlatma yerine jest, mimik ya da başka tür işaretler kullanırlar.
- ❖ Konuşma sesi tizlik ve peslik yönünden cinsine, yaşına ve beden yapısına uygun değildir.

1.3.6. Özel Öğrenme Güçlüğü Olan Bireyler

Dili yazılı ya da sözlü anlamak ve kullanabilmek için gerekli olan bilgi alma süreçlerinin birinde veya birkaçında ortaya çıkan ve dinleme, konuşma, okuma, yazma, heceleme, dikkat yoğunlaştırma ya da matematiksel işlemleri yapma güçlüğü nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Nasıl Fark Edilirler?

- ❖ Okuma hızı ve niteliği açısından yaşitlarından geridirler.
- ❖ Harf-ses uyumu gelişmemiştir, bazı harflerin seslerini öğrenemezler.
- ❖ Kelimeleri hecelerken ya da harflerine ayırırken zorlanırlar.
- ❖ Okuduklarını anlamakta zorlanırlar.
- ❖ Okurken harfleri, heceleri atlar ya da harf/hece eklerler.
- ❖ Yazarken bazı harf ve sayıları, kelimeleri ters yazarlar ya da karıştırırlar. (b-d, d-t, m-n, g-y, f-v, b-p, g-k, c-ç, 2-5, 6-9, 12-21)
- ❖ Yazarken bazı harfleri, heceleri atlar ya da harf/hece eklerler.
- ❖ Yazarken kelimeler arasında hiç boşluk bırakmaz ya da bir kelimeyi iki-üç parçaya bölerek yazarlar(ka lem gibi).
- ❖ Tahtadaki yazıyı defterlerine çekerken ya da öğretmenin okuduğunu defterlerine yazarken zorlanırlar.
- ❖ Yazıları okunaksız ve çirkindir.
- ❖ Kalem uygun biçimde kavramakta güçlük çekerler.
- ❖ İmla ve noktalama hataları yaparlar.
- ❖ Dört işlemi yaparken yavaştlar. Parmak sayarak işlem yapmaya çalışırlar.
- ❖ Problemi çözüme götürecek işleme karar veremezler.
- ❖ Çarpım tablosunu ve bazı aritmetik sembolleri öğrenmekte zorlanırlar.
- ❖ Ev ödevlerini almaz ya da eksik alırlar.
- ❖ Çantaları, eşyaları ve giysileri dağıktır.

- ❖ Defter ve kitaplarını kötü kullanırlar.
- ❖ Defter, kalem gibi çeşitli araçlarını kaybederler.
- ❖ Yazarken sayfayı düzenli kullanamazlar, gereksiz satır atlar, boşluk bırakırlar.
- ❖ Zamanı ayarlamakta güçlük çekerler.
- ❖ Yönlerini bulmakta zorlanırlar, yön kavramlarını karıştırırlar.
- ❖ Saati öğrenmekte zorlanırlar.
- ❖ Gün, ay, yıl, mevsimler ve alfabenin sırasını karıştırırlar.
- ❖ Dinledikleri, okudukları bir öyküyü anlatması istendiğinde öykünün başını sonunu hatırlamazlar.
- ❖ Belirli bir sıra içinde yapılması gereken işlerin sırasını karıştırabilirler.
- ❖ Konuşurken düzgün cümle kuramazlar, takılırlar.
- ❖ Bazı harflerin seslerini doğru olarak telaffuz edemezler(r, ş, j gibi harfleri söyleyemez ya da yanlış söylerler).
- ❖ Soyut kavramları anlamakta güçlük çekerler.
- ❖ Kaba motor becerilerinde, ip atlama, top yakalama gibi hareket ve oyunlarda yaşıtlarına oranla başarısızdırlar.
- ❖ Sakardırlar, sık sık düşer ve yaralanırlar. İstemeden bir şeyleri kırarlar.
- ❖ İnce motor becerilere dayalı işlerde (düğme ilikleme, makas kullanma, boncuk dizme gibi) zorluk çekerler.

1.3.7. Otistik Bireyler

Sosyal etkileşim, sözel ve sözel olmayan iletişim, ilgi ve etkinliklerdeki sınırlılığı erken çocukluk döneminde ortaya çıkan ve bu özellikleri nedeniyle özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Nasıl Fark Edilirler?

- ❖ Dil gelişimleri geridir, konuşmalarında akıcılık yoktur.
- ❖ Konuşulanları ve direktifleri anlamakta güçlük çekerler.
- ❖ Karşılıklı olarak konuşmayı başlatamaz ve sürdürmezler.

- ❖ İstekleri için yetişkinlerin elinden tutmayı, işaret kullanmayı tercih ederler.
- ❖ Göz kontağı kurmaktan kaçınırlar.
- ❖ Seslenildiğinde ya da kendisiyle iletişim kurulmak istediğinde tepki vermezler.
- ❖ Karşılıklı iletişim kurmak istemediğinde bağırma, vurma, çığlık atma gibi tepkiler gösterebilirler.
- ❖ Konuşurken çok az jest ve mimik kullanırlar.
- ❖ Övgü sözleri ya da sözel onaylamalar karşısında çok az ya da hiç tepki vermezler.
- ❖ Temel duyguları (mutluluk, üzüntü vb.) ifade etmede güçlük çekerler.
- ❖ Şahıs zamirlerini karıştırırlar, ben yerine sen veya kendinden 3. Tekil şahıs olarak söz ederler.
- ❖ Yaşlılarıyla oynamakta ve oyun kurmakta yetersizdirler.
- ❖ Taklit becerileri görülmez.
- ❖ Sosyal kurallara uymakta güçlük çekerler.
- ❖ Sosyal ortamlardan rahatsız olurlar, kalabalık ortamlardan uzak kalmak isterler.
- ❖ Dönen objelere ilgi duyarlar(araba tekerleği gibi).
- ❖ Kendi etrafında dönme, sallanma, zıplama gibi yinelenen davranışları vardır.
- ❖ Tehlikelerin farkına varmakta zorlanırlar.
- ❖ Nedensiz ağlarlar, bağırırlar veya çığlık atarlar.
- ❖ Ellerile göğsüne vurma, parmağını veya elini sallama, oynatma, elini ısırma veya kendine zarar verme gibi davranışlar sergileyebilirler.
- ❖ Genelde yalnız yapılan uğraşlardan hoşlanırlar.
- ❖ Başkalarının kendisine söylediklerini tekrarlarlar.
- ❖ Acıyı, sıcaklığı ve soğluğu fark edemezler.
- ❖ Nesnelerin daha çok ayrıntılarıyla ilgilenirler.
- ❖ Nedensiz gülme ve ağlama davranışları gösterirler.
- ❖ Günlük yaşamla ilgili alışkanlıkların değişimine karşı çıkarlar.

1.3.8. Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Bireyler:

Yaşına ve gelişim seviyesine uygun olmayan dikkat eksikliği, aşırı hareketlilik, hiperaktivite ve dürtüsellik belirtilerini en az iki ortamda ve altı ay süreyle gösteren, bu özellikleri yedi yaşından önce ortaya çıkan, özel eğitim hizmetlerine ihtiyacı olan bireylerdir.

Nasıl Fark Edilirler?

- ❖ Bir yerde oturamazlar, sürekli hareket halindedirler.
- ❖ Sürekli konuşur, bağırır, başkalarını yaptığı işten alıkoymazlar.
- ❖ Okul araç gereçlerini sık sık kaybederler.
- ❖ İsteklerini erteleyemezler.
- ❖ Sorulan soru tamamlanmadan cevap verirler.
- ❖ Doğrudan kendisine konuşulduğunda çoğu zaman dinlemiyormuş gibi görünürler.
- ❖ Grup içinde sırasını beklemekte zorlanırlar.
- ❖ Sakin ve gürültüsüz biçimde oynamakta zorluk çekerler.
- ❖ Başkalarına karşı itme, çekiştirme, vurma gibi davranışları sık gösterirler.
- ❖ Dikkatleri çok kısa sürelidir ve çabuk dağılır.
- ❖ Genellikle başladıkları işi sonlandırmada güçlük çekerler.
- ❖ Başladıkları işi bitirmeden bir diğerine başlarlar.
- ❖ Günlük işlerde genellikle unutkanlırlar.
- ❖ Çalışmalarını plansız, düzensiz ve karmakarışık bir biçimde sürdürürler.
- ❖ Yapacakları işin sonunu düşünmeden hareket ederler.
- ❖ Sürekli kendileriyle ilgilenilmesini isterler.

1.4. Bireylerin Özel Eğitime Uygunluğu Nasıl Belirlenir?

Özel eğitim gerektiren bireylerin tanınması, uygun eğitim hizmetlerinden yararlanmaları açısından önemlidir. Tanılama; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile yeterli ve yetersiz yönlerinin, bireysel özelliklerinin ve ilgilerinin belirlenmesi amacıyla tıbbî, psiko-sosyal ve eğitim alanlarında yapılan değerlendirme sürecini kapsamaktadır.

Tanılama ne kadar erken yapılırsa, öğrencinin ihtiyaçlarına cevap verebilecek uygun eğitim programına alınması da o kadar erken olacaktır. Bu nedenle erken tanılamada, öğrencinin okulda fark edilmesi önem kazanmaktadır.

1.4.1. Tanılama Sürecinde Sınıf Öğretmeninin Görevleri Nelerdir?

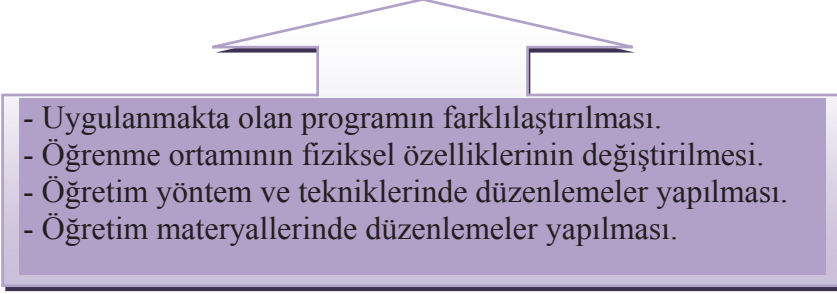
Bireysel özellikleri ve eğitim yeterlilikleri açısından yaşlılarından beklenen düzeyden anlamlı farklılık gösteren öğrenciler, eğitim ve öğretim süreci içerisinde gözlemlemek suretiyle fark edilebilirler. Fark edildikleri andan itibaren özel eğitime ihtiyacı olduğu düşünülen öğrenciyle ilgili aşağıda belirtilen çalışmaların sınıf öğretmeni tarafından yapılması gerekmektedir.

- ❖ Öğrenciye ilişkin gözlemlerini aile ile paylaşır, öğrencinin sağlık problemi olup olmadığının belirlenmesi için aileyi sağlık kurumlarına yönlendirir.
- ❖ Öğrencinin güçlük çektiği alanları azaltmak ve sınıf içi etkinliklere uyumunu sağlamak için bilgi toplar.

- Akademik yönden güçlü ve zayıf olduğu alanlar.
- Aile ortamındaki durumu ve ailenin çocuğun eğitimine katkıları.
- Geçirdiği kaza ve hastalıklar, bunlara yönelik alınan önlemler,
- Süreğen hastalığının olup olmadığı, ilaç kullanıyorsa ilacı hangi saatlerde aldığı ve ilacın yan etkileri.

- ❖ Okulun rehberlik ve psikolojik danışma servisini konu ile ilgili bilgilendirerek, önerilerine başvurur.
- ❖ Toplanan bilgilerin değerlendirilmesi ve öğrenciyi eğitsel değerlendirmeye gönderilmeden önce sınıftaki akademik ve sosyal ortama dâhil etmek için gerekli tedbirleri alır.

- ❖ Öğrencinin kaydettiği gelişmeleri izler ve alınan tedbirleri gözden geçirir.
- ❖ Alınan tedbirlere rağmen öğrenci eğitim hizmetlerinden yararlanmadığı takdirde, özel eğitim ihtiyacının belirlenmesi amacıyla öğrenciyle ilgili olarak Eğitsel Değerlendirme İsteği Formunu(Bakınız: <http://orgm.meb.gov.tr>) doldurarak okul idaresine teslim eder.

1.4.2. Tanılama Sürecinde Rehber Öğretmenin Görevleri Nelerdir?

- ❖ Öğretmenle işbirliği içerisinde öğrenciye ilişkin bilgileri toplar ve öğrencinin ihtiyaçlarını değerlendirir.
- ❖ Ailelere, öğrencilere, öğretmenlere ve gerektiğinde diğer okul personeline hizmet alanı doğrultusunda destek sağlar.
- ❖ Öğrenci gelişim dosyalarının ve diğer kayıtların tutulmasında sınıf öğretmeniyle işbirliği yapar.
- ❖ Öğrenciyle ilgili kayıtları tutar ve istenilen raporları düzenler.

1.4.3. Tanılama Sürecinde Okul Yönetiminin Görevleri Nelerdir?

- ❖ Öğrenciye ilişkin hizmetleri planlar, işbirliğine yönelik gerekli tedbirleri alır.
- ❖ İhtiyaç duyulan araç gereci temin eder.
- ❖ Öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda okul içerisinde düzenlemeler yapar.
- ❖ Öğrencinin eğitsel değerlendirme ve tanılmasının yapılabilmesi için eğitsel değerlendirme isteği formunu, RAM'lar bünyesinde oluşturulan özel eğitim değerlendirme kuruluna resmi yazı ile gönderir.

1.4.4. Tanılama Sürecinde RAM'ların Görevleri Nelerdir?

Öğrencinin eğitsel değerlendirme ve tanılması Rehberlik ve Araştırma Merkezlerinde oluşturulan “Özel Eğitim Değerlendirme Kurulları” tarafından yapılır. Söz konusu kurulun görevleri şunlardır:

- ❖ Eğitsel değerlendirme ve tanılama sürecinde, öğrencinin ailesini ve/veya okulu/kurumu, gerektiğinde tıbbî değerlendirme ile RAM'da yapılamaması durumunda psiko-sosyal değerlendirme için ilgili kurum ve kuruluşlara yönlendirir.
- ❖ Eğitsel değerlendirme ve tanılama sonucu doğrultusunda öğrenci için en az sınırlandırılmış eğitim ortamı ve özel eğitim hizmetine ilişkin karar verir.

- ❖ Verilen karara ilişkin olarak “özel eğitim değerlendirme kurulu raporu” ile öğrencinin tüm gelişim ve akademik disiplin alanlarındaki performansı ile öncelikli eğitim ihtiyaçlarına göre belirlenen yıllık amaçların yer aldığı eğitim planını hazırlar.
- ❖ Özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından verilen yerleştirme kararı doğrultusunda ilgili okul veya kurum ile iş birliği yaparak uygulamayı takip eder.
- ❖ Yerleştirmenin yapıldığı okula/kuruma, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere, eğitim planının uygulanması ve destek eğitim hizmetlerinin yürütülmesinde görev alanlara ve aileye rehberlik yapar.

1.4.5. Tanılama Sürecinde İl/ilçe Millî Eğitim Müdürlüğünün Görevleri Nelerdir?

- ❖ Özel eğitim değerlendirme kurulu raporu doğrultusunda, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin uygun resmî okul veya kuruma yerleştirmesini yapar.
- ❖ Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararına yapılan itirazları inceleyerek gerekli tedbirleri alır.

BÖLÜM-2

2.1. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ NEDİR?

ENGELLİ BİREY İÇİN GEREKLİ MİDİR?

Özel eğitim gereksinimi olan öğrencilere sunulan tüm özel eğitim hizmetlerinin temelinde, öğrencinin özrünün engele dönüşmesini önleme çabası yatmaktadır. Kaynaştırma eğitimiyle öğrencinin işlevde bulunma düzeyi artırılarak, birlikte yaşadığı çevreye uyum sağlaması, çevrenin beklentilerine uygun davranış biçimleri geliştirmesi sağlanmaktadır. İlgili ve yeteneklerini maksimum düzeyde kullanabilen öğrenci böylece, normal insanların yetersiz, kusurlu, eksik, itici, yardım edilmesi veya korunması ya da sakınılması, kaçınılması gereken biri diye düşündüğü kişi olmaktan kurtulacaktır.

Normal akranları ile aynı toplumsal kaynakları kullanmasını beklediğimiz özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin, eğitimini de akranlarıyla birlikte en az kısıtlayıcı şartlarda yapmasından daha doğal bir gerçeklik olamaz.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin normal yaşlılarıyla, normal okullarda mümkün olan en uzun sürede bir arada eğitime alınmaları, tüm alanlardaki gelişimleri açısından önem arz etmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin normal okullarda kaynaştırma eğitimine alınmaları onların toplum içinde bir öğrenci olarak yaşamlarını kolaylaştırmaktadır. Diğer yandan özürli çocuğun okuldaki arkadaş grubuna katılması ve kabul görmesi, çocuktaki bağımlılık duygusunun azalmasına, güven duygusunun gelişmesine, olumlu öğrenme modelleri edinmesine katkı sağlayacaktır. Böyle bir kaynaştırma çalışmasında özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin normal çocuklarla olumlu sosyal ilişkiler geliştirmesi öğretilecek ve en önemlisi de her iki grup için erken yaşta gelişen tutumların ileriki yıllarda toplumsal bir yatırım olması sağlanacaktır. Bu nedenle kaynaştırma eğitimi, aynı eğitim ortamında ve normal akranlarıyla birlikte eğitim alabilecek her türdeki özel eğitim gerektiren öğrencinin devam ettiği okullarda bir hizmet alanı olarak görülmesini ve bazı tedbirlerin alınmasını gerektirmektedir.

Kaynaştırma eğitiminin uygulanmaması durumunda ise özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler toplum dışına itilmekte ve onlara kendi yeterliliklerini geliştirme fırsatı verilmemektedir. Normal çocuklar özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerle iletişim kurmadıklarından etkili iletişim stratejilerini bilinçli

olarak kullanmamakta ve özürlü çocuktan neler beklenebileceğini bilmemektedirler. Bu da iletişimin aksamasına neden olmaktadır.

Birçok yararından bahsedebileceğimiz kaynaştırma eğitimi ile ilgili araştırma yaptığımızda karşımıza pek çok tanım çıkmaktadır. Bu tanımlar incelendiğinde kaynaştırma yoluyla eğitimin içeriğine ilişkin ortak kavramların kullanıldığı görülür. Bunlar;

- Normal eğitim programlarına uyum sağlayabilecek yetersizliği olan öğrenci

- Normal gelişim gösteren akran gurubu

- Sosyal ve eğitimsel açıdan birliktelik

- Destek eğitim hizmetleri

- Engelli öğrenciye uygun düzenlenmiş eğitim programı (BEP)

- Normalleşme çabası

- Resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumları olarak sayılabilir.

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nde ise kaynaştırma yoluyla eğitim;

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamalarıdır **(Ö.E.H.Y. Değişiklik: 31.07.2009 / R.G. : 27305)** ifadesiyle tanımlanmış ve diğer tüm tanımların ortak özelliklerini barındırmıştır.

Kaynaştırma eğitimi, engelli öğrenciyi normal sınıfa yerleştirmenin yanı sıra çeşitli düzenlemeleri gerektiren bir uygulamadır. Kaynaştırma; kısaca, özel eğitime ihtiyacı olan engelli öğrencilerle engelli olmayan öğrencilerin bir arada eğitim görmesi olarak açıklanabilir. Başka bir deyişle engelli öğrencilerin engeli olmayan öğrencilerle eğitsel ve sosyal olarak bütünleşmesini (entegrasyon) sağlama işlemidir.

Kaynaştırma yoluyla eğitimin amacı; Çocuğu normal hâle getirmek değil, onun ilgi ve yeteneklerini en iyi şekilde kullanmasını sağlamak, toplum içinde yaşayabilmesini kolaylaştırmaktır.

Demokratik insancıl yaklaşımın sonucu olarak gelinecek noktada özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin normalleştirme süreci içerisinde akran gurubuyla birlikte eğitilmesine kaynaştırma eğitimi uygulamaları ile azami gayret gösterilmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin normal yaşlarıyla aynı eğitsel ortamlarda bulunmasını sağlamak başlı başına yeterli

olamamakta, kaynaştırma uygulamaları, temel bazı ilkeler çerçevesinde yürütüldüğünde anlamlılık kazanmakta ve öğrenciye maksimum yaşam deneyimi sağlamaktadır.

Bu ilkeleri şöylece sıralayabiliriz:

- ❖ Özel eğitim gerektiren öğrencinin akranlarıyla aynı kurumda eğitim görme hakkı vardır.
- ❖ Kaynaştırma eğitimi, özel ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçasıdır.
- ❖ Hizmetler yetersizliğe göre değil, eğitim gereksinimine göre planlanır.
- ❖ Karar verme süreci aile-okul-eğitsel tanılama sürecine göre gerçekleşir.
- ❖ Kaynaştırma eğitimine erken başlamak esastır.
- ❖ Kaynaştırma eğitiminde bireysel farklılıklar esastır.
- ❖ Duyu kalıntısından (az gören bir öğrenciye braille alfabesini öğretmek yerine çeşitli düzenlemelerle görme duyusunu kullanarak yazmasının sağlanması gibi) yararlanmak esastır.
- ❖ Gönüllülük, sevgi, sabır, gayret gerekmektedir.
- ❖ Eğitim normal insanlarla ve doğal ortamlarda verilmelidir.
- ❖ Eğitim, öğrenciyi toplumun bir parçası haline getirmeyi amaçlar.
- ❖ Kaynaştırma eğitiminde okul-aile ve çevre iş birliği esastır.

2.2. KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİM NASIL UYGULANIYOR? KAÇ FARKLI MODEL VE UYGULAMA BİÇİMİ VAR?

Özel ve genel eğitimin ayrılmaz bir parçası olan kaynaştırma yoluyla eğitiminin 3 farklı uygulama modeli vardır.

2.2.1. Tam Zamanlı Kaynaştırma Nedir?

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı normal sınıftadır; öğrenci tam gün boyunca normal sınıfta eğitim almaktadır. Özel eğitim gerektiren öğrencilerin, akranları ile birlikte okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında aynı sınıfta eğitim görmesi ve sosyal açıdan bütünleştirilmesi için; özel eğitim destek hizmetleri (destek eğitim odası), özel araç-gereç ve eğitim materyalleri sağlanır. Eğitim programı bireyselleştirilerek uygulanır ve gerekli fiziksel düzenlemeler yapılır.

Tam zamanlı kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrenciler, yetersizliği olmayan akranlarıyla aynı sınıfta eğitim görürlerken kayıtlı buldukları okulda uygulanan eğitim programını takip ederler. Kaynaştırma uygulamaları yapılan okullarda sınıf mevcutları; okul öncesi eğitim

kurumlarında özel eğitime ihtiyacı olan iki öğrencinin bulunduğu sınıflarda 10, bir öğrencinin bulunduğu sınıflarda 20 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki öğrencinin bulunduğu sınıflarda 25, bir öğrencinin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir. Okullarda kaynaştırma yoluyla eğitim alacak öğrencilerin bir sınıfa en fazla iki öğrenci olacak şekilde eşit olarak dağılımı sağlanır.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin, eğitimlerini öncelikle yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı kurumda sürdürmeleri sağlanır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23/2-a).

Ülkemizdeki kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamalarının büyük bir çoğunluğu tam zamanlı kaynaştırma uygulaması şeklinde yapılmaktadır.

2.2.2. Yarı Zamanlı Kaynaştırma Nedir?

Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23/2-b).

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin kaydı özel eğitim sınıfındadır. Özel eğitim sınıfı öğrencisi başarılı olabileceği derslerde ve sosyal etkinliklerde yetersizliği olmayan akranları ile birlikte normal sınıfta eğitim almaktadır.

Zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerden ilköğretim programını takip edebilecek durumda olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında öğrenciler, ilköğretim programını takip ederler. Özel eğitim sınıfına devam eden öğrenciler ilköğretim programı temel alınarak hazırlanmış, kendilerine uygun Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) doğrultusunda eğitim alırlar. Özel eğitim sınıflarının mevcudu en fazla; okul öncesi eğitimde ve ilköğretimde 10, ortaöğretim ve yaygın eğitimde 15 öğrenciden oluşur. Ancak, otistik çocuklar için her tür ve kademedede açılan özel eğitim sınıflarında ise sınıf mevcudu en fazla 4 öğrencidir. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulaması kapsamında bazı derslerde normal sınıfta eğitim alması gereken öğrencilerin dağılımı yapılırken, bir sınıfa en fazla iki yetersiz öğrenci gidebilecek şekilde eşit olarak dağıtılmaya çalışılmalıdır.

Zorunlu öğrenim çağındaki öğrencilerden ilköğretim programını takip edemeyecek durumda olan öğrenciler için açılan özel eğitim sınıflarında,

yetersizlik türüne göre hazırlanan özel eğitim programını takip ederler. Öğrencilerin BEP'leri hazırlanırken takip ettikleri bu eğitim programı temel alınır. Eğitim Uygulama Okulu Eğitim Programı, Otistik Çocuklar Eğitim Programı uygulayan özel eğitim sınıflarından mezun olanlara ilköğretim diploması verilmez, takip ettiği programa uygun diploma kayıtlı olduğu okul tarafından düzenlenerek verilir.

Sadece özel eğitim sınıfına devam eden öğrenciler için değil, özel eğitim okullarına devam eden (Eğitim Uygulama Okulu-Otistik Çocuklar Eğitim Merkezi-İşitme Engelliler İlköğretim Okulu vb.) öğrencilerin

kaynaştırma uygulamaları kapsamında, yetersizliği olmayan akranlarının devam ettiği okul ve kurumlarda bazı derslere ve sosyal etkinliklere katılması uygulaması da yarı zamanlı kaynaştırma kapsamında var olan bir uygulamadır (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23/2-1).

2.2.3. Tersine Kaynaştırma Nedir?

Yetersizlikleri olmayan öğrenciler istekleri doğrultusunda, özellikle okul öncesi eğitimde, çevrelerindeki kaynaştırma uygulaması yapan özel eğitim okullarında açılacak sınıflara kayıt yaptırabilirler. Bu sınıfların mevcutları; 5'i özel eğitime ihtiyacı olan öğrenci olmak üzere okul öncesi eğitimde en fazla 14, ilköğretim ve ortaöğretimde 20, yaygın eğitimde 10 öğrenciden oluşur.

Kaynaştırma uygulamaları ilköğretim programlarını uygulayan özel eğitim okul ve kurumlarında; yetersizliği olmayan öğrencilerin, yetersizliği olan öğrencilerle aynı sınıfta eğitim görmeleri yoluyla ya da yetersizliği olmayan öğrenciler için bu okul ve kurumların bünyesinde ayrı sınıf açılması şeklinde de uygulanabilir (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23/2-j)

Tersine kaynaştırmaya örnek okullar (Gökkuşuğu İlköğretim okulu, Kemal Yurtbilir İşitme Engelliler İlköğretim Okulu anasınıfı gibi)

2.3. NEDEN KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİM?

2.3.1. Hukuki Dayanaklar

Kaynaştırma yoluyla eğitimin amacı; özel eğitime ihtiyacı olan bireylere destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı ortamda eğitimlerini sürdürmeleri esasına dayanan bir uygulamadır. Bu uygulamalar kapsamında özel eğitime ihtiyacı olan bireyler, kaynaştırma yoluyla eğitimlerini, yetersizliği olmayan akranları ile birlikte aynı sınıfta tam zamanlı sürdürebilecekleri gibi, özel eğitim sınıflarında yarı

zamanlı olarak da sürdürebilirler. Yarı zamanlı kaynaştırma uygulamaları, öğrencilerin bazı derslere, yetersizliği olmayan akranlarıyla birlikte aynı sınıfta ya da ders dışı etkinliklere birlikte katılmaları yoluyla yapılmaktadır.

Engellilerin eğitiminde bütünleştirmeyi amaçlayan bu uygulama, engelli kişinin yetersizliğinin tanılanmasından sonra, gelişimini en üst düzeye çıkaracak ve gereksinimlerinin en uygun şekilde karşılanacağı bir düzenlemedir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği, Kaynaştırma yoluyla eğitimi; özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin eğitimlerini, destek eğitim hizmetleri de sağlanarak yetersizliği olmayan akranları ile birlikte resmî ve özel; okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim ve yaygın eğitim kurumlarında sürdürmeleri esasına dayanan özel eğitim uygulamaları olarak tanımlamaktadır.

Kaynaştırma yoluyla eğitimin tanımından da anlaşılacağı üzere; bu eğitimden amaç; toplumda birlikte yaşayan yetersizliği olmayan ve engelli bireylerin birbirinden etkileşim yoluyla edinebilecekleri pek çok olumlu davranış geliştirmelerine yardımcı olmaktır. Kaynaştırma yoluyla eğitimdeki yaklaşım; normal bireylere, toplumda engelli bireylerin de bulunduğu bilincinin aşılması, onlarla birlikte yaşamının kaçınılmaz olduğu esasının benimsenmesidir.

Anayasamızın 42'nci maddesindeki "... Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır." hükmüne uygun olarak **Millî Eğitim Temel Kanunu'nun.7'nci maddesinin "Eğitim Hakkı" ile 8'inci maddesinin "Fırsat ve İmkân Eşitliği" başlığı altında, "Özel eğitime ve korunmaya muhtaç çocukları yetiştirmek için özel tedbirler alınır." hükmü yer almıştır.**

222 sayılı ilköğretim ve Eğitim Kanunu'nun 6'ncı maddesinde; özel eğitim gerektiren bireyler için okul ve sınıfların açılmalarının zorunlu olduğu belirtilmektedir. Aynı Kanunun 52'nci maddesi ile de mülkî amirleri, ilköğretim müfettişlerini ve zabıta teşkilâtını zorunlu öğrenim çağındaki çocukların ilköğretim kurumlarına devamlarını sağlamakla yükümlü kılmış, veli yahut vasi veya aile başkanlarını ve okul idarelerini yardımla ve her türlü tedbiri almakla görevlendirmiştir. Bu Kanun'un yürürlüğe girmesiyle özel eğitim gerektiren bireylerin de zorunlu eğitimleri kesintisiz sekiz yıl olmuştur.

5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun'un "Eğitim ve Öğretim" başlıklı 15'inci maddesinde; "Hiçbir gerekçeyle özürlülerin eğitim alması engellenemez. Özürlü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürlü olmayanlarla eşit eğitim imkânı sağlanır." amir hükmünün yerine getirilmesinde her tür ve

kademede görev ve sorumluluğu bulunanların görevlerini yerine getirirken hiçbir tereddüde meydan vermeyecek şekilde hareket etmeleri gerekir.

Ayrıca, 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile özel eğitim yeni bir yapıya kavuşturulmuştur. Daha önceden özel eğitim okulu ağırlıklı olan bu yapılanma bütünleştirme ilkesine uygun olarak çağdaş bir anlayış ile kaynaştırma yoluyla eğitim uygulamaları esas alınarak düzenlenmiştir. Söz konusu kararnamenin “Kaynaştırma” başlıklı 12’nci maddesinde; “Özel eğitim gerektiren bireylerin eğitimleri, hazırlanan bireysel eğitim planları doğrultusunda akranları ile birlikte her tür ve kademedeki okul ve kurumlarda uygun yöntem ve teknikler kullanılarak sürdürülür.” hükmüne yer vermektedir.

Aynı Kanun Hükmünde Kararname’nin “Okul Öncesi Eğitimi” başlıklı 7’nci maddesinde ise “Tanısı konulmuş özel eğitim gerektiren çocuklar için okul öncesi eğitimi zorunludur. Bu eğitim özel eğitim okulları ile diğer okul öncesi eğitim kurumlarında verilir. Gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak özel eğitim gerektiren çocukların okul öncesi eğitim süreleri uzatılabilir.” hükmü yer almaktadır.

Söz konusu Kararnamenin 24’üncü maddesiyle **resmî ve özel okul öncesi, ilköğretim ve orta öğretim okulları ile yaygın eğitim kurumlarının;** kendi çevrelerindeki özel eğitime ihtiyacı olan bireylere özel eğitim hizmetleri sağlamakla yükümlü oldukları hükme bağlanmıştır.

Bütün bu yasal düzenlemeler göz önünde bulundurularak hazırlanan ve uygulamaya konulan Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği’nde erken çocukluk dönemi eğitimi ile okul öncesi eğitim hizmetleri de dahil gerekli açıklamalar ve uygulama esasları belirlenmiştir. Bu Yönetmelikle eğitimlerini kaynaştırma yoluyla sürdüreceğ öğrencilerin eğitim-öğretim haklarından en üst düzeyde yararlanmalarını ve eğitimlerini tamamlamalarını sağlamak amacıyla, okul/kurumlara nasıl ve hangi şartlarda yerleştirmelerinin yapılacağı, destek eğitim odalarının ve/veya özel eğitim sınıflarının açılması, bu öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarının belirlenmesi ve gerekli tüm tedbirlerin alınması **il/ilçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulları’nın** sorumluluğuna verilmiştir.

Ayrıca, Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğine dayanılarak hazırlanan 2008/60 sayılı Genelge ile Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamalarının sistemli bir şekilde yürütülmesi uygulamalardaki sorunların giderilmesi ve uygulamalarda birlik sağlanması amaçlanmıştır. Dolayısıyla uygulamalarda yasal görev ve sorumlulukların göz önünde bulundurulması gerekmektedir.

2.4. KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİMİN YARARLARI NELERDİR?

Kaynaştırma yoluyla eğitimin özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere, normal çocuklara, ailelere ve öğretmenlere yararları vardır.

2.4.1. Özel Eğitime İhtiyacı Olan Öğrencilere Yararları

- ❖ Bireyselleştirilmiş eğitim programları aracılığı ile kapasite ve öğrenme hızına uygun eğitim alırlar.
- ❖ Kendine güven, takdir edilme, cesaret, sorumluluk, bir işe yarama duygusu gibi sosyal değerler dizgesi gelişir. Sosyal bütünleşmeleri kolaylaşır.
- ❖ Destek eğitimi sayesinde zayıf yönlerini kısa sürede yeterli hale getirebilirler.
- ❖ Özelliklerine uygun eğitsel, sosyal ve fiziksel ortamlar düzenlendiği için uyum, başarı ve kendilerine güven kazanmaları kolaylaşır.
- ❖ Algı düzeyi ve öğrenme özelliklerine uygun yöntem teknik araç ve gereçlerin kullanılması sayesinde öğrenmeleri pekişir.
- ❖ Kaynaştırma ortamlarında olumsuzdan çok, olumlu davranış gösterme sıklığı artar.
- ❖ Normal öğrencilerle birlikte çalışmaları daha büyük başarılar için kendilerinde istek ve cesaret uyandırır.
- ❖ Bu öğrenciler normal öğrencilerden bazı davranışları model olma ve özdeşim kurma yoluyla öğrenebilirler.
- ❖ İletişim, işbirliği, kabullenme, ortak yaşam becerileri edinirler.
- ❖ Eğitim programlarına ek olarak aile eğitimi, sosyal, kültürel, serbest zaman etkinlikleri sayesinde bütünsel gelişimleri kolaylaşır.
- ❖ Yetersizliği Olmayan Öğrencilere Yararları
- ❖ Engelli insanlara karşı şartsız kabul, hoşgörü, yardımlaşma, ortak yaşam, demokratik ve ahlaki anlayışları gelişir.
- ❖ Bireysel farklılıkları doğal karşılar ve saygı gösterir.
- ❖ Kendini tanıma, güçlü ve zayıf yönlerini görme, bunları kabul etme ve zayıf yönlerini giderme davranışları gelişir.

- ❖ Engelli bireylerle birlikte yaşamayı öğrenir.
- ❖ Liderlik, model olma ve sorumluluk duygusu gelişir.

2.4.2. Ailelere Yararları

- ❖ Çocuk üzerindeki beklentileri, çocuklarının kapasiteleriyle uygunluk göstermeye başlar.
- ❖ Okula bakış açısı değişir ve okulla işbirliği gelişir.
- ❖ Çocukların ilgi ve ihtiyaçları konusunda daha sağlıklı bilgi edinirler.
- ❖ Çocuktaki gelişmelere bağlı olarak kaygı ve güvensizlik duygusu umuda dönüşür.
- ❖ Aile içi çatışmalar azalır, aile sağlığı ve iş verimliliği artar.
- ❖ Çocuklarına nasıl yardım edecekleri konusunda yeni yollar öğrenirler.

2.4.3. Öğretmenlere Yararları

- ❖ Şartsız kabul, sabır, hoşgörü ve bireysel özelliklere saygı davranışları gelişir.
- ❖ BEP hazırlama ve uygulamada daha başarılı olurlar.
- ❖ Eğitimde ekonomiklik ve fırsat eşitliği sağlanır.
- ❖ Kaynaştırma öğrencisi ile yapılan çalışmalar sayesinde öğretim becerileri gelişir ve deneyimleri artar.

BÖLÜM-3

KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ SÜRECİNDE KAYIT KABUL NASIL YAPILIR?

3.1. OKUL ÖNCESİ VE İLKÖĞRETİM OKULLARINA KAYIT-KABUL NASIL YAPILIR?

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin Okul Öncesi dönemde özel eğitim hizmetleri başlığı altındaki bölümün 29.maddesine göre **“37-72 ay arasındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimi zorunludur. Ancak, bireylerin gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak okul öncesi eğitim dönemi süresi bir yıl daha uzatılabilir.”**denilmektedir.

Ayrıca, M.E. B Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliğinin Okula Kayıt başlığı altındaki 10. madde (c) bendine göre **“Rehberlik araştırma merkezlerinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca düzenlenen rapor sonucunda okul öncesi eğitim kurumlarına yerleştirilmeleri uygun görülen 36-72 aylık çocuklar, ağır ve çok ağır düzeyde zihinsel ve birden çok yetersizliği olmamak şartıyla 10 çocuk bulunan sınıflarda ikiden, 20 çocuk bulunan sınıflarda ise birden fazla olmayacak şekilde kaydedilirler.”**denilmektedir.

(Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin okul öncesi ve ilköğretim okullarına kayıtları zorunludur)

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul ve kurumlara kayıtlarında özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınmış olması şartı aranmaz.

Herhangi bir ilköğretim okuluna kayıt için başvurusu yapılan öğrencinin, yönetmelik gereği önce kaydı yapılır, daha sonra gerekli düzenleme ve önlemler sonucunda programa uyumsuzluk yaşıyorsa ilgili birimlere (il/ilçe milli eğitim müdürlüğü, rehberlik ve araştırma merkezi vb.) yönlendirmesi yapılır.

Zorunlu öğrenim çağına giren, özel eğitime ihtiyacı olduğu tespit edilen veya tanısı konulmamış ve yerleştirme kararı alınmamış her bireyin okul ve kurumlara kaydı, yıllık çalışma takviminde belirlenen süreye bakılmaksızın yapılır.

3.2. ORTAÖĞRETİM KURUMLARINDA KAYIT KABUL NASIL YAPILIR

Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler ortaöğretimlerini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarında sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan ortaöğretim kurumlarında da sürdürebilirler.

Bu çerçevedeki okul veya kurumlar, özel eğitim gerektiren öğrencilerin yerleştirileceği sınıf mevcudunun azaltılmasına, aynı sınıfta iki ayrı özel eğitim gerektiren öğrenci grubundan öğrenci bulunmamasına ve öğrencilerin özel durumlarına göre gerekli fiziki düzenlemelerin yapılmasına yönelik tedbirleri alır.

İlköğretimde kaynaştırma yoluyla eğitim kararı öğrencinin mezun olduğu tarihte sona erer. İlköğretimi bitiren öğrenciler özel şartlarla ve sınavlarla öğrenci alan ortaöğretim kurumları dışındaki orta öğretim kurumlarına kayıt yaptırabilirler. Ancak, bu durumda ilköğretim sürecinde alınan kaynaştırma yoluyla eğitim kararı geçerli değildir. Devam ettiği ortaöğretim okul veya kurumunda yeniden kaynaştırma yoluyla eğitim hakkından yararlanmak için okul yönetimi tarafından usulüne uygun olarak rehberlik ve araştırma merkezlerine yönlendirilen öğrencinin eğitsel değerlendirme ve tanılması İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunun yerleştirme kararı doğrultusunda yapılır.

İlköğretimlerini tamamlayan ancak ortaöğretime devam edemeyen **öğrenciler, uzaktan öğretim yoluyla Millî Eğitim Bakanlığı Açık Öğretim Lisesi veya Millî Eğitim Bakanlığı Mesleki Açık Öğretim Lisesinde eğitimlerini sürdürebilirler.**

3.3. KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİM ALAN ÖĞRENCİLERİN KADEMELER ARASI GEÇİŞLERİ VE MESLEKİ GELİŞİMLERİ NASIL SAĞLANIR?

Kaynaştırma yoluyla eğitim alan öğrencilerin üst eğitim programına/ alana/mesleğe yönelme sürecinde tüm bireyler için uygulanan mevzuat hükümleri aynen geçerlidir.

- ❖ Okul öncesinden ilköğretime geçişte öğrencinin ikamet ettiği adresine en yakın okula e- okul sistemi üzerinden kaydı gerçekleştirilir ve kaynaştırma raporunun yenilenmesi için RAM' a yönlendirilir.
- ❖ İlköğretim sonrası merkezi sistem sınavlarına başvuracak adayların başvuru kılavuzunu çok iyi okuyup değerlendirmeleri gerekmektedir. Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin, sınavlarda özür durumlarına uygun hizmet alabilmeleri ve bu öğrencilerin bilgilerinin sisteme işlenmesi amacıyla; okul müdürlüğünün bağlı bulunduğu rehberlik ve araştırma merkezi müdürlüğüne (RAM) müracaat etmeleri zorunludur
- ❖ Okul müdürlüğü, velinin görüşünü de alarak öğrencilerin sınav hizmetiyle ilgili olarak **RAM'a** yönlendirilmesinden ve takibinden **birinci derecede sorumludurlar**. Sınavlarda öğrencilere yönelik gerekli tedbirlerin alınabilmesi için **"özürlü sağlık kurulu raporu", "özürlü kimlik kartı"** veya **"özürlü bilgisinin işlendiği nüfus cüzdan"**ından biriyle; süreğen hastalığı olan öğrenciler için ise, **"sağlık raporunun aslı veya onaylanmış örneğiyle"** RAM'a başvuru yapılması gerekmektedir.

- ❖ Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilere, rehberlik ve araştırma merkezi müdürlükleri tarafından **MEBBİS-RAM Modülüne** işlenen bilgiler doğrultusunda merkezi sınavlarda tedbir hizmeti verilecektir. Sistemde bilgileri yer almayan öğrencilere, bu hizmet verilemeyecektir.
- ❖ Merkezi sınavla öğrenci almayan genel, mesleki ve teknik eğitim kurumlarına yönlendirme kararı alınan öğrenciler kayıt yaptırabilirler. Öğrenciler, ilgili okulların pansiyonlarından yararlanabilirler.

- ❖ Kademeler arası geçişte dikkat edilmesi gereken bir diğer nokta öğrencinin geçişlerde eğitsel tanılama raporunun yenilenerek gelişim sürecinin ve performansının değerlendirilmesi, yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik aileye bilgilendirme yapılması, eğitim kurumu için hazırlanacak raporlarda yeterliliklerinin pekiştirilmesi gerekmektedir.
- ❖ Ortaöğretimde 9. sınıf ortak sınıf olmak kaydıyla **10. Sınıfa geçişte:** Genel liselerde;
- ❖ Öğrencilerinin ilgi ve istekleri ile hedefledikleri yükseköğretim programlarını dikkate alarak seçmeli dersleri tercih eder. Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Okullarında, ortak derslerin dışında alan/dal derslerini almakla yükümlüdür.
- ❖ Ortaöğretimde dikey ve yatay geçiş **“MEB Orta Öğretim Kurumları Nakil ve Geçiş Yönergesi”** usul ve esasları doğrultusunda yürütülür.
- ❖ Kaynaştırma öğrencileri ortaöğretimde uygulanan her türlü mevzuat (Ortaöğretim Kurumları Sınıf Geçme ve Sınav Yönetmeliği, Orta Öğretim Kurumları Nakil ve Geçiş Yönergesi, Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği, Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği, Ortaöğretim Kurumları Ödül ve Disiplin Yönetmeliği, Ortaöğretim Kurumları Ortalama Yükseltme ve Sorumluluk Sınavları vb.) uygulamasına tabidir.
- ❖ Kaynaştırma öğrencilerinin başarılarının değerlendirilmesi; öğrencinin devam ettiği eğitim kurumunun mevzuatının yanı sıra **Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinin 24. Maddesinde yer alan esaslar** doğrultusunda gerçekleştirilir. Öğrenci başarısının değerlendirilmesinde en önemli husus, öğrencinin yetersizliğinden **(görme, işitme, zihinsel, özgül öğrenme güçlüğü vb.)** çok yeterli olduğu alanların dikkate alınmasıdır. Aynı zamanda değerlendirme sürecinde BEP ve varsa destek oda uygulaması sonuçları, performans değerlendirme gibi değişik yöntemler de kullanılabilir.

- ❖ Kademeler arası geçişte **dikkat edilmesi gereken** bir diğer nokta, öğrencinin **geçişlerde özel eğitim değerlendirme kurulu raporunun** yenilenerek gelişim sürecinin ve performansının değerlendirilmesi, yeterliliklerinin geliştirilmesine yönelik aileye bilgilendirme yapılması, eğitim kurumu için hazırlanacak raporlarda yeterliliklerinin pekiştirilmesidir.

- ❖ Ortaöğretim kurumlarının 9'uncu sınıfında başarılı olan ve öğrenimlerine Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumlarında devam etmek isteyen öğrenciler, meslek seçimini **E-okul** sisteminde yayımlanan “Mesleki ve Teknik Ortaöğretim Kurumları Alan Tercih Formu” ile yapmaktadırlar. Kaynaştırma eğitimi alan öğrenciler için de aynı durum söz konusudur. Kaynaştırma öğrencilerinin ilgi ve yetenekleri yanında, özel eğitim gerektiren özelliği de göz önünde bulundurulurken, öğrenci uygun meslek alanına yönlendirilir. Ortaöğretimde alan seçimi yaparken hem öğrencilerin hem de ailelerin “herkes her işi yapabilir” düşüncesinden uzaklaşması ve daha gerçekçi düşünmesi gerekmektedir. Her birey farklı kişisel özelliklere ve farklı değerlere sahip olduğundan, meslek seçiminde meslek özelliklerinin dikkate alınması gerekmektedir.

Örneğin; kapalı alanda bulunmaktan hoşlanmayan bir bireyin laboratuvar ortamı, büro ortamı gibi kapalı alanlarda çalışmayı gerektiren meslekleri seçmesi çok doğru olmayacaktır. İnsanlarla birlikte olmaktan onlara yardım etmekten hoşlanan bir birey daha çok psikoloji, sosyal çalışma, psikolojik danışma ve rehberlik gibi alanları seçebilir.

Kaynaştırma eğitimine tabi olan öğrenciler için de aynı durum söz konusudur. Öğrencinin yeterliliklerine uygun alanda eğitim alması hayatta başarılı ve mutlu olmasına katkı sağlayacaktır. Örneğin bedensel engelli bir birey; muhasebe bölümünü seçerek bedensel aktiviteden daha uzak bir alan seçmiş olabilir. İşitme engelli bir birey ilgi ve yetenekleri değerlendirilerek tiki tasarım, grafik tasarım vb. bölümü seçebilir.

Meslek/alan seçiminde öğrencinin olan ilgi, yetenek ve mesleki değerlerinin dikkate alınması, yeterliliklerin ön planda tutularak en başarılı olacağı bölüme/alana yöneltilmesi esastır.

Ayrıntılı bilgi için <http://mbs.meb.gov.tr> adresinden yararlanabilirsiniz.

3.4. ÖĞRETMENLER KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİLERİN MESLEKİ YÖNLENDİRMELERİNE NASIL KATKI SAĞLAYABİLİR?

- ❖ Öğrencinin her yaş ve gelişim döneminde/sınıf düzeyinde performansını izleyip değerlendirebilir,
- ❖ Öğrenmede en etkili yol yaparak yaşayarak öğrenmedir. Bu nedenle öğrencilerin daha çok ihtiyacı olan, yaparak yaşayarak öğrenmelerine fırsat verebilir,
- ❖ Öğrencinin kendini tanımasına, farklı ilgi ve yeteneklerini ortaya çıkarmasına yönelik yeni fırsatlar sunmaya çalışabilir,
- ❖ İlgi ve yeteneğini ölçme araçlarından yararlanarak tespit edip, daha ilgili ve yetenekli olduğu alanlara/okul türlerine yönelmesini sağlayabilir,
- ❖ Yetersizliklerinden çok bireysel yeterliliklerini ortaya çıkaracak etkinlikler düzenleyerek öğrencinin kendine güven duymasını sağlayabilir,
- ❖ Ailelere çocuklarının uygun üst eğitim programına/mesleğe yönelmelerini destekleyecek çalışmalar yapmaları konusunda gerekli bilgileri verebilir,
- ❖ Ders konularıyla öğrencilerin seçebilecekleri meslekler arasında bağlantı kurmaya çalışarak, derslerde öğrencilere meslek seçimleri konusunda, mesleki gelişim sürecine destek olabilir
- ❖ Öğrencilerin iş hayatını tanımasına yönelik (özellikle ilköğretimde) anne-babanın işyerine ziyaret yapılarak iş hayatı hakkında bilgi sahibi olmalarını sağlayabilir,
- ❖ Üst eğitim programı/alan/dal ya da meslek seçiminde göz önünde bulundurulması gereken ilkeler hakkında hem öğrenciyi hem aileyi bilgilendirebilir (<http://mbs.meb.gov.tr> adresinden ulaşabilirsiniz)
- ❖ Öğrencinin neleri yapmaktan mutlu olduğunu, nelere yetenekli olduğunu gözlemleyip çocuğu ve veliyi bu konuda bilinçlendirebilir,
- ❖ Velilerin çocuklarıyla ilgili gerçekçi hedefler koymasına yardımcı olarak, çocukla ilgili yapıcı geribildirimlerde bulunabilir,

- ❖ Öğrencilere ve velilere ortaöğretimde seçecekleri alanla ilgili; açıklamalar yaparak, seçilecek alanın bireyi zor durumda bırakmayacak alanlar olması gerektiği ve kendi sağlığını koruma, iş güvenliği, meslek hastalıkları gibi konuların öneminden bahsedebilir,
- ❖ Öğrencilerin sosyal etkinliklere katılımını güçlendirerek sosyal becerilerinin gelişmesine ve mesleki gelişim sürecinde kendisini tanımaya katkıda bulunabilir,
- ❖ Okulun PDR servisi ile rehberlik hizmetleri boyutunda işbirliği içinde çalışabilir,
- ❖ Okul rehber öğretmeni yoksa en yakın rehberlik ve araştırma merkezinden yardım alabilir.

3.5. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİNDEKİ GÖREV VE SORUMLULUKLARIMIZ NELERDİR?

3.5.1. Okul Yönetimi

- ❖ Kaynaştırma eğitiminin en iyi şekilde uygulanması ve kaynaştırma eğitiminde rol alan diğer öğrencilerin, üzerine düşeni kolaylıkla yapabilmesi için, okul yönetiminin kaynaştırma eğitimine, gereğine ve önemine inanması gerekmektedir.

- ❖ Kaynaştırma uygulamaları yapılan okul ve kurumlardaki personel, diğer öğrenciler ve onların aileleri, özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin özellikleri hakkında okul idaresince yapılan planlama doğrultusunda oluşturulan BEP geliştirme birimindeki ilgili kişilerce bilgilendirilir.
- ❖ Okul ve kurumlarda, kaynaştırma yoluyla eğitim alacak öğrencilerin bir sınıfa en fazla iki öğrenci olacak şekilde eşit olarak dağılımını sağlar.

Okul öncesi eğitim kurumlarında bir sınıfta 10 öğrenciye kadar 2 kaynaştırma eğitimi öğrencisi, 20 öğrenciye kadar ise 1 kaynaştırma eğitimi öğrencisi olacak şekilde sınıf mevcudu düzenlenir.

Diğer kademelerdeki eğitim kurumlarında ise sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki öğrencinin bulunduğu sınıflarda 25, bir öğrencinin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.

- ❖ Kaynaştırma uygulamalarına başlamadan önce personel ve özürlü çocuğun akranları ile ön hazırlık yapılmalı, hizmet içi eğitimlerle tüm personelin rollerine hazırlanması sağlanmalıdır.
- ❖ Bazı sınıf öğretmenlerinin, özürlü çocukların sınıftaki diğer öğrencilerin başarılarını düşürdüğü gibi önyargıya sahip olmasından dolayı okul ortamındaki bu olumsuz düşünceyi ortadan kaldırmak için kaynaştırma uygulamaları ile ilgili olumlu bir okul kültürü oluşturmalıdır.
- ❖ Sınıf, plan ve müfredatta kaynaştırma programının ihtiyaçlarını karşılayacak şekilde değişiklikler yapılmalı, özürlü öğrenciler için uygun eğitsel metot, materyal ve destek hizmetleri sağlanmalıdır.
- ❖ Sınıf öğretmenleri, özel eğitim öğretmenleri varsa gezici özel eğitim öğretmenleri, yöneticiler ve anne-babalar özürlü çocuğun eğitim uygulamalarının ve planının bir parçası olmalı, aralarında iyi bir iletişim sistemi geliştirilmeli, gerekli yönetim desteği, personel ve mali kaynakları sağlanmalıdır.

3.5.2. Öğretmenler

- ❖ Kaynaştırma eğitimine başlamadan önce öğrenciyi ve sınıfı hazırlar,
- ❖ Kaynaştırma eğitimine alınan öğrencinin eğitsel gereksinimlerini ve işlevde bulunma düzeyini belirler,
- ❖ Kaynaştırma eğitimine alınan öğrencin için eğitsel amaç saptar,
- ❖ Kaynaştırma eğitimine alınan öğrencinin öğretimini kolaylaştırıcı ve destekleyici etkinliklerde bulunur,
- ❖ Kaynaştırma eğitimine alınan öğrencinin diğer öğrencilerle etkileşimini sağlar,
- ❖ Kaynaştırma eğitimine alınan öğrenci ile gerçekleştirilen öğretimin etkililiğini değerlendirir.

3.6. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ÖĞRENCİLERİNİN OKULA ULAŞIMI NASIL SAĞLANMAKTADIR?

Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğünün 23.11.2004 tarih ve 4537 sayılı Bakanlık Oluru ile özel eğitim gerektiren öğrencilerin okullara erişiminin kolaylaştırılarak, okullara gelmesini teşvik etmek ve eğitime devamlarını sağlamak amacıyla, Başbakanlık Özürlüler İdaresi Başkanlığı koordinatörlüğünde, Başbakanlık Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından giderleri karşılanarak “Özel Eğitime Gereksinim Duyan Öğrencilerin Okullara Erişimi gerçekleştirilmektedir. Ancak kaynaştırma eğitimi öğrencilerinin ücretsiz taşınmasından sadece yarı zamanlı kaynaştırma eğitimine tabi öğrenciler yararlanabilmektedir.

3.7. KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ UYGULANAN OKULLARDA FİZİKSEL ORTAM VE ÇEVRE DÜZENİ NASIL OLMALIDIR?

- ❖ Bina girişlerinde rampalar bulunmalı, giriş kapıları normal açılır kanat olmalı, döner veya çarpma kapı olmamalıdır.
- ❖ Merdiven ve rampalarda, engelli öğrencilerin hareketlerini rahatça sağlayacak tutamak ve rampanın korumasız kenarlarına koruma bordürü yapılmalı, merdivenlerin basamak yükseklikleri uygun olmalı. Az görenler için her basamağın ön kenarında farklı renkte tonlar kullanılmalıdır.
- ❖ Çok katlı eğitim binalarında tekerlekli sandalyedeki engelli öğrenci ve refakatçisi düşünülerek bedensel engelli asansörü bulunmalı, asansörün işlemleri otomatik olmalı, tehlike alarmı ve kabin içinde katları belirten sesli anons sistemi bulunmalıdır.
- ❖ Asansörde elektrik kesilmelerine karşı, akülü acil aydınlatma, otomatik kata getirme sistemi, havalandırma tertibatı ve müdür yardımcısı odası ile telefon bağlantısı bulunmalıdır.

- ❖ Derslikler tekerlekli sandalyelerin hareketlerine uygun inşa edilmeli, derslik zemininde herhangi bir kot farkı oluşturulmamalı, derslik kapıları eşiksiz ve dışarıya açılır olmalı ve kapı kolları yerden belli yükseklikte, tek el ile kavranabilecek ve kullanılacak biçimde olmalıdır.

- ❖ Yazı tahtaları yerden 70 santimetre yükseklikte olmalı, askıların bir kısmı ihtiyaca göre bedensel engelli öğrencilerin yetişebileceği yükseklikte bulunmalıdır.

- ❖ Bedensel engelli tuvaletleri tekerlekli bir kişinin içeriye girip kapıyı kapatmasına elverişli olmalı, tuvaletin iki yanında tutunma bantları bulunmalı ve engelliye göre üretilen özel lavabolar takılmalıdır.
- ❖ Okullardaki bahçe kapısından tören alanına girişler, yaya kaldırımından itibaren engelsiz olmalıdır. Tören alanı ile bahçe girişi arasında seviye farklılığı olması halinde yol zemin kaplamalarından farklı dokuda,

uygun ölçüde ve eğimde rampa yapılmalıdır.

- ❖ Tören alanları bedensel engelli öğrencilerin ulaşabilirliğini ve hareketini kolaylaştıracak şekilde engellerden arındırılmalıdır.
- ❖ Okul bahçesinde, engelli öğrencilerin açık spor sahalarına ulaşmaları sağlanmalıdır.
- ❖ Eğitim yapılarında az gören veya belirli düzeyde işitme sorunu yaşayan öğrenciler de düşünülerek, buna göre koridorlardaki boşluklar, kapılar, rampalar, merdivenler ve acil çıkışlar kolayca fark edilecek şekilde ve renklerde düzenlenmelidir. Işığı yansıtan ve göz kamaştırıcı yüzeylerden kaçınılmalıdır.

- ❖ Kapılardaki yazılar, standart sembol veya kabartma karakterli büyük harf olmalı, buldukları zeminle zıt renkli olarak kapı kolunun bulunduğu kenarda bulunmalıdır.
- ❖ Cam kapılar ve camlı yüzey ara bölmeleri yatay bant şeklinde işaretlenmelidir.
- ❖ Fiziksel çevre engellilere yönelik düzenlenmelidir.

3.8. DESTEK EĞİTİM ODASI NEDİR?

Destek eğitim odaları, Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunun önerisi doğrultusunda Millî Eğitim Müdürlükleri tarafından açılır.

Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere, gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir.

Destek eğitim odasında yapılacak eğitim için yönetici ve öğretmenler, "Ek Ders Ücreti" konulu 2007/19 no'lu Genelge ile ekindeki çizelgede belirtilen azami süreleri geçmeyecek biçimde ek derse girebilirler. Ayrıca, konunun daha iyi anlaşılabilmesi için söz konusu Genelgenin 22'nci maddesinde ek ders ücretlerinin hangi görevler için %25 fazlasıyla ödeneceğine açıklık getirilmiş olup öğretmen ve yöneticilerin özel eğitim kapsamında destek eğitim odasında okuttukları ders saatleri için ekders ücretlerinin % 25 fazlasıyla ödenmesinde herhangi bir engel bulunmamaktadır.

3.8.1. Destek Eğitim Odasından Nasıl Yararlanılır?

Destek eğitimi alacak öğrenci sayısına göre okulda veya kurumda birden fazla destek eğitim odası açılabilir.

- ❖ Destek eğitim odasında yürütülecek eğitim hizmetlerinin planlaması okul yönetimince yapılır.

- ❖ Destek eğitim odasında eğitim alacak öğrenciler, BEP geliştirme biriminin önerileri doğrultusunda, Okul Rehberlik ve Psikolojik Danışma Hizmetleri Yürütme Komisyonunca belirlenir.
- ❖ Destek eğitim odasından her öğrencinin azami ölçüde yararlanması sağlanır.
- ❖ Öğrencinin destek eğitim odasında alacağı haftalık ders saati, haftalık toplam ders saatinin %40'ını aşmayacak şekilde planlanır.
- ❖ Destek eğitim odasında öğrencilerin eğitim performansları dikkate alınarak birebir eğitim yapılır. Gerekğinde ise eğitim performansı bakımından aynı seviyede olan öğrencilerle grup eğitimi de yapılabilir.
- ❖ Destek eğitim odasında, öğrencilerin eğitim performansı ve ihtiyaçlarına uygun araç-gereç ve eğitim materyalleri bulunur.
- ❖ Öğrencinin genel başarı değerlendirmesinde, destek eğitim odasında yapılan değerlendirme sonuçları da dikkate alınır.
- ❖ Destek eğitim odasında verilen destek eğitim hizmetleri okulun veya kurumun ders saatleri içinde yapılır.
- ❖ Destek eğitim odasının okul veya kurum içindeki yeri, öğrencilerin yetersizlik türü dikkate alınarak belirlenir.

3.9. İLKÖĞRETİMDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİNİN BAŞARISI NASIL DEĞERLENDİRİLİR?

Öğrencilerin başarıları, devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, değerlendirmelerde öğrencilerin BEP'leri dikkate alınır. *MEB İlköğretim Kurumları Yönetmeliğinin 32. Maddesi, h) bendi "Kaynaştırma yoluyla eğitim-öğretimlerine devam eden öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi tarafından bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanır. Bu öğrenciler, programında yer alan amaçlara göre değerlendirilir".* hükümlerine göre işlem yapılır.

İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin, "Öğrenci Başarisinin Değerlendirilmesi" başlıklı 47. maddesinin (ç) bendinde; ..."Kaynaştırma yolu ile eğitimlerine devam eden özel eğitim gerektiren öğrencilere, başarısızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılmaz." denilmektedir.

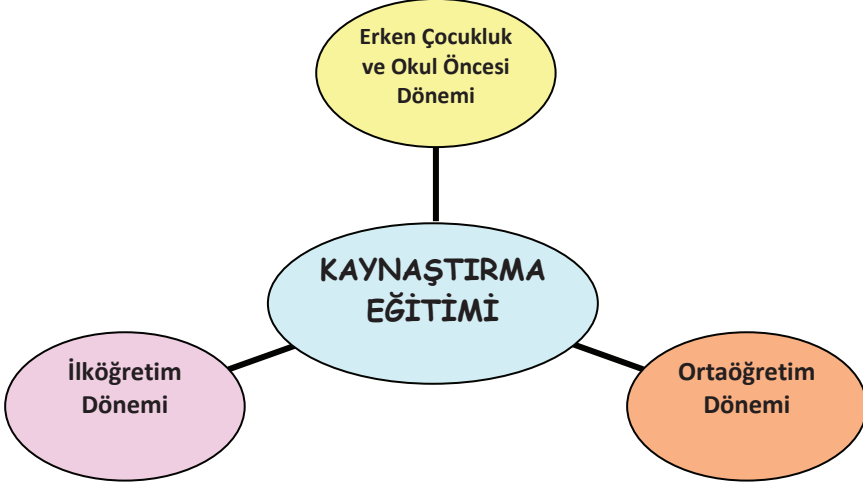
3.10. ORTAÖĞRETİMDE KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ ALAN ÖĞRENCİNİN BAŞARISI NASIL DEĞERLENDİRİLİR?

- ❖ Ortaöğretim okul ve kurumlarına kaynaştırma yoluyla devam eden öğrencilere yetersizliği bulunmayan akranları gibi devam ettiği okulun ders ve sınıf geçme yönetmeliği hükümleri uygulanmaktadır.
- ❖ Eğitsel değerlendirme ve tanılama; eğitimin her tür ve kademesindeki geçişler ile bireylerin eğitim performansı ve eğitim ihtiyaçları dikkate alınarak veli ya da okulun/kurumun isteği üzerine gerektiğinde tekrarlanır.
- ❖ Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 23'üncü maddesinde; "Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır." hükmü yer almaktadır.
- ❖ Bulunduğu okulun eğitim programını veya denkliği olan bir programı izleyen öğrencilerin başarıları, devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, değerlendirmelerde öğrencilerin BEP'leri dikkate alınır.

BÖLÜM-4

4.1. EĞİTİM KADEMELERİNDE KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARI

Kaynaştırma eğitim programı ile engelli öğrencilerimiz okul öncesinden ortaöğretim sonuna kadar kendi akranlarıyla eğitim alarak toplumsal hayata hazırlanmaktadır.

4.1.1. Erken Çocukluk Döneminde Yapılması Gerekenleri Biliyor muyuz?

Erken eğitim, 0-6 yaş (0-72 ay) çocukların ev ve kurum ortamlarında bedensel, zihinsel, duygusal ve sosyal yönden gelişmelerini desteklemek amacıyla yapılan eğitime denir. Erken eğitim, 0-3 (0-36 ay) takvim yaşına sahip çocuklar için erken çocukluk eğitimi dönemi; 3-6 (37-72 ay) takvim yaşına sahip çocuklar için ise okulöncesi eğitimi dönemi olarak iki aşamaya ayrılmaktadır.

Programlar, her çocuğun farklı bir gelişim gösterebileceği ve her eğitim ortamının farklı olabileceği varsayımından hareketle, farklı uygulama ve etkinliklere olanak verecek bir esnekliğe sahip bulunmaktadır. Programlar üç farklı yaş grubu temel alınarak hazırlanmıştır. Bu yaş grupları şöyle sıralanabilir:

- ❖ 0-36 ay (0-3 yaş) Kreş programı Erken Çocukluk Dönemi Eğitimi
- ❖ 37-60 ay (4-5 yaş) Anaokulu programı Okulöncesi Dönem Eğitimi -I
- ❖ 61-72 ay (6 yaş) Anasınıfı programı Okulöncesi Dönem Eğitimi -II

37-72 ay arasındaki özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin **okul öncesi eğitimi zorunludur**. Ancak, öğrencilerin gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak gerektiğinde **okul öncesi eğitim dönemi süresi bir yıl daha uzatılabilecektir. (Özel eğitim hizmetleri yönetmeliği madde: 29) Ayrıca bu sınıflara kayıt yaptıracak çocuklarda tuvalet eğitimi koşulu aranmaz!!!!**

Ülkemizde erken çocukluk eğitiminin uygulanması ve yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalar devam etmektedir.

4.1.2. İlköğretimde Kaynaştırma Eğitimi Neden Önemlidir?

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ilköğretimlerini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için açılan ilköğretim okullarında da sürdürebilirler. **(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği madde 30)**

İlköğretimde eğitim hizmetleri, öğrencilerin eğitim performansına ve öncelikli ihtiyaçlarına göre planlanır.

Öğrencinin sosyal, duygusal, bilişsel, kişisel gelişimi açısından bilgi ve becerilerinin üst düzeyde kullanılabilmesi ve geliştirilmesi için kaynaştırma eğitiminin en uygun ortam olduğu düşünülmektedir. Yapılan uygulamalarda fiziki düzenlemeler, gerekli materyal desteği ve uygun yöntem ve tekniklerle desteklenmiş bir kaynaştırma eğitim uygulamasının başarılı sonuçlar ortaya koyduğu yapılan araştırmalarla belirlenmiştir.

4.1.3. Ortaöğretimde Kaynaştırma Eğitimi Nasıl Yapılmaktadır?

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler ortaöğretimlerini, öncelikle kaynaştırma uygulamaları yoluyla akranları ile bir arada genel ve mesleki ortaöğretim kurumlarında sürdürebilecekleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için açılan ortaöğretim kurumlarında da sürdürebilirler.

Merkezî sınavla öğrenci almayan genel, mesleki ve teknik ortaöğretim kurumlarına yönlendirme kararı alınan özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler, ilgili birimlerle yapılacak iş birliği çerçevesinde kontenjan sağlanarak yatılı okulların pansiyonlarına Bakanlıkça sınavsız yerleştirilirler.

Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin destek eğitim hizmeti almaları için gerekli düzenlemeler yapılır. Bu doğrultuda destek eğitim hizmetleri, sınıf içi yardım şeklinde olabileceği gibi destek eğitim odalarında da verilebilir.

4.1.4. Engel Türlerine Göre Kaynaştırma Eğitimi Uygulamalarında Nelere Dikkat Etmeliyiz?

Sınıf içi uygulamalarla ilgili olarak sıkıntılar mı yaşıyorsunuz? Sınıfınızda bulunan kaynaştırma öğrencisine nasıl yardım edeceğinizi bilmiyor musunuz? Bu bölümde bu sorularınızın karşılığını bulacaksınız.

Diğer insanlara Nasıl Davranıyorsanız Engelli Bireye de Öyle Davranıyor musunuz?

Tüm insanlar gibi saygı görmek, dikkate alınmak isterler. Durumları nedeni ile gösterilen aşırı ilgi ya da görmezden gelme, onları olumsuz etkiler.

Fiziksel Yardımda Bulunmak İstediginizde

Engelli öğrenciler, kullandıkları yardımcı araçları kendilerinin bir parçası olarak görürler. Yardım etmek istediğinizde öğrenciyi durumdan haberdar edin veya engelli öğrenciden sizi yönlendirmesini isteyin.

Dikkatle Dinleyin

Bazı engelli öğrencilerin söylediklerini anlamamız zaman alabilir. Kendilerini ifade etmeleri için bekleyin. Engelli öğrencinin söylediklerini anlamadığınızda anlamış gibi davranmayın, söylediklerini yinelemesini isteyin.

Öğretim yöntem ve teknikleri açısından genel ve özel eğitim birbirine benzemekle birlikte, kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin engel türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmeye ilgili konularda düzenlemeler yapılması gerekmektedir.

Birçok öğretmenin tepkisi “Bu çocuk özel bir okula gitmeli.”, “Bu çocuk buraya ait değil.” şeklindedir. Kaynaştırma eğitimine alınan engelli çocukların yeterli ve yetersiz oldukları yönler birlikte değerlendirilmeli. Fiziksel, sosyal, duygusal gibi özellikleri tanınmaya çalışılmalıdır. Bu aşamada kaynaştırma eğitiminden olabildiğince verim elde edilebilmesi için uygulanabilecekler;

4.2. BENİM ZİHİNSEL YETERSİZLİĞİ OLAN BİR ÖĞRENCİM VAR!!!

- ❖ Öğrencinizi tahtayı ve sizi rahat görebileceği şekilde sınıfın ön tarafına oturtun.
- ❖ Öğrenciye her dersin konusu, süreci ve beklentilerinizi açık net olarak ifade edin.
- ❖ Her dersin başında daha önce öğrenilen konuları kısaca tekrarlayın, dersin sonunda ise önemli konuları özetleyin.
- ❖ Ders içeriğindeki teknik terimleri ve öğrenci için yeni sözcükleri açıklayın. Yeni terim ve sözcüklerin açıklamasının yer aldığı çalışma kâğıdını ders öncesinde öğrenciye vererek derse hazır olmasını sağlayın.
- ❖ Sınıf kurallarını belirleyin, sınıf kurallarını tek tek öğretin ve kuralların yazılı/görsel olarak yer aldığı bir pano hazırlayın.
- ❖ Öğrencinin çalışma gruplarına katılımını destekleyin.
- ❖ Öğrenciye başarabileceği görev ve sorumluluklar verin.
- ❖ Öğrencinin soru sormasına, gerektiğinde konuların tekrar edilmesine fırsat tanıyın.
- ❖ İşlenen konuların pekiştirilmesi ve öğrencinin sınava hazırlanmasını sağlamak amacıyla konu içeriğine uygun sorular hazırlayın.
- ❖ Öğrenciniz etkinlik sırasında başarısızlık yaşadığında ya da verdiğiniz yönergeyi anlayamadığında verdiği tepkileri dikkat ederek gerekli önlemleri alın gerekirse yönergeyi tekrar edin.

- ❖ Araştırma projesi, sınıf içi sunum, grup çalışması gibi farklı yöntem ve tekniklerle derste işlenen konuları daha iyi anlamasına imkân tanıyın.
- ❖ Sınıf içinde öğretimi etkileyecek ses, ışık gibi uyarıların olmamasına dikkat edin.
- ❖ Sınavlarda öğrencinize ek süre verin.
- ❖ Öğrenciniz yazılı anlatımda güçlük yaşıyorsa sözlü sınavları, kısa yanıtı, çoktan seçmeli veya boşluk doldurmalı sınavları tercih edin.
- ❖ Öğrencinin sınavını gerekirse bireysel olarak yapın.
- ❖ Sınava başlamadan önce öğrencinin sınav sorularını anlayıp anlamadığını kontrol edin, sınav sorularını kendi cümleleri ile ifade etmesine imkân tanıyın.
- ❖ Matematik, fen ve teknoloji gibi derslerde sınav sonuçlarını değerlendirirken, yalnızca sonuca değil, yaptığı işlemlere de puan verin.
- ❖ Öğrencinin ders sırasında konuyu anlayabilmesi için hesap makinesi, bilgisayar vb. teknolojik aletleri kullanmasına imkân tanıyın.
- ❖ Sınav sonrasında zaman kaybetmeden öğrenciye geri bildirim vermeye dikkat edin.
- ❖ Öğrenci ile konuşurken olumsuzdan çok olumlu ifadeler kullanın.
- ❖ Aile ve uzmanlarla iş birliği yaparak öğrencinize yönelik alınacak önlem ve stratejileri belirleyin.
- ❖ Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşın.
- ❖ Öğrencinizin başarılarını anında ödüllendirin.
- ❖ Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.
- ❖ Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.

4.3. BENİM GÖRME ENGELLİ BİR ÖĞRENCİM VAR!!!

- ❖ Görme engelli bir öğrenci ile iletişime geçmeden önce kendinizi tanıtır. Sınıf içindeyseniz onu sınıftaki diğer öğrencilerle tanıştırın.
- ❖ Sınıftaki diğer öğrencilere görme engelli öğrencinizin özelliklerini anlatarak, görme engelli öğrencinizin bağımsız hareket etme becerilerini sağlayacak tedbirleri birlikte belirleyin.
- ❖ Öğrencinin sınıf arkadaşlarının seslerini ayırt ederek isimleri ile tanınması için, etkinlikler düzenleyin. (Örnek: sorduğunuz soruya cevap veren öğrencinin adının söylenmesi, “Şimdi Zeynep cevap verecek.” denmesi veya “Ayşe soruma doğru cevap verdi.” denmesi gibi.)
- ❖ Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.
- ❖ Görme engelliler kollarından destek alırlar. Kol kola girmeniz gerekiyorsa siz onun koluna girmeyin, kolunuza girmesini teklif edin.
- ❖ Görme engelli öğrencinin hızına uyum sağlayın ve yol göstermek amacıyla bir adım önünden yürüyün. Böylece görme engelli kişi, gören kişinin bedenindeki değişiklikleri fark ederek rahatça yürüyebilir. Yürürken önünüze çıkan merdiven, çukur gibi engeller karşısında uyarın.
- ❖ Az gören/görme engelli öğrencinizi sırasına kolaylıkla girip çıkabileceği şekilde sınıfın ön tarafına oturtun.
- ❖ Sınıf içinde ışıklandırma önemlidir, ancak çok parlak ışık da kullanılmamalıdır. Bubaglamda az gören öğrencinizi güneş ışınları arkadan gelecek şekilde sınıfta uygun sıraya oturtun.
- ❖ Dersi açık ve anlaşılır bir ses tonuyla öğrenciye dönerek anlatın.
- ❖ Öğrenciye okulun bölümleri ile sınıfı tanıtırken “şuradaki”, “ötedeki”, “yandaki” gibi ifadeler yerine “sağındaki”, “solundaki” gibi ifadeler kullanın. Bağımsız hareketini sağlayacak ipuçlarını belirleyin, gerekiyorsa belirlediğiniz bölümlere Braille kabartma yazı/kabartma sembol ile etiketler hazırlayarak yerleştirin.
- ❖ Öğrenciye çevresini tanıtırken başlangıçta çocuğun elinin üzerine elinizi koyarak çevreyi ve nesnelere tanıtır, nesnelere neye benzediğini ve nasıl kullanıldığını açıklayın.

- ❖ Sınıftaki eşya, araç ve gereçlerin yerlerini sabit tutun, değişiklik yaptığınızda öğrencinizi haberdar edin.
- ❖ Görme engelli birini sınıf içinde yalnız bırakacaksanız önce bunu ona söyleyin ve çıkışın nerede olduğunu tarif edin. Duvar, masa gibi dokunabileceği bir şeyin yanında bırakın.
- ❖ Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.
- ❖ Öğrencinizin sırasını paylaştığı arkadaşına uyumunu ve ona olan güvenini arttırmak için sıra arkadaşına görme engelli öğrencinize nasıl destek olacağına ilişkin bireysel olarak bilgi verin ve onun olumlu davranışlarını ve çabalarını ödüllendirin.
- ❖ Az gören biri büyük puntolarla yazılmış yazıları okuyabilir. Bu kişilerin rahat okuyabilmeleri için satırların aralık olması, uygun bir zemin üzerine kolay okunabilir yazı karakterlerinin kullanılması önemlidir. Kullanılan materyallerde birbirine zıt renkler kullanılmalıdır. Kullanılan kağıt mat renkte olmalıdır. Örneğin az görenler için siyah zemin üzerinde beyaz harfler kullanılması uygundur.
- ❖ Sınıfta görme güçlüğü olan öğrencinizle konuşurken kendisiyle konuştuğunuzu anlaması için adını söyleyin.
- ❖ Öğrencinize isteklerinizi belirtirken “Şunu bana ver.” gibi görmeye dayalı cümlelerle ifade etmeyin, bunun yerine “Sağ elinin yanında duran kalem bana ver.” şeklinde açık yönerge vermeye dikkate edin.
- ❖ Ders sırasında tahtaya konuları yazarken, sözel olarak da ifade edin.
- ❖ Öğrenciye uygulanacak sınavda sınav sorularını okuyan kişinin diksiyonunun düzgün olmasına dikkat edin.
- ❖ Sınav sorularını okuyan kişinin sınav yapılan dersle ilgili bilgisi olmasına dikkat edin (Örnek: İngilizce dersi sınavında, soruları okuyan kişinin İngilizce bilmesi)
- ❖ Sınav sırasında öğrencinin isteği doğrultusunda, soruların tekrar okunması için olanak sağlayın,
- ❖ Öğrencinin sınav sürecinde soruların başka kişiye okutulması sırasında doğan zaman kaybını ek süre olarak sınava dahil edin.
- ❖ Sınıf ortamında görme engelli veya az gören öğrencinin derse katılımını sağlamak için her derste ona en az bir iki soru sorun.

- ❖ Öğrencinin sınıfta dersi takip edebilmesi için Braille olarak not tutabilmesine imkân tanıyın, gün içinde tuttuğu notları arkadaşıyla karşılaştırması için zaman verin.
- ❖ Öğrenciye kabartma yazı ile tuttuğu notları okutun.
- ❖ Sınavlarda cevabı karmaşık çizim ve şekillere dayanan sorular yerine daha çok tanım ya da açıklamaya dayalı sorular sorun.
- ❖ Öğrencinizin öğrenmesini destekleyecek araç ve gereçlerin (kabartma daktilo, masa tableti, kabartma yerküre vb.) sınıf içinde kullanımını destekleyin.
- ❖ Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşın ve yaptıklarına anında olumlu geribildirim verin.

4.4. BENİM İŞİTME ENGELLİ BİR ÖĞRENCİM VAR!!!

- ❖ İşitme yetersizliği olan öğrencinizi tahtayı ve sizi rahat görebileceği şekilde sınıfın ön tarafına oturtun.
- ❖ Öğrencinizle konuşurken göz kontağı kurun.
- ❖ Çok yüksek sesle veya fısıldayarak konuşmayın, ses tonunuzun ve konuşma hızınızın normal olmasına dikkat edin.
- ❖ İşitme engelli ya da işitme güçlüğü çeken biriyle konuşmaya baslarken, kendisiyle konuştuğunuzu fark etmesini sağlayın. Duruma göre elinizle işaret edebilir ya da kişinin omzuna dokunabilirsiniz. Konuşurken başka yönlere bakmayın.
- ❖ Konuşurken anlaşılır ve kısa cümleler kurun.
- ❖ Konunun açık ve anlaşılır olduğundan emin olun.
- ❖ Konuşurken cümlelerinizi eksik bırakmayın, tamamlayın.
- ❖ Konuştuğunuzda ortamın çok gürültülü olmamasına dikkat edin.
- ❖ Konuşurken, ağızınızı elle veya kâğıt gibi her hangi bir şeyle kapatmayın.

- ❖ Öğrencinizle konuşurken, onun dudak okumasına engel olacak unsurların (bıyık, göz alıcı mücevher, ışık yansımaları vb.) bulunmamasına özen gösterin.
- ❖ Tahtada yazı yazarken ya da arkanız öğrenciye dönükken konuşmamaya özen gösterin.
- ❖ Çok abartılı jest ve mimiklerle konuşmaktan kaçının.
- ❖ Konuşurken cümleyi bölecek şekilde duraklamalardan kaçının.
- ❖ Öğrenciniz kullandığınız sözcüğü anlamadıysa yerine başka bir sözcük kullanın ya da mümkünse göstererek anlatın.
- ❖ Öğrencinin konuşmasını anlayamadığınızda öğrenciden söylediğini tekrarlamasını isteyin. İkinci tekrardan sonra hala anlayamadıysanız bir kâğıda yazmasını isteyin.
- ❖ Ders sırasında öğrencinin öğrenmesini kolaylaştıracak araç ve gereçler (yansıtıcı, ses kayıt cihazı vb.) ve materyaller (sunumlar, filmler, vb.) kullanın.
- ❖ Derse başlamadan önce öğrencinizin işitme cihazının işlevsel olarak çalışıp çalışmadığını kontrol edin.
- ❖ Öğrencilerinizin tüm etkinliklere katılımını sağlayın.
- ❖ Grup çalışmalarında öğrencinin diğer arkadaşlarını görebileceği şekilde oturmasını sağlayın ve grup içindeki diğer öğrencilerin de mümkün olduğunca görsel ipuçlarını kullanmalarını isteyin.
- ❖ Öğrencilerin sözel ifadeleri yanlış anlamasını önlemek için yazılı ve görsel ipuçlarını birlikte kullanın.
- ❖ Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşın.
- ❖ Öğrencinizin başarılarını anında ödüllendirin.
- ❖ Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla, öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.
- ❖ Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.

4.5. BENİM BEDENSEL ENGELLİ BİR ÖĞRENCİM VAR!!!

- ❖ Sınıfınızın okulun giriş katında olmasını ve öğrencinizin okul ve sınıfta olabildiğince bağımsız hareketini sağlayacak düzenlemeler yapılmasını sağlayın. (Örnek: Merdivenlere ve kapı eşiklerine uygun rampa yapılması, alafranga tuvaletler, dokunarak açılan musluklar vb.)
- ❖ Öğrencinizi sınıf içinde kolaylıkla girip çıkabileceği bir yere oturtun.
- ❖ Öğrencinin sıraya oturma, yürüme vb. bağımsız hareketlerini sağlayacak, tekerlekli sandalye, uyarlanmış kalem, vb. destek araç ve gereçleri kullanmasını sağlayın.
- ❖ Sınıftaki diğer öğrencilere ortopedik yetersizliği olan öğrencinizin özelliklerini anlatarak, öğrencinizin olabildiğince bağımsız hareket etme becerilerini sağlayacak tedbirleri belirleyin.
- ❖ Öğrencinize gerektiğinde nasıl yardım isteyebileceğini ve ihtiyacından fazla yardım etmek isteyenleri kibarca reddetmesini öğretin.
- ❖ Öğrenciniz tekerlekli sandalyede oturuyorsa yardım etmeniz gerektiğinde öğrencinizin göz hizasında bulunmaya dikkat edin.
- ❖ Öğrencinizin söylediklerini anlamadığınızda söylemek istediklerini tekrar etmesini isteyin.
- ❖ Öğrenciniz yazmada güçlük çekiyorsa sözel olarak değerlendirin.
- ❖ Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşın.
- ❖ Öğrencinizin başarılarını anında ödüllendirin.
- ❖ Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.
- ❖ Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.

4.6. BENİM DİL VE KONUŞMA GÜÇLÜĞÜ OLAN BİR ÖĞRENCİM VAR!!!

- ❖ Öğrenciniz konuşurken sakin ve sabırlı olmaya özen gösterin.
- ❖ Öğrencinizle iletişime her zaman hazır olduğunuzu hissettirin.
- ❖ Öğrencinizin konuşmaya istekli olmadığı durumlarda konuşması için zorlamayın.
- ❖ Öğrencinizin konuşmasına müdahale etmeden, göz kontağını sürdürün. Öğrencinizi konuşmaya teşvik edin, konuşurken sorun yaşadığında cümlesini onun yerine tamamlamayın ve sözcük eklemeyin.
- ❖ Konuşmaya uygun jest ve mimikler kullanın ancak bunların abartılı olmamasına dikkat edin.
- ❖ Öğrencinizin ne söylediğine odaklanın ve onu sözel etkinliklere katılmasını sağlamak için cesaretlendirin.
- ❖ Siz konuştuktan sonra öğrencinizin size cevap vermesi için yeterli zaman tanıyın.
- ❖ Öğrencinin iletişimini kolaylaştıracak araç ve gereçler (bilgisayar vb.) kullanmasını destekleyin.
- ❖ Öğrencinizin olumlu davranışlarını ödüllendirin.
- ❖ Öğrencinizin söylediklerini anlamadıysanız, söylediğini tekrar etmesini isteyin. İkinci tekrardan sonra hala anlayamadıysanız bir kâğıda yazmasını isteyin.
- ❖ Öğrencinizin sınıf etkinliklerine katılmasını destekleyin, etkinlikleri tamamlayabilmesi için yeterli zaman verin.
- ❖ Öğrenciniz etkinliklere katılmakta istekli olmadığında konuşması için zorlamayın öğrencinin kendini ifade etmesine olanak sağlayın.
- ❖ Aile ve uzmanlarla iş birliği yaparak öğrencinizin dil ve konuşma güçlüğüne yönelik alınacak önlem ve stratejileri belirleyin.
- ❖ Sınıftaki diğer öğrencilerle birlikte öğrencinizin dil ve konuşma becerileri ile güven duygusunu geliştirmesini sağlayacak tedbirleri belirleyin.
- ❖ Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşın.

- ❖ Öğrencinizin başarılarını anında ödüllendirin.
- ❖ Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla, öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.

4.7. BENİM ÖZEL ÖĞRENME GÜÇLÜĞÜ OLAN BİR ÖĞRENCİM VAR!!!

alan/alanlarda çalışmaya katılımını teşvik edin.

- ❖ Bu öğrencilerin zihinsel yetersizliği olmadığı için güçlük çektiği alanlara yönelik eğitim programı düzenleyin (BEP).
- ❖ Sınıf ortamında yeterli olduğu alanlarda kendini ifade etmesine fırsat tanıyıp, yetersiz olduğu alanlarda çalışmaya katılımını teşvik edin.
- ❖ Öğrencinin genel olarak dikkatini etkinliğe yöneltme ve etkinliği takip etmede problemi olduğundan dolayı hedef davranışa yönelik aktif katılabileceği düzenlemeleri planlayıp uygulayın.
- ❖ Öğrencinin bağımsız çalışma süresini artırmaya yönelik hedefler belirleyin.
- ❖ Zaman ve yön kavramı sorunu yaşayan öğrenciler için sınıfta hatırlatıcı küçük ipuçları kullanın.
- ❖ Öğrencinizi tahtayı ve sizi rahat görebileceği şekilde sınıfın ön tarafına oturtun.
- ❖ Öğrenciye her dersin konusunu, sürecini, beklentilerinizi açık net olarak ifade edin.
- ❖ Yapılacak çalışma planı hakkında çocuğa bilgi verin ve çalışmalarınızı plan üzerinden yürütün.
- ❖ Her dersin başında daha önce öğrenilen konuları kısaca tekrarlayın, dersin sonunda ise önemli konuları özetleyin.
- ❖ Sınıf kurallarını belirleyin, küçük işaret ve ipuçları ile kuralları hatırlatın.
- ❖ Öğrencinin çalışma gruplarına katılımını destekleyin.
- ❖ Öğrenciye başarabileceği görev ve sorumluluklar verin.

- ❖ Öğrencinin soru sormasına, gerektiğinde konuların tekrar edilmesine fırsat tanıyın.
- ❖ İşlenen konuların pekiştirilmesi ve öğrencinin sınava hazırlanmasını sağlamak amacıyla konu içeriğine uygun sorular hazırlayın.
- ❖ Okuma/yazma problemi olan çocukların değerlendirilmelerinde okutman/yazman desteği alın ya da kendisini sözel ifade etmesini isteyin, yazman desteği almadığınız yazılı sınavlarda öğrencinize ek süre verin.
- ❖ Öğrenciniz yazılı anlatımda güçlük yaşıyorsa sözlü sınavları, kısa yanıtı, çoktan seçmeli veya boşluk doldurmalı sınavları tercih edin.
- ❖ Öğrencinin sınavını gerekirse bireysel olarak yapın.
- ❖ Öğrencinin ders sırasında konuyu anlayabilmesi için hesap makinesi, bilgisayar vb teknolojik aletleri kullanmasına imkân tanıyın.
- ❖ Öğrenci ile konuşurken olumsuzdan çok olumlu ifadeler kullanın.
- ❖ Aile ve uzmanlarla iş birliği yaparak öğrencinize yönelik alınacak önlem ve stratejileri belirleyin.
- ❖ Aileyi öğrencinin çalışma davranışlarını (bağımsız işe başlama, başladığı çalışmayı sürdürme ve bitirme, planlı çalışma, ödev ve sorumluluklarını yerine getirme vb.) kazandırmaya yönelik çalışmalarını desteklemesini isteyin.
- ❖ Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşın.
- ❖ Öğrencinizin başarılarını anında ödüllendirin.
- ❖ Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.
- ❖ Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.

4.8. BENİM DİKKAT EKSİKLİĞİ VE HİPERAKTİVİTE BOZUKLUĞU OLAN BİR ÖĞRENCİM VAR!!!

- ❖ Öğrencinizi duvar tarafında olacak şekilde ön sıraya oturtun.
- ❖ Öğrencinin sınıf içinde yakınında oturan öğrencilerin, öğrenciye uygun model olabilecek kişiler olmasına dikkat edin.
- ❖ Daha önce işlenen konuları sık sık tekrar edin.
- ❖ El yazısını geliştirici çalışmalar yapın.
- ❖ Öğrencinin tuttuğu ders notlarını kendi notlarınızdan ya da arkadaşının defterinden kontrol etmesine imkân tanıyın, gerekirse dersi ses kayıt cihazı ile kaydetmesine fırsat verin.
- ❖ Ödevlerini hazırlarken bilgisayar ve internet kullanmasına izin verin.
- ❖ Öğrencinin sınıf içinde belli zamanlarda hareket etmesini sağlayacak görevler verin. (Örnek: kalem açma, tahtayı silme)
- ❖ Sınıf ortamında öğrencin dikkatini dağıtacak olan materyalleri sınıfın arka tarafına alın.
- ❖ Sınıf içinde bireysel, grup çalışması ve bireysel ödüllendirmeler için köşeler oluşturun.
- ❖ Yazı yazma problemi olan veya testte başarısız olan öğrencileri sözlü sınav ile değerlendirin.
- ❖ Metni okuma ile ilgili stratejiler geliştirin. (Örnek: metni okurken önemli bölümlerini renkli kalemle işaretleme)
- ❖ Sınıf kurallarını belirleyin, bu kuralları tek tek öğretin ve kuralların yazılı/görsel olarak yer aldığı bir pano hazırlayın.
- ❖ Öğrencinin dürtüsellikliğini önlemek amacıyla 3D (Dur, Düşün, Davran) tekniğini kullanmasını sağlayın.
- ❖ Okul ve aile iş birliğinin sağlanması ve öğrencinin düzenli izlenmesi amacıyla günlük ve haftalık davranış bildirim kartları hazırlayın.
- ❖ Sınava hazırlanma becerileri öğretin. (işlenen konuların sınav öncesi özetini yapma ve öncelikli konuları belirleme)
- ❖ Ders sırasında öğrencinin dikkatinin artması için sözel uyaranlar verin ya da fiziksel etkinlikler planlayın.

- ❖ Verdiğiniz yönergenin öğrenci tarafından anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek için gerekirse yönergeyi tekrar etmesini isteyin.
- ❖ Öğrencinin dağınıklığını önlemek amacıyla bölümlere ayrılmış tek ödev defteri kullanmasını sağlayın.
- ❖ Ödevleri daha kolay yapılabilir parçalara ayırın her bir parçayı tamamladığında ödüllendirin,
- ❖ Sizin yardımınıza ihtiyacı olduğunda bunu belirten bir işaret seçin. (Örnek: beyaz bir kâğıdı havaya kaldırması, elini havaya kaldırması vb.)
- ❖ Öğrencinin ödevlerini yapıp yapmadığını her gün kontrol edin ve geri bildirimler verin.
- ❖ Akranlarının sosyal kabulünü sağlamak amacıyla öğrencinize özel sorumluluklar verin.
- ❖ Teneffüslerde öğrencinin birlikte oynayıp dolaşabileceği gönüllü arkadaşlar görevlendirin.
- ❖ Sınıf içi etkinlikleri öğrencinin başarabileceği şekilde düzenleyin.
- ❖ Öğrencinin grup çalışmalarına katılımını destekleyin.
- ❖ Öğrencin uygun olmayan davranışını önlemek için yapmakta olduğu davranış yerine istenilen davranışa yönelik yönerge verin. (Örnek: Sürekli kalem çeviren öğrencinize kalemi çevirme demek yerine “Defterini aç.” denmesi gibi.)
- ❖ Sınıf içinde öğrencinizin hareketliliğini kontrol altına tutmaya yönelik belli aralıklarla tüm sınıfın katılacağı gevşeme ve esneme egzersizleri yapın.
- ❖ Sınavlarda küçük molalar ve ek zaman verin.
- ❖ Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşın.
- ❖ Öğrencinizin başarılarını anında ödüllendirin.
- ❖ Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.

4.9. BENİM OTİSTİK BİR ÖĞRENCİM VAR!!!

- ❖ Okula yeni başlayan öğrencinize sınıf ve okul ortamını tanıttin.
- ❖ Sınıftaki diğer öğrencilere otizmi olan öğrencinize ilişkin bilgi verin, onun farklı davranışlarına verilecek tepkiye ilişkin ortak bir strateji belirleyin.
- ❖ Öğrencinizi sınıfın ön tarafında oturtun ve sınıf içinde yakınında oturan öğrencilerin, öğrenciye uygun model olabilecek kişiler olmasına dikkat edin.
- ❖ Sınıf kurallarını belirleyin, sınıf kurallarını tek tek öğretin ve kuralların yazılı/görsel olarak yer aldığı bir pano hazırlayın.
- ❖ Otizmi olan çocukların bazı özel becerileri (erken okuma-yazma, zihinden matematik işlemlerini yapma vb.) olabilmektedir. Akran kabulünü sağlamak için öğrencinin bu özelliklerini ön plana çıkarın.
- ❖ Öğrencinizin özelliğini dikkate alarak göz kontağı kurma, sınıfta uygun oturma, basit yönergelere uyma gibi becerilerin öğretimine öncelik verin.
- ❖ Sınıf içinde öğrencinizin performansına uygun sorumluluklar verin.
- ❖ Öğrencinizin olumlu davranışlarını ödüllendirin, uygun olmayan davranışlarını arkadaşlarına ve kendisine zarar verecek düzeyde değilse görmezden gelin.
- ❖ Öğrencinizle iletişiminizde olumsuz ifadelerden (hayır, yapma, dokunma gibi) mümkün olduğunca kaçının. Yapması istenilen davranış açık ve net biçimde söylenmeli gerektiğinde tekrar edilmelidir.
- ❖ Öğrencinizin performansını akranlarıyla kıyaslamak yerine, bireysel gelişimini dikkate alarak değerlendirin.
- ❖ Öğrenciniz yüksek ses ve gürültüden rahatsız olabileceği için sınıf içindeki gürültüyü mümkün olduğu kadar azaltmaya dikkat edin.
- ❖ Öğrenciye öğretilecek becerilerin basitten karmaşığa doğru sıra izlemesine dikkat edin,
- ❖ Sınıf içinde yaptığınız eylemleri, sözel olarak da ifade edin. (Örnek: tebeşiri alıyorum ve tahtaya yatay bir çizgi çiziyorum gibi)

- ❖ Kullandığınız cümlelerin basit kısa olmasına dikkat ederek jest ve mimiklerle daha dikkat çekici hale getirin.
- ❖ Yönerge ve sorularınızın öğrencinin özelliğini dikkate alarak kısa olmasına özen gösterin.
- ❖ Öğrencinin sebep-sonuç ilişkilerini kurmasını desteklemek amacıyla eylem ve resimleri içeren kart ve fotoğrafları göstererek hikâyeleri anlatın ve öğrencinizden aynı şekilde anlatmasını isteyin.
- ❖ Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla, öğrencinizin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planlayın ve bu etkinliklere katılmalarını sağlayın.
- ❖ Öğrencinizi okulun kantini, market gibi yerlere götürerek, sınıf dışındaki çevre ile ilişki içinde olmasını sağlayın.
- ❖ Tekrarlayıcı veya yıkıcı olumsuz davranışlarını azaltmaya yönelik özel eğitim yöntemlerinden davranışçı eğitim tekniklerini kullanın.
- ❖ Öğrencinin yakınının sınıf dışında beklemesi gibi düzenlenmelerle, okula uyumunu sağlayın.
- ❖ Otizmi olan öğrencilerin küçük grup çalışmaları sırasında ya da serbest etkinliklerde sınıf arkadaşlarıyla birlikte oynamasını destekleyin.
- ❖ Öğrencinizin nesnelere dokunma, nesneyi elinden bırakmama gibi takıntılı davranışlarını azaltmak için bu nesnelere bir kutuya konularak dersin sonunda ya da günün sonunda alınabilmesine yönelik düzenleme yapın.
- ❖ Okul ve aile iş birliğinin sağlanması ve öğrencin düzenli izlenmesi amacıyla günlük ve haftalık davranış bildirim kartları hazırlayın.
- ❖ Öğrencinizi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirin ve öğrencinizin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaşın.
- ❖ Öğrencinizin başarılarını anında ödüllendirin.
- ❖ Öğrencinin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirleyin.

4.10. ÖZEL EĞİTİMDE KULLANILAN YÖNTEM VE TEKNİKLERİ BİLİYOR MUYUZ?

Yapılan etkinlikler öğrencinin duyu kalıntısına hitap edecek şekilde hazırlanmalıdır.

Her aşamada engelli öğrenciyi öğrenmeye karşı motive edici, teşvik edici sözler kullanılmalı, kendilerine güven oluşturmalarına yardımcı olunmalıdır. Öğrencinin kapasitesine göre ders konuları analiz edilip, adım adım öğretilmelidir. Etkinlikler sonunda öğrenciyi geri bildirim verilmeli, gösterdiği başarılar için sözlü ve yazılı olarak pekiştireçler verilmelidir. Eleştirilerde ise kişiliğe değil davranıştaki yanlışlığa vurgu yapılmalıdır. Performansına uygun görevler verilmeli, başarısız olduğunda bırakılmamalı; gerekirse çaba ve gayretleri takdir edilmelidir. Yapılan çalışmalarda aile ve yakın çevrenin desteğine başvurulmalıdır.

Ayrıca özel eğitimde geçerliliği ve uygulanabilirliği olan yaklaşımlar, yöntem ve teknikler kullanmak istediğinizde

- ❖ Doğrudan Öğretim Yöntemi
- ❖ Öğretmenin Transferi Yaklaşımı
- ❖ Doğal Öğrenme Yöntemi
- ❖ Davranışçı Yaklaşım
- ❖ Akran Öğretimi Yöntemi
- ❖ Kooperatif Öğrenme Yaklaşımı
- ❖ Model Olma
- ❖ Buluş Yoluyla (Yaparak-Yaşayarak) Öğrenme
- ❖ Çok Duyuya Yönelik Öğretim Etkinliklerinin Planlanması
- ❖ Eğitimde Bilgisayar Kullanımı

a) Doğrudan Öğretim Yöntemi: Özellikle dil, okuma, yazma, matematik, fen bilgisi konu ve kavramlarının öğretiminde “doğrudan öğretim” (açık anlatım) yöntemi kullanılmaktadır. Bu yöntemde öğretilecek konu ya da kavramın ayrıntılı olarak basamaklandırılması, bu basamaklarla ilgili davranışsal amaç yazılması ve daha sonra her bir öğretim basamağı için kavram ya da konunun olumlu ve olumsuz örneklerini içeren öğretim amaçlarının hazırlanması söz konusudur. Bu yöntemde, öğretmenin yapılandırılmış dil kullanması esastır. Yönergeler açık biçimde verilmelidir.”Defterine yazar mısınız?” yerine “Defterine yaz.” Yönergesi öğrenciyi harekete geçirerek yazmama tercihini ortadan kaldıracaktır.

b) Öğretmenin Transferi Yaklaşımı: Bu yaklaşımda, öğrencinin daha önceki deneyimlerinde öğrenmiş olduğu kuralları gelecekte karşılaşacağı benzer yapıdaki bir problemi çözmeye kullanma yeteneği işe koşulmaktadır. Önceki öğrenmelerin yeni öğrenmeler için kullanılmasına ve öğrenilenlerin günlük yaşama transferine olanak tanınması bakımından yararlıdır.

c) Doğal Öğrenme Yöntemi: Öğretmen, çocuğun etkinliğini başlatmasını sağlayacak çevreyi düzenler. Çocuğun konuşmasını geliştirmek için sorular sorar ve cevap için süre tanır. Beklenen cevap gelirse öğretmen pekiştirir. İstenen yanıt gelmediğinde ipucu verir ve tekrar süre tanır.

d) Davranışçı Yaklaşım: Çocuğun istenen davranışının pekiştirilmesi, istenmeyen davranışın söndürülmesi esasına dayanır. Her öğrencide pekiştireç etkisi yaratan nesne ya da davranış farklılık gösterdiği için dikkatle gözlemlenmeli ve bir pekiştireç listesi hazırlanmalıdır. Aynı pekiştirecin aşırı kullanımından kaçınılmalıdır. Pekiştireç anında sunulmalı ve somut olmalıdır.

e) Akran Öğretimi Yöntemi: Engelli öğrenciyle normal gelişim gösteren bir akranının eşleştirilerek, normal öğrencinin, engelli öğrencinin beceri kazanmasında model ve öğretici olarak rol almasını gerektirir. Bu yaklaşımda, normal öğrencinin zihinsel engellilere ilişkin tutumlar, etkili öğretim yöntemleri gibi konularla yoğun ve sistemli bir hazırlık sürecine tabi tutulmasını gerektirir. Kaynaştırma eğitiminin temelinde de bu yaklaşım yer almaktadır.

f) Kooperatif Öğrenme Yaklaşımı: Öğrencilerin bir konu ya da kavram üzerinde üç - dört kişilik gruplar halinde birlikte çalışmalarınıdır. Bu yaklaşımın akademik başarı ve sosyal etkileşim becerileri konusundaki etkileri olumludur. Özellikle kaynaştırmada engelli öğrencilerin sosyal becerilerinin geliştirilmesi ve sosyal kabullerinin sağlanmasında önemli bir yöntemdir.

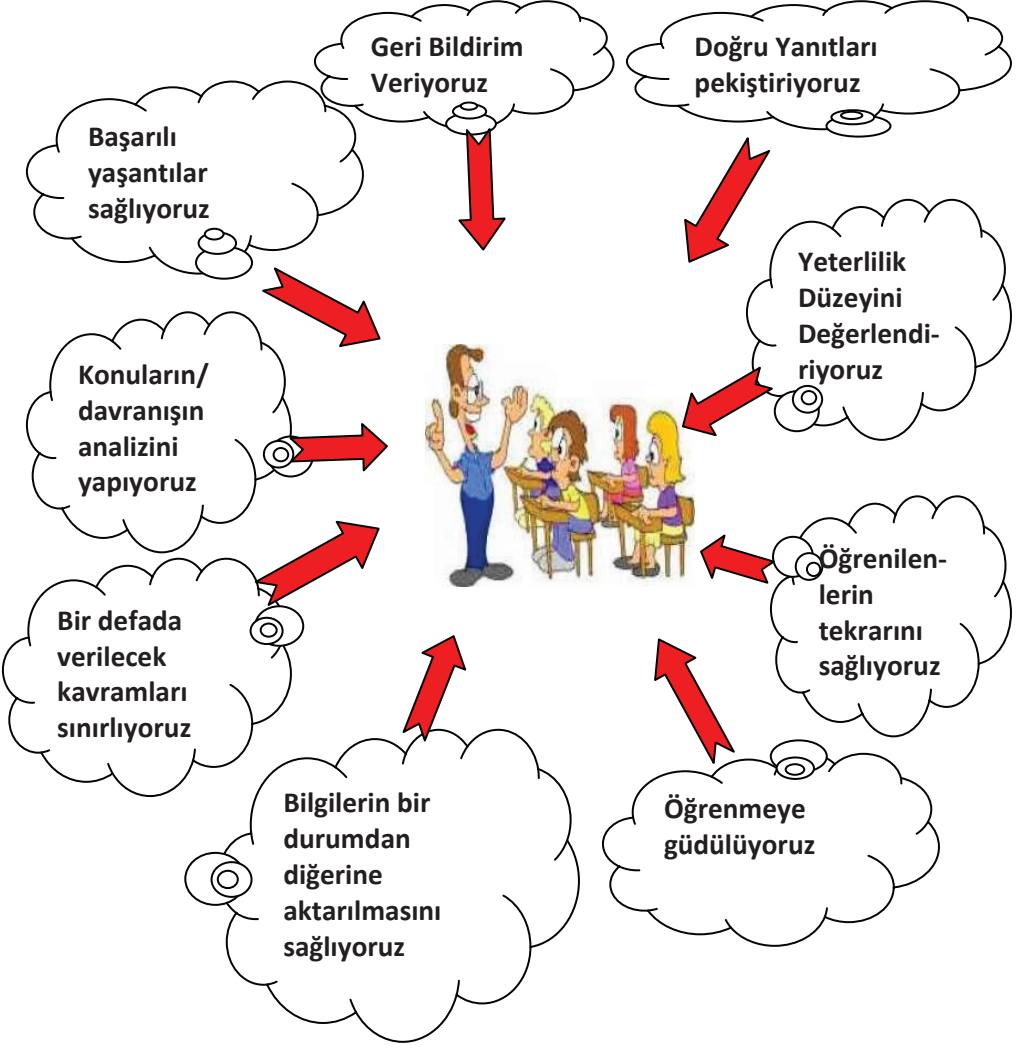
g) Model Olma: Engelli öğrencinin taklit edebileceği olumlu bir modelin sağlanması yoluyla çalışılmaktadır. Çocuğun çevresinde bulunan kişiler çocuğa kazandırılması istenen beceriler konusunda olumlu model olmaktadır.

h) Buluş Yoluyla Öğrenme (Yaparak-Yaşayarak) Yöntemi: Öğretmen, kendini merkezden çıkarıp yönlendirici konumuna çekerek sorduğu sorular ve verdiği örneklerle öğrenciyi öğrenmeye hazır hale getirir. Amaç öğrencilerin konuyu analiz ve sentez yoluyla geliştirmelerini ve konu hedeflerine ulaşmalarını sağlamaktır.

i) Çok Duyuya Yönelik Öğretim Etkinliklerinin Planlanması: Zihinsel engelli çocukların eğitiminde etkili bir stratejidir. Görme, işitme, dokunma, koklama ve tat alma duyularının iki ya da daha fazlasının bir becerinin öğretiminde bir arada kullanılmasıdır. Özellikle görme ve işitme duyusu ikilisinin diğer duyularla desteklenmesi öğretimin etkililiğini artırır.

j) Eğitimde Bilgisayar Kullanımı: Zihinsel yetersizliğe sahip çocuklara kavram öğretiminde ve başka bazı bilgi ve becerilerin kazandırılmasında etkili bir yöntemdir. Zihinsel engelli çocuklar bilgisayar sayesinde öğrenmeye daha kolay güdülenmektedir. Ayrıca bilgisayar paket programları içerik, renk, şekil ve hareketlilik özellikleri ile bu çocukların dikkat süreleri üzerinde olumlu etki yapmaktadır.

Öğretim yöntem ve teknikleri uygulanırken bunları da uygulamanıza dâhil etmelisiniz.

Çeşitli düzensizlikler, iniş-çıkışlar nedeni ile yeterlilik düzeyini sık aralıklarla değerlendirdiğimiz engelli öğrenciye öğretilecek konuların analizlerinin yapılması gerekmektedir. Analizi yapılan konular adım adım uygulanmalı, bir defada çok fazla sayıda kavram vermek yerine bildiklerinden yola çıkıp bilgi aktarımı hususunda desteklenmelidir. Öğrenilen kavramlar öğretilecek kavramlarla birlikte sürekli tekrar edilmelidir. Öğretmenin desenlediği coşkulu bir ders anlatım biçimi ile öğrenmeye güdülenen engelli öğrenciye süreklilik arz eden geribildirim verilmelidir.

BÖLÜM-5

EĞİTİM PROGRAMLARI NASIL BİREYSELLEŞTİRİLİR? (BEP)

5.1. BEP HAKKINDA TEMEL KAVRAMLAR NELERDİR?

Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı(BEP): Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin farklı gelişim alanlarında yapabildiklerini dikkate alarak, kazandırılacak davranışların neler olduğu, bu davranışların nerede, nasıl, kimler tarafından, hangi yöntemlerle ve ne kadar sürede kazandırılacağını belirten, gerekli destek eğitim hizmetlerini içeren, içinde ailesinin de yer aldığı bir ekip tarafından hazırlanan yazılı bir programdır.

BEP;

- ❖ Öğrencinin eğitsel performans düzeyini,
- ❖ RAM tarafından gönderilen eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve öğrencinin takip ettiği eğitim programı/programları temel alınarak belirlenen kısa dönemli amaçlarını,
- ❖ Öğrencinin gereksinim duyduğu destek eğitim hizmetlerinin türü, süresi, sıklığı ve bu hizmetin kimler tarafından nasıl sağlanacağını,
- ❖ Öğretim ve değerlendirmede kullanılacak yöntem ve teknik, araç-gereç ve eğitim materyallerini,
- ❖ Eğitim ortamına ilişkin düzenlemeleri,
- ❖ Davranış problemlerini önlemeye ya da azaltmaya yönelik tedbirler ile uygulanacak yöntem ve teknikleri,
- ❖ Öğrencinin kişisel bilgilerini içerir.

Yasal Dayanaklar: 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararname'nin 4. Madde (f) bendinde "özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için bireyselleştirilmiş eğitim planı geliştirilmesi ve eğitim programlarının bireyselleştirilerek uygulanması esastır." hükmü olup, bu sayede BEP yasal olarak zorunlu hale getirmiştir.

Bireyselleştirme

Bir gurubun değil, bireyin eğitim ihtiyaçlarını bugün ya da gelecekte onun bağımsız yaşamını kolaylaştıracak şekilde dikkate almaktır.

Eğitim Programı

Genel anlamı ile bir birey ya da gurubun eğitim ihtiyaçlarına cevap verecek olan amaçlar, içerik, öğrenme öğretme süreçleri ve değerlendirme olmak üzere dört önemli ögesi bulunan yazılı materyallerdir.

Planlama

Programı geliştirme ve uygulama sürecidir.

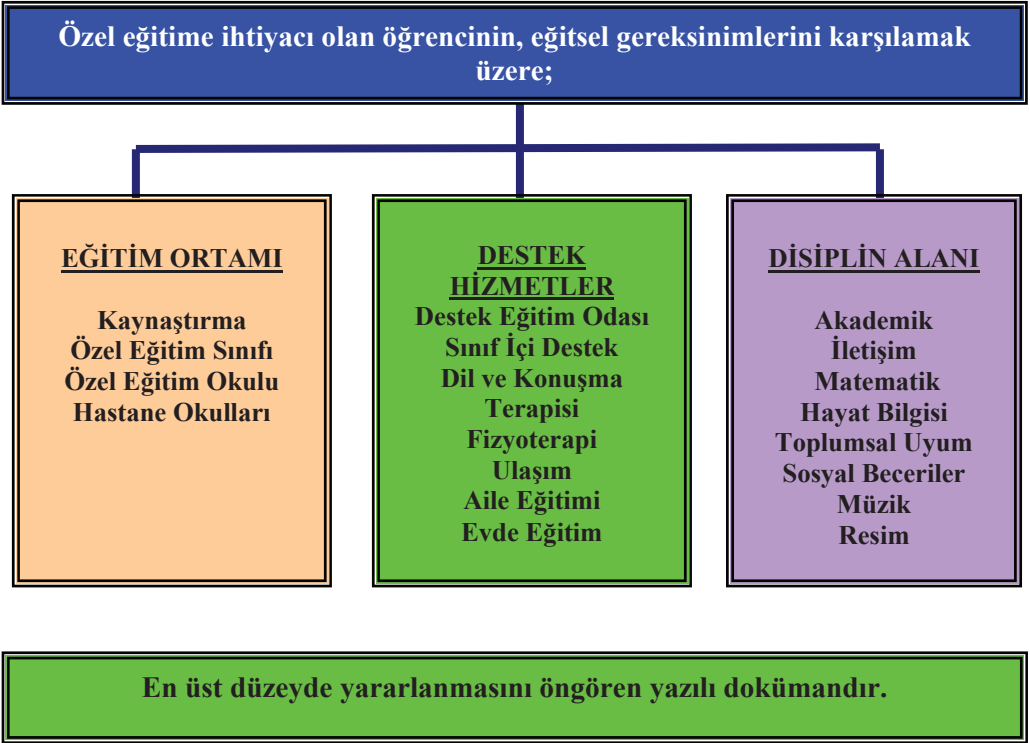
BEP' in daha ayrıntılı bir tanımını yapmak istersek yukarıdaki kavramlar çerçevesinde, BEP özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin gelişimi veya ona uygulanan programın gerektirdiği disiplin alanlarında (öz bakım, akademik beceriler, sosyal beceriler, iletişim vb.) eğitsel ihtiyaçlarını karşılamak üzere uygun eğitim ortamlarından (okul, özel eğitim okulu, özel eğitim sınıfı vb.) ve destek eğitim hizmetlerinden (destek eğitim odası sınıf içi yardım, dil ve konuşma terapisi, fiziksel rehabilitasyon vb.) en üst düzeyde yararlanmasını öngören yazılı dokümandır. Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların işbirliği ile planlanır. Ailenin onayı ile uygulanır.

5.1.1. BEP Nedir?

- ❖ Öğrencinin, ailenin, öğretmenin ihtiyaçları doğrultusunda belirlenen amaçlara ulaşmasını sağlayacak destek eğitim hizmetlerini içeren özel eğitim programıdır.
- ❖ Öğrencinin tüm gelişim ve disiplin alanlarında gözlem, gelişim ve değerlendirme ölçekleri kullanılarak ve hedeflenen amaçların gerçekleşme düzeyi doğrultusunda değerlendirilir. Öğrenci için hazırlanacak BEP' de ve yöneltme kararında bu değerlendirmeler esas alınır.

BEP;

- ❖ Yukarıdaki disiplin alanları, eğitim ortamları ve destek eğitim hizmetleri öğrencinin özelliklerine ve ihtiyaçlarına göre değişebilir.
- ❖ Bu doküman aile, öğretmen ve ilgili uzmanların işbirliği ile planlanır, ailenin de onayı ile uygulanır.
- ❖ Genel olarak BEP, kişinin ihtiyaçlarına göre yapması gereken eylemleri ve alt basamaklarını nasıl, kiminle, nerede, hangi sürede yapılacağını gösteren bir akış planıdır.

- ❖ Grup hedefleri doğrultusunda öğrenciye özgü bireysel hedeflerin olması ve bu hedeflere nasıl ulaşacağını belirlenmesidir.
- ❖ Bu süreç; özel eğitime ihtiyacı olan çocuklara, etkili öğretim hizmetleri geliştirme ve uygulama sürecidir.
- ❖ Bir öğrenci için eğitim ortamında izlenecek bir veya daha fazla düzenlemenin planlandığı yazılı belgedir.
- ❖ Bu belgede, öğrencinin, söz konusu program, sınıf veya konu sonunda öğreneceği bilgilerdeki, becerilerdeki uyarlamalar / değişiklikler belirtilir.
- ❖ Her engelli çocuk için yazılı olarak geliştirilmiş olan ve engelli çocukların, öğretmenlerin, anne-babaların veya koruyucu ailelerin özel ihtiyaçlarını karşılamak için oluşturulmuş özel programlardır.

BEP'i özel eğitime ihtiyacı olan öğrencinin performans düzeyi, ilgi ve yeteneklerinden hareketle öğrenciye özgü hazırlanmış ünitelendirilmiş yıllık ders planı olarak da düşünebiliriz.

5.1.2. BEP Ne Değildir?

- ❖ Yalnızca öğretmeni ilgilendiren bir çalışma programı değildir.
- ❖ Sınıfta problem olarak görülen öğrenciden kurtulma aracı değildir.
- ❖ Öğrenciyi özel olarak etiketleyen bir karar dosyası değildir.
- ❖ Öğrencinin yalnız akademik performansı ile ilgilenen bir gelişim ya da kayıt tablosu değildir.
- ❖ Öğretmene ve aileye ek yükler getiren bir ekonomi programı değildir.
- ❖ Öğrenciye yapabildiklerinden daha fazla ödev-çalışmayı zorunlu hale getiren bir ev ödevi-çalışma programı değildir.

5.1.3. BEP'i Zorunlu Kılan Nedenler Nelerdir?

- ❖ Engel türü ve derecesi ne olursa olsun tüm bireyler öğrenebilir.
- ❖ Çocuklarda, dil, problem çözme, zihinsel süreçler, davranışsal özellikler ve öğrenme özellikleri birbirinden farklılık gösterebilir.
- ❖ Öğrencilerin ilgi ve yetenekleri birbirinden farklıdır. Örneğin, bir kişi spor etkinliklerinde çok başarılı; ancak sanatsal faaliyetlerde başarısız olabilir. BEP, farklılıkları göze alarak öğrencinin gelişimini desteklemeyi hedefler.
- ❖ Öğrencinin eğitim ihtiyaçlarını yalnızca müfredatla sınırlandırmadan, toplumda kendisinden beklenen bağımsız yaşam becerilerinin öğretimine fırsat sağlar.

5.1.4. Kimlerin BEP'e İhtiyacı Vardır?

- ❖ Akranlarına sağlanan eğitim olanaklarından engeli ya da yetersizliği nedeniyle yeterli düzeyde yararlanamayan öğrencilerin,
- ❖ Engeli ya da yetersizliği, eğitimsel performansını olumsuz olarak etkileyen öğrencilerin,
- ❖ İhtiyaçlarının karşılanması için özel düzenlenmiş destek eğitime ihtiyacı olduğu düşünülen öğrencilerin,

BEP'e ihtiyacı var demektir.

BEP'İN YARARLARI

Öğrenci Açısından

Öğrencinin engelinden kaynaklanan farklı ihtiyaçlarının neler olduğu belirlenir.

Öğretim etkinliklerinin öğrencinin ihtiyaçlarına göre düzenlenmesini sağlar.

Anne – Baba Açısından

Veli ile okul personeli arasında iletişim ve işbirliğini sağlar.

Velinin çocuğunun eğitim hakkı ile ilgili kararlara katılımını sağlar.

Eğitim sürecinde ailenin görev ve sorumluluklarını net olarak tanımlar.

Öğretmen Açısından

Öğrencinin var olan yeterlilikleri ve eğitsel gereksinimlerini net olarak ortaya koyar.

Öğrencinin eğitimi ile ilgili farklı disiplin alanları ile işbirliğini sağlar.

Öğretmen için öğretim ve değerlendirme süreçlerini tanımlayan bir kılavuzdur.

Toplum Açısından

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitime yönelik işbirliği sağlar.

NEDEN BEP?

Çağdaşlık, demokrasi, fırsat eşitliği, bireysel farklılıklar, bireysel gereksinimlerini dikkate alarak planlama ve uygulama, sunulan hizmetlerden en üst düzeyde yararlanabilmek için BEP hazırlanması gerekmektedir.

5.1.5. BEP'in İşlevi Nedir?

1. BEP toplantıları, aile ve okul personeli arasındaki iletişim aracıdır. Öğrencinin ihtiyaçları, nelerin sağlanabileceği ve karşılaşılabilecek durumların neler olabileceği konusunda her iki tarafa da eşit söz hakkı sağlar.
2. Öğrencinin ihtiyacı olan özel eğitim hizmetleri ile ilişkili destek hizmetlerin öğrenciye sunulacağına dair yazılı bir taahhüttür.
3. Aile, okul ve ilişkili tüm birimlerin çalışmalarını ve bu çalışmaların öğrenciye katkılarını izleme-değerlendirme aracıdır.

5.1.6. BEP Nasıl Hazırlanır?

BEP süreci 7 temel aşamadan oluşur.

**1.BEP Hazırlayacak Ekibin Oluşturulması
(BEP Geliştirme Birimi)**

2.Çocuğun Eğitsel Performans Düzeyinin Belirlenmesi

3.Uzun ve Kısa Dönemli Amaçların Belirlenmesi

4.Bireyselleştirilmiş Öğretim Programının Hazırlanması

**5.Uygun Eğitim Ortamları ve Bu Ortamlarda Sunulacak
Destek Hizmetlerin Belirlenmesi**

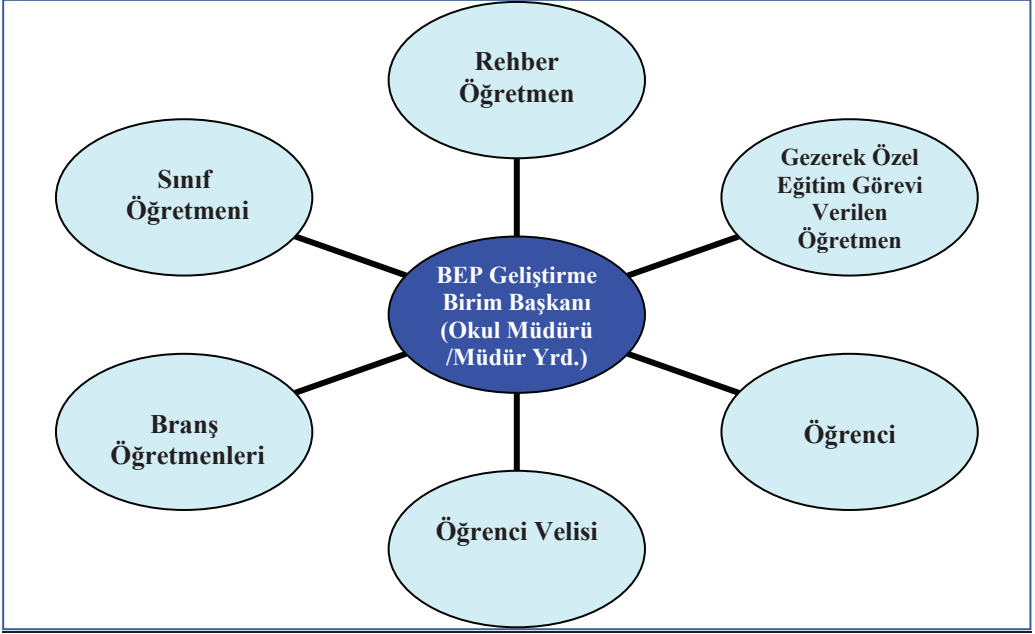
**6.Uygun Öğretim Materyalleri ve Öğretim
Yöntemlerinin Belirlenmesi**

**7.BEP' İn Uygulanması, İzlenmesi Ve Değerlendirilmesi
İçin Sorumluların Belirlenerek Zaman Çizelgesinin
Hazırlanması Ve Değerlendirme Biçimine Karar Verilmesi
ve Ailenin Bilgilendirilmesi.**

5.1.6.1. BEP Hazırlayacak Ekibin Oluşturulması

BEP Geliştirme Birimi Kimlerden Oluşur?

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla BEP geliştirme birimi oluşturulur.

BEP geliştirme birimine, gerektiğinde görüşlerine başvurulmak üzere özel eğitim değerlendirme kurulundan bir üyenin katılımı sağlanır.

Öğrencinin eğitim gereksinimlerini daha sağlıklı belirleyebilmek için BEP geliştirme birimi toplantısına bir önceki eğitim kurumundaki öğretmeni, fizyoterapisti, özel eğitim öğretmeni vb. farklı disiplin alanlarında çalışan uzmanlar davet edilebilir.

*Bu birimin çalışma usul ve esasları okul/kurum yönetimince belirlenir.

BEP Geliştirme Biriminin Görevleri Nelerdir?

- ❖ Özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciler için BEP'lerin hazırlanması, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesi ile ilgili çalışmaların koordinasyonunu sağlar.

- ❖ Eğitimde etkililiği sağlamak amacıyla araç-gereç ve eğitim materyali geliştirilmesinde, sağlanmasında, kullanımında özel eğitim hizmetleri kurulu ve özel eğitim değerlendirme kurulu ile iş birliği yapar.
- ❖ Öğrencinin tüm gelişim alanındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterlilikleri ve eğitim ihtiyaçları doğrultusunda gerektiğinde BEP'inde değişiklik ve düzenlemeler yapılmasını ya da yeniden BEP hazırlanmasını sağlar.
- ❖ Öğrenciler için hazırlanan BEP planlamasını değerlendirerek gerektiğinde yeniler.
- ❖ Eğitim ortamlarının düzenlenmesi konusunda okul/kurum yönetimine ve öğretmenlere önerilerde bulunur.
- ❖ Öğrencilerin eğitimi konusunda yapılacak düzenleme ve alınacak tedbirlerle ilgili olarak rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonuyla iş birliği yapar.

BEP'i Kim Hazırlar?

BEP Geliştirme Birimi tarafından hazırlanır.

BEP Geliştirme Biriminde Görev ve Sorumluluklar Nelerdir?

Başkanın Görevleri:

Birimde görev alacak üyeleri belirleyerek BEP geliştirme birimini oluşturur.

1. Birimde gerektiğinde görev alacak üyelerin katılımını sağlar.
2. BEP'in geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde, öğrencinin ihtiyaçları doğrultusunda kurum içi yapılacak düzenlemelere ilişkin tedbir alır.
3. BEP geliştirilmesi, uygulanması, izlenmesi ve değerlendirilmesinde ihtiyaç duyulan araç-gereç ve eğitim materyallerinin geliştirilmesi veya sağlanması için özel eğitim hizmetleri kurulu ile eş güdümlü çalışmayı sağlar.

Varsa Gezerek Özel Eğitim Görevi Verilen Öğretmen:

1.Kurumun olanaklarına ve öğrencinin gereksinimlerine göre hazırlanan bireysel eğitim planlarını, kaynaştırma uygulamaları yapılan kurumlar ile özel eğitim kurumlarında uygular.

2. Değerlendirme ölçeklerinin geliştirilmesinde görüşünü bildirir.

3. Gerektiğinde öğrenciye, aileye, öğretmene ve kuruma bilgi verir.

Sınıf Öğretmeni / Branş Öğretmenleri:

1.BEP'in hazırlanmasında, uygulanmasında ve değerlendirilmesinde etkin görev alırlar.

2.BEP'i uygular ve değerlendirirler.

3.Öğrencinin gelişimine göre yeni BEP önerileri hazırlarlar.

Aile:

1.BEP'in geliştirilmesi sürecinde gereksinimleri iletir.

2.Çocuğu ile ilgili hedeflerini ve planlarını belirtir.

3.Eğitim programının uygulanması sırasında çalışmalara etkin bir şekilde katılır.

Öğrenci:

1.BEP'in hazırlanışı sırasında kendi gereksinim ve isteklerini belirtir.

2.Çalışmalara etkin biçimde katılır.

3.Değerlendirme sonrasında çıkan eğitim önlemi ve yöneltme kararında isteğini belirtir.

Rehber Öğretmen Psikolojik Danışman:

1.Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin bireysel gelişimini değerlendirmek üzere formlar hazırlanmasında BEP geliştirme birimi, öğretmenler ve ilgili personel ile iş birliği yapar.

2.Öğretmenler ve ailelerle iş birliği yaparak öğrenciler için bireysel gelişim raporu düzenler.

Varsa Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu Temsilcisi:

- 1.Öğrenci için saptanan destek eğitim hizmetlerinin uygulanmasında rehberlik eder.
- 2.Öğrencinin gelişimini okul rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri servisi ile iş birliği içinde izler.

5.2. ÖĞRENCİNİN EĞİTSEL PERFORMANS DÜZEYİ NASIL BELİRLENİR?

Var olan performans düzeyinin belirlenmesinin amacı, öğrencinin gelişim ve disiplin alanlarında neleri yapıp, neleri yapamadığının saptanmasıdır. Diğer bir deyişle güçlü ve zayıf yönlerinin tespit edilmesi sürecidir. Eğitsel performans düzeyi, değerlendirme ölçekleri verilerine göre oluşturulmalıdır. Öğrencinin performansı performans belirleme formu veya kaba değerlendirme araçları ile yapılır. Sınıf öğretmenlerinin öğrenciyi değerlendirirken tüm derslere ilişkin eğitsel performansını, alan/branş öğretmenlerinin de girmiş oldukları derslerdeki eğitsel performansını

(neleri yapıp yapamadığının) belirlenmesi gerekir. Eğitsel performans düzeyi yalnızca akademik becerilerle sınırlı kalmamalıdır. Öğrencinin farklı gelişim alanlarına ilişkin sahip olduğu beceriler de dahil edilmelidir.

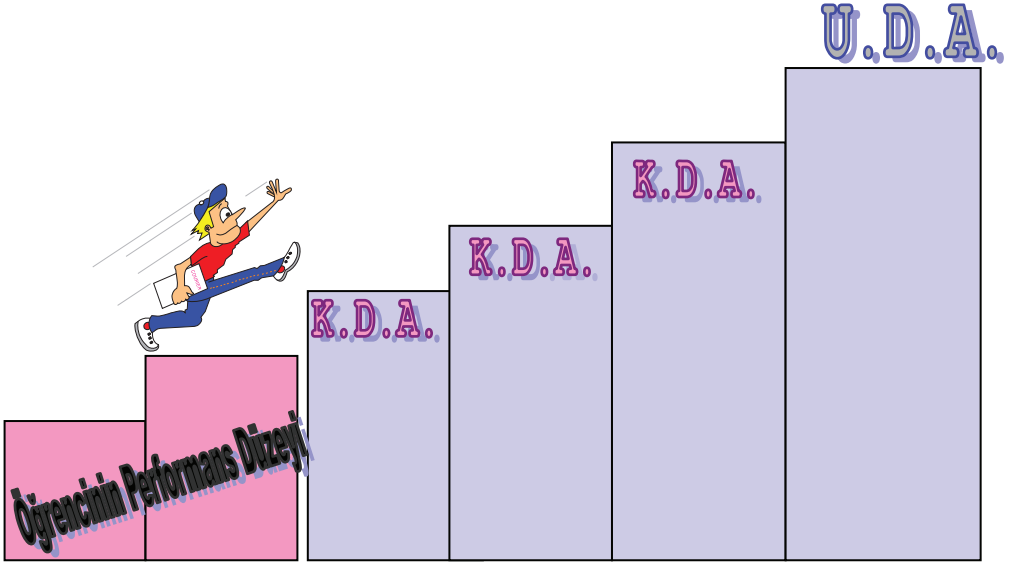
Performans düzeyi gözlenebilir ve ölçülebilir şekilde ifade edilmelidir. Örneğin vücudumuzun üç bölümden oluştuğunu “**anlar**” yerine “**söyler, yazar**” gibi davranışı tanımlayan ifadeler doğru bir örnek olur. Var olan performans tanımlanırken olumsuz ve yetersizliklere odaklı ifadelerden kaçınılmalıdır. Performans düzeyi ifadeleri öğrencinin hâlihazırda yapabildiklerini, sahip olduğu becerileri yansıtmalıdır. Böylece öğrencinin eğitsel performansına uygun, gerçekçi ve ulaşılabilir amaçlar belirlenebilir.

5.3. ÖĞRENCİYE KAZANDIRILMASI PLANLANAN UZUN VE KISA DÖNEMLİ AMAÇLAR NASIL BELİRLENİR?

Performans alımı yapıldıktan sonra, varsa RAM Özel Eğitim Değerlendirme Kurulu tarafından öğrenci adına düzenlenen eğitim planında yer alan yıllık amaçlar ve takip ettiği program temel alınarak uzun(UDA) ve kısa dönemli amaçlar(KDA) da belirlenmesi gerekir.

5.3.1."Uzun Dönemli Amaçlar (U.D.A.) :

Uzun dönemli amaçlar (U.D.A.); bir dönem veya bir öğretim yılı sonunda öğrencinin var olan eğitsel performans düzeyi, öğrenme hızı ve özellikleri doğrultusunda edinebileceği kazanımlardır.

UDA öğrencinin var olan eğitsel performansı ile dönem sonu ya da yıl sonunda ulaşabileceği yeterlilik düzeyidir. Uzun ve kısa dönemli amaçlar için belirlenen sürelerde öğrencinin durumuna göre değişikliğe gidilebilir.

5.3.2. Uzun Dönemli Amaçlar Belirlenirken Nelere Dikkat Etmeliyiz?

- ❖ Belirlenen UDA' nın gerçekçi ve uygulanabilir olmasına,
- ❖ Öğrencinin sınıfa, toplumsal yaşama uyumunu kolaylaştırmasına,
- ❖ Sosyal kabulünü artırmasına,
- ❖ Yeni beceriler kazanmasını sağlamasına,
- ❖ Birden fazla ortamda kullanabileceği amaçlar olmasına dikkat edilmelidir.

UDA, öğrencinin performans belirleme süreci sonunda ortaya çıkan gereksinimleri ile ilişkili olmalıdır. Eğer öğrencinin sınıfa uyumunu, derse katılımını ve öğrenmesini engelleyen sınırlılıkları varsa BEP sürecinde bunu çözmeye yönelik amaçlara öncelik verilmelidir.

UDA belirlenirken, öğrencinin bulunduğu sınıf düzeyi ve yaşından çok eğitsel performans düzeyine odaklanılmalıdır.

Öğrencinin BEP'inde yer verilecek olan UDA'ların hangi disiplin ve gelişim alanlarında belirleneceğine öğrencinin gereksinimleri doğrultusunda BEP Geliştirme Birimi karar verir. Bir öğrenciye her ders için UDA belirlemek yerine, önceliklerine odaklanılmalıdır.

Eğer öğrenci resim, beden eğitimi, müzik derslerinde yeterli performansı gösteriyorsa bu alanlarda UDA belirlenmesine gerek yoktur.

5.3.3. Uzun Dönemli Amaçları Nasıl Yazmalıyız?

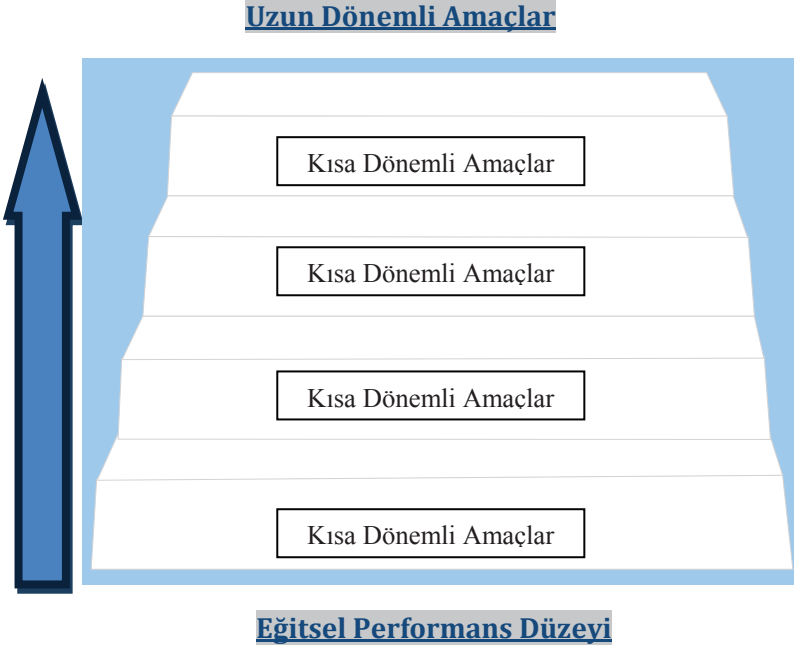
UDA öğrencinin yılsonunda beceri ya da disiplin alanına ilişkin göstereceği davranışı tanımladığı için; amacı ifade ederken gözlenebilir, ölçülebilir, açık ve anlaşılır tümceler kurulmalıdır.

“Ali yıl sonunda okuduğunu anlar.” gibi bir UDA öğrencinin tam olarak ne yapacağı, okuduğunu anlama becerisini ne düzeyde kazanacağı hakkında yeterince bilgi sağlamamaktadır. Bu şekilde belirlenen UDA' ya göre öğrencinin yıl sonunda amacı gerçekleştirip gerçekleştirmediğini anlamak oldukça zordur.

Bunun için öğrencinin öğrenme özelliklerine göre dönem veya yıl sonunda okuduğunu anlama alanında gösterebileceği en son basamak davranış olarak ifade edilmelidir.

“Ali yıl sonunda okuduğu metin ile ilgili metinde bulunan kişiler, olayın geçtiği zaman, olayın geçtiği yer, olayların oluş sırası ile ilgili sorulara doğru cevap verir.” ifadesi öğrenciden yıl sonunda beklenen performansı daha net belirtmektedir.

5.3.2. Kısa Dönemli Amaçlar (K.D.A.) :

Kısa dönemli amaçlar; eğitsel performans düzeyi ile U.D.A. arasında ölçülebilir, ara basamaklar olarak tanımlanabilir.

K.D.A., bireyin sahip olduğu performans düzeyinden başlayarak, U.D.A.'ya ulaşıncaya kadar göstereceği davranışların gözlenebilir ve ölçülebilir davranışların ifade edilmesiyle belirlenir.

K.D.A.'larda istenen davranışların hangi koşullar altında, nerede, nasıl, ne zaman, ne ölçüde gerçekleşmesi isteniyorsa açık olarak ifade edilmelidir. KDA'nın gerçekleşip gerçekleşmediğinin değerlendirilmesi için mutlaka ölçüt belirlenmelidir.

K.D.A. belirleme ve sıralamada U.D.A.'ya uygunluğu göz önünde bulundurulmalıdır. KDA kolaydan zora doğru sıralanır. Belirlenen amaçlar gerçekçi ve mümkün olduğunca az olmalıdır.

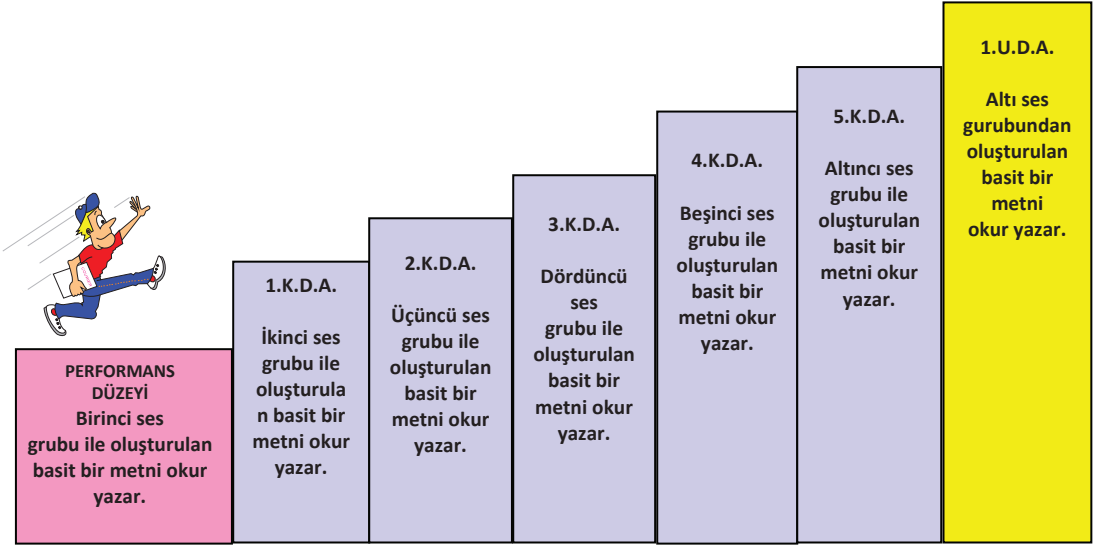
K.D.A. belirlenerek istendik şekilde sıralandıktan sonra her birinin yaklaşık gerçekleşme süresi planlanarak BEP üzerinde belirtilir.

Örneğin:

Performans düzeyi birinci ses grubu ile oluşturulan basit bir metni okuma yazma olan bir öğrenci için “**öğrenci (.....) yıl sonunda basit bir metni okur yazar.**” uzun dönemli amacın kısa dönemli amaçları şu şekilde sıralanabilir.

1. **K.D.A.**; ikinci ses grubu ile oluşturulan basit bir metni okur yazar. (%100)*
2. **K.D.A.**; üçüncü ses grubu ile oluşturulan basit bir metni okur yazar. (%100)
3. **K.D.A.**; dördüncü ses grubu ile oluşturulan basit bir metni okur yazar. (%100)
4. **K.D.A.**; beşinci ses grubu ile oluşturulan basit bir metni okur yazar. (%100)
5. **K.D.A.**; altıncı ses grubu ile oluşturulan basit bir metni okur yazar. (%100)

*Davranış her seferinde hatasız ve doğru olarak yapılmalıdır.

Yukarıdaki tabloda **uzun ve kısa dönemli amaçların** hiyerarşisi verilmeye çalışılmıştır. Uzun ve kısa dönemli amaçlar öğrencinin ilgileri, öğrenme hızı, becerinin karmaşıklık düzeyi, barındırdığı alt kazanımların yoğunluğuna göre genişleyip daralabilir.

Aynı öğrenci matematik dersinde bir basamaklı doğal sayıdan bir basamaklı doğal sayı çıkarabilmektedir. Bu öğrenci için belirlenen “ (.....) **öğretim yılı sonunda yüzden küçük sayılarla onluk bozmayı gerektiren çıkarma işlemlerini yapar**” uzun dönemli amacının, kısa dönemli amaçları şu şekilde sıralanabilir:

1. **K.D.A.;** iki basamaklı doğal sayıdan bir basamaklı doğal sayıyı onluk bozmayı gerektirmeyen çıkarma işlemlerini yapar. (10/8)*
2. **K.D.A.;** iki basamaklı doğal sayıdan bir basamaklı doğal sayıyı onluk bozmayı gerektiren çıkarma işlemlerini yapar. (10/8)
3. **K.D.A.;** iki basamaklı doğal sayıdan iki basamaklı doğal sayıyı onluk bozmayı gerektirmeyen çıkarma işlemlerini yapar. (10/8)
4. **K.D.A.;** iki basamaklı doğal sayıdan iki basamaklı doğal sayıyı onluk bozmayı gerektiren çıkarma işlemlerini yapar. (10/8)

*Öğrencinin kendisine verilen 10 işlemin 8'ini doğru çözmesi gerekmektedir.

Böylece “**Öğrenci (.....) öğretim yılı sonunda yüzden küçük sayılarla onluk bozmayı gerektiren çıkarma işlemlerini yapar**” hedefi gerçekleşmiş olur.

5.4. BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ ÖĞRETİM PLANLARI (BÖP) NASIL HAZIRLANIR?

Bireyselleştirilmiş Öğretim Planı (BÖP):

öğrencinin ulaştırılması istenen amaçları kazanması için, yapması gerekenleri ayrıntılı, belirgin ve açıkça ifade eden plandır. BÖP günlük, haftalık veya aylık olarak geliştirilebilir.

BÖP’de, BEP’de belirlenen K.D.A.’ın, ders saati/saatleri içinde kazandırılabilmesi için basamaklar amaç olarak belirlenir. BEP’ de yer alan U.D.A.’lara ulaştıracak KDA’ ı nasıl öğreteceğimiz konusunda bize yol gösterecek planlardır.

*BÖP’ü kişiye özgü hazırlanmış ders planı olarak da düşünebiliriz. Sınıf öğretmeni veya branş öğretmeninin hazırlamış oldukları ders planlarında kaynaştırma eğitimine alınan öğrencilere yönelik amaç, işleniş ve değerlendirme alanlarında yapılan uyarılma ve farklılıkları belirterek de BÖP

hazırlanmış olur. Ancak öğrencideki ilerlemeleri iyi takip ederek, değerlendirmeden çıkan sonuçları öğretim planlarına yansıtmak gerekir. Böylece ayrıca BÖP hazırlamamıza gerek kalmaz. Bunu hazırlamış olduğumuz ders planlarının içinde tamamlamış oluruz.

5.5. UYGUN EĞİTİM ORTAMLARI VE BU ORTAMLARDA SUNULACAK DESTEK EĞİTİM HİZMETLERİNİN BELİRLENMESİ

Ulaşım, konuşma terapisi, fiziksel terapi, uğraşı terapisi, danışmanlık hizmetleri gibi özel eğitime ihtiyacı olan öğrenciye bulunduğu eğitim kurumunda sağlanacak hizmetlerdir. Bu hizmetler öğrencinin gereksinimlerine göre değişir ve her öğrencinin bu hizmetlere ihtiyacı olmayabilir. Uygun ortamlarda sunulacak destek eğitim hizmetleri öğrencinin kaynaştırma uygulamalarına katılımını ve başarısını artırıcı hizmetlerdir. Ancak bu hizmetler ülkemizde uzman yetersizliği sebebiyle oldukça sınırlıdır.

Destek eğitim hizmetleri BEP geliştirme birimi üyeleri tarafından, ilk toplantıda belirlenir. Bu hizmetler okulun imkânlarına göre uygulanabilir olmalıdır.

BEP içinde öğrenciye yönelik sunulacak olan destek eğitim hizmetinin nerede, ne zaman, ne kadar süreyle ve kimler tarafından verileceği BEP geliştirme birimi tarafından planlanır.

BEP geliştirme birimi tarafından alınan tedbirler yeterli geldiği takdirde, ayrıca destek eğitim hizmetlerinin belirlenmesine gerek yoktur.

5.6. UYGUN ÖĞRETİM MATERYALLERİ VE ÖĞRETİM YÖNTEMLERİNİN BELİRLENMESİ

BEP hazırlanırken U.D.A. ve K.D.A.'la birlikte, bu amaçlara ulaşmada kullanılacak öğretim yöntemleri ve materyalleri de belirlenir. Seçilen yöntem ve materyaller amaçlara ulaşmada etkili olmalıdır. Aynı zamanda öğrencinin gelişim ve öğrenme özelliklerine de uygun olmalıdır.

5.7. BEP'İN İZLENMESİ, DEĞERLENDİRİLMESİ VE AİLENİN BİLGİLENDİRİLMESİ

BEP öğrencinin değişen gereksinimlerine göre yeni düzenlemelerin yapılabilirdiği bir planlamadır. BEP'in etkililiği, bu gereksinimler doğrultusunda düzenlenerek, izleme ve değerlendirme sürecinin işletilmesi ile mümkündür.

BEP bir dönem veya bir öğretim yılı için hazırlanabilir. BEP aylık, üç aylık ve yıllık olarak değerlendirilebilir.

5.7.1. Değerlendirme Niçin Önemlidir?

BEP geliştirme birimi, BEP' in amaçları doğrultusunda, öğrencideki ilerlemeyi değerlendirir. Bu değerlendirmeye göre, amaçlar kazanılmışsa BEP' de yeni amaçlar belirlenebilir. Öngörülen süre içinde uzun dönemli amaçları doğrultusunda ilerleme kaydedilememişse, ilerlemeyi sınırlandıran ya da engelleyen nedenler belirlenir. Gerekli düzenlemeler ya da yeniden planlama yapılabilir.

BEP sürecinde aile her aşamada bilgilendirilmelidir. Böylece aile, öğretmen ve okul yönetimi arasında doğabilecek çatışmalar önlenmiş olur.

BEP Formları ve örnekleri EK'lerde verilmiştir.

BÖLÜM-6

KAYNAŞTIRMA UYGULAMALARINDA AİLE EĞİTİMİ

Aile eğitimi; tüm eğitim kademelerinde bireyin eğitimine katkı sağlamak amacıyla aileye verilecek her türlü rehberlik ve danışmanlık hizmetlerini içeren bir eğitim sürecidir.

6.1.NEDEN AİLE EĞİTİMİ?

1. Çünkü Yasal Olarak Sorumluyuz.

Anayasanın 42'inci maddesinde; “kimse, eğitim ve öğrenim hakkından yoksun bırakılamaz.” ve “Devlet, durumları sebebiyle özel eğitime ihtiyacı olanları topluma yararlı kılacak tedbirleri alır.” ifadesi yer almaktadır. Buna göre eğitimin her türünde ve kademesinde eğitim hizmetlerinden yararlanma, yetersizliği olan bireylerin anayasal hakkıdır.

Anayasadan gücünü alan bazı kanun ve yönetmelikler yetersizliği olan bireylerin eğitim haklarını koruyan yaptırımlarda bulunmaktadır.

Aile Eğitimi ile ilgili yasal dayanaklar incelendiğinde;

573 Sayılı Kanun Hükmünde Kararnameye göre;

- ❖ Tanılama, değerlendirme ve yerleştirme sürecinin **her aşamasında ailelerin de görüşüne başvurulmalı ve eğitim sürecine aktif** katılımları sağlanmalıdır.
- ❖ Özel eğitim hizmetleri süreci **ailenin bilgilendirilmesi ve desteklenmesi** temeline dayalı olarak **evlerde veya kurumlarda** sürdürülür.
- ❖ Yetersizliği olan bireylerin aileleriyle **birlikte yaşama becerilerini** geliştirmelerine yönelik aile eğitimi planlanır.

5378 Sayılı Özürlüler Kanununda;

Özürlülere yönelik olarak alınacak kararlarda ve verilecek hizmetlerde **özürlülerin ve ailelerinin katılımının sağlanması ve aile bütünlüğünün korunması** gerektiği belirtilmektedir.

Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliğinde ise; aile eğitimi hizmetlerinde dikkat edilmesi gereken hususlar ayrıntılı olarak ele alınmıştır. Bu Yönetmelik aşağıdaki sorulara net bir şekilde cevap vermektedir.

6.1.1. Aile Eğitimi Kim Uygular?

- ❖ Rehberlik ve araştırma merkezleri, özel eğitim okul/kurumları ve kaynaştırma uygulamaları yapılan okullar tarafından aile eğitim programları hazırlanır ve uygulanır.
- ❖ Okulda idareciler ve tüm öğretmenler aile eğitimi programının hazırlanması ve uygulanmasından sorumludur.

6.1.2. Aile Eğitimi Nasıl Uygulanır?

- ❖ Bireysel, grup ya da uzaktan eğitim şeklinde uygulanır.
- ❖ Bireyin yetersizliği, gelişim özellikleri, eğitim ihtiyaçları ve ailenin ihtiyaçlarına uygun olarak hazırlanır ve uygulanır.
- ❖ Aile eğitim programları ailenin katılımıyla bir yıllığına planlanır ve her yıl yeniden geliştirilerek uygulanır.

2. Çünkü Aile Eğitimi Kaynaştırma Eğitiminin Ayrılmaz Bir Parçasıdır.

6.1.3. Aile Eğitiminin Yararları Nelerdir?

- ❖ Anne-baba eğitime aktif olarak katılır.
- ❖ Eğitimde okul-ev paralelliği sağlanır.
- ❖ Anne-babalar kendilerini daha yeterli hissederler ve çocuklarına daha olumlu yaklaşırlar.
- ❖ Programda grup çalışmalarına yer verilerek ailelerin birbirleriyle etkileşime girmelerine, deneyimlerini ve anlatılan konularla ilgili bilgilerini birbirleriyle paylaşmalarına, karşılaştıkları problemler karşısında yalnız olmadıklarını görmelerine fırsat verilir.

- ❖ Anne-babalar çocuklarına gerekli becerileri nasıl öğreteceklerini öğrenirler.
- ❖ Öğretmen öğrencinin eğitimine aileyi de dahil ederek ve aileyle iş birliği yaparak eğitim sürecinde başarıya daha hızlı ulaşır.
- ❖ Ailesinin de desteğiyle yapabildiği becerileri artan kaynaştırma öğrencisinin sınıfında ve bulunduğu diğer ortamlarda sosyal kabulü kolaylaşır.
- ❖ Diğer öğrencilerin ailelerinin kaynaştırma eğitimi uygulamalarına yönelik olumsuz tutumları azalır.

6.2. AİLENİN YAŞADIĞI DUYGU DURUMLARI NELERDİR VE ÖĞRETMEN AİLEYE NASIL DESTEK OLMALIDIR?

Anne-baba bir bebekleri olacağını öğrendikleri andan itibaren heyecanlı bir bekleyiş içine girerler. Engelli bir bebek dünyaya getirme kaygısı da yaşayabilirler. Ancak anne-babanın beklentileri ve tüm hazırlıkları sağlıklı bir bebeğe göredir.

Tüm hazırlıkların ve beklentilerin sonucunda yetersizliği olan bir çocuğa sahip olduğunu öğrenen aile

şok yaşayabilir. Bu duyguyu aileler çoğunlukla ani bir ölüm haberinin alınması, yüzüne bir tokat inmesi veya dünyanın kararması gibi betimler.

Şok duygusunu yaşadktan sonra aile çocuğunun bu durumunu **inkar** etmek ister. Bir baba bu konudaki duygularını şöyle ifade etmiştir:

“Bu öylesine rahatsız ediciydi ki inanmak, kabullenmek hiç mümkün değildi. Hele ki bizim ailede böyle bir çocuğun olması akıl alır gibi değil. Gözümü kapatıp açtığımda her şey düzelecek diye bekliyorum. Dayısı da zaten geç konuşmuştu. Benim çocuğum normal. Hiçbir sıkıntısı yok.”

İyi bir gözlemci olan öğretmen;

- ❖ Böyle bir konuşmayla karşılaştığında anne/babanın durumu inkâr ettiğini ve çocuğu için yapılması gerekenleri hayata geçirmeyi ertelediğini görür.
- ❖ Anne-babanın gerçekçi beklentiler oluşturmasına yardımcı olmak zorunda olduğunu bilir.

Zamanla çocuğunun yapabildiklerini akranlarının davranışlarıyla karşılaştıran anne-baba inkâr aşamasından çıkıp **depresyon ve hayal kırıklığı yaşadığı** aşamaya gelebilir. Çünkü gerçeklerin farkına varır ve bununla nasıl baş edeceğini bilemez. Bu duyguları yaşayan ailede sosyal etkileşimlerden kaçınma ve geri çekilme davranışları gözlenebilir.

Bu durumda öğretmen;

- ❖ Aileyi dinlemeli,
- ❖ Ailenin duygularını anladığını göstermeli,
- ❖ Bu duyguların normal olduğunu, bu duygularla başa çıkabilmek için neler yapılması gerektiğini aileye anlatmalı,
- ❖ Ailenin çocuğun durumunu kabullenmesine yardımcı olmalı,
- ❖ Olumlu ve gerçekçi beklentiler oluşturmaya katkıda bulunmalı,
- ❖ Aileyi psikolojik destek alması için yönlendirmelidir.

Bir süre sonra anne-babalar suçluluk, kırgınlık, öfke, utanma gibi duyguları yaşayabilirler. Bu duyguları çevrelerindeki diğer bireylere (öğretmen, uzman, hekim, sağlıklı diğer bireyler vb.) yansıtabilirler. Çünkü özel eğitim değerlendirme kurul raporunda ve özürli sağlık kurulu raporunda yetersizliği tanımlanmasına rağmen anne-baba hala çocuğunun yetersizliğini inkâr ediyor ve ya depresyon yaşıyor olabilir.

Bu durumda öğretmen;

- ❖ Ailenin bu duygusal süreçlerinin farkında olarak bu tepkilere hazırlıklı olmalı.
- ❖ Bu tepkilerin kendisine yönelik olmadığını bilmeli.
- ❖ Eğitim programını sistemli ve tutarlı bir şekilde uygulamaya devam etmeli.

Anne-baba zamanla çocuklarıyla daha olumlu ilişkiler kurabileceklerini fark eder. Artık “ne yapabiliriz?” diye düşünmeye, çocuk için ve çocukla birlikte neler yapılabileceğini planlamaya başlar. Böylece anne-baba **kabul etme ve uyum sürecine** girmiş olur.

Genellikle anne-babaların büyük bir çoğunluğunun kabul ve uyum aşamasına ulaşması için yıllarca beklemek gerekebilir.

Bu durumda öğretmen;

- ❖ Aileyi çocuklarıyla ilgili neler yapabilecekleri konusunda bilgilendirmeli,
- ❖ Ailenin ve öğrencinin gereksinimlerini dikkate alarak aile ile birlikte aile eğitim programını iyi planlamalı ve uygulamalı,
- ❖ Ailenin eğitim sürecine katılımını arttırmalıdır.

UNUTMAMALİYİZ!!!

Öğretmen yukarıda bahsedilen desteği aileye sağladığında bu duyguların etkisi azalır ve aile eğitim sürecine aktif olarak katılır.

Aile eğitimi programı hazırlık sürecinde aile ile ayrıntılı bir görüşme yapılır. Bu görüşmede öğrencinin gelişimsel özgeçmişi, sosyo-ekonomik düzeyi ve anne-babanın beklentileri gibi bilgilere ulaşılır. Anne-babanın gereksinimleri belirlenir ve bu doğrultuda aile eğitimi programı hazırlanır.

6.3. AİLE EĞİTİM PROGRAMLARININ ÇEŞİTLERİ NELERDİR?

Ailenin gereksinimlerine göre **ev merkezli** aile eğitim programları, **okul merkezli** aile eğitim programları veya **ev-okul merkezli** aile eğitim programları hazırlanabilir.

6.3.1. Aile Eğitim Programı Nasıl Hazırlanır?

- ❖ Aile eğitimi programının içeriği şunlardan oluşabilir:
- ❖ Ailenin yararlanabileceği sağlık, eğitim, bakım vb. hizmetlere ulaşım,
- ❖ Ailenin ve öğrencinin yasal hakları ve ilgili mevzuat hükümlerini öğrenme,
- ❖ Ailenin çocuğunu tanıma ve çocuğu ile ilgili gerçekçi olumlu beklentiler oluşturma ihtiyacı,
- ❖ Ailenin eğitim sürecine katkı sağlaması,
- ❖ Çocuğuna karşı olumlu tutum ve davranışlar geliştirmesi,
- ❖ Çocuğunun sosyal kabulünü sağlaması,

- ❖ Diğer ailelerin veya öğrencilerin çocuğu sınıfa kabul etmelerini kolaylaştırma amacıyla düzenlenebilir.

Ayrıca, öğrencilerin **başarıları**, aşağıdaki tabloda yer alan alanlarda okulda aldıkları eğitim kadar, ailenin bu eğitime yönelik olarak evde çocuklarına verdikleri destekle de ilgilidir.

Öğrencilerin devam ettikleri okullarda eğitim aldıkları genel alanlar;

- ❖ Öz-bakım ve günlük yaşam becerileri,
- ❖ Alıcı ve ifade edici dil becerileri,
- ❖ Psikomotor beceriler,
- ❖ Kavram öğretimi,
- ❖ Okuma-yazma becerileri,
- ❖ Matematik gibi akademik beceriler,
- ❖ Sosyal beceriler,
- ❖ Toplumda kabul gören uygun davranışları kazandırma,
- ❖ Çocuklarının davranış sorunlarıyla baş etme, gibi konularda eğitim verilmektedir.

Aile eğitiminde amaç; anne-babanın çocukları için öğretmen rolü üstlenmesi değil, çocukların gerekli becerileri doğal bir süreç içerisinde nasıl öğreteceklerini kazandırmaktır.

6.3.2. Amaçlar nasıl oluşturulur?

- ❖ Kazanılması beklenen davranışların ifadesini içeren uzun dönemli amaçlar ve bunların alt amaçları belirlenir.
- ❖ Amaçların gerçekleştirilmesine yönelik öğretimsel amaçlar belirlenir.
- ❖ Oluşturulan tüm amaçlar, ölçülebilir ve gözlenebilir anne-baba davranışlarını içermeli ve gerçekleşme ölçütleri belli olmalıdır.

6.3.3. Öğretim süreçleri nasıl yazılır?

Belirlenen her bir öğretimsel amacın nasıl kazandırılacağını açıklayan öğretim süreçlerinin yazılması gerekir. Bunlar:

- ❖ Sunu,
  - ❖ Sunuda kullanılacak yöntem,
  - ❖ Yöntemin nasıl kullanılacağı,
  - ❖ Doğru tepkileri pekiştirme,
  - ❖ Yanlış tepkilerde yapılacaklar, (sunuyu tekrarlama, ipucu içeren dönüt verme ve tekrar tepkiyi göstermesini isteme)
  - ❖ Değerlendirme
- ile son bulur.

6.3.4. Hazırlanan aile eğitim programını desteklemeye yönelik materyaller neler olabilir?

- ❖ El kitapları
- ❖ Bilgilendirme materyalleri (bülten, broşür vb.)

6.4. AİLE EĞİTİM PROGRAMI UYGULAMA SÜRECİNDE NELER YAPILABİLİR?

- ❖ Aile eğitimi oturum sayısı belirlenmelidir.
- ❖ Örneğin; grupta aile eğitimi programında belirlenen öğretim amaçlarının kazanılma süresine uygun olarak 6-12 oturum arasında değişebilir. Oturumlara katılacak kişi sayısı belirlenir. Anne-baba sayısı 10-12 kişiden oluşur.

- ❖ Aile eğitim programlarının gerçekleştirileceği ortam düzenlenmelidir.
- ❖ Fiziki ortamın ısı, ışık, oturma düzeni ve gürültü düzeyi öğretim yapmaya uygun olmalıdır.
- ❖ Oturumların gün ve saatleri belirlenmelidir.
- ❖ Örneğin; aile eğitim oturumlarının sıklığı en az haftada bir kez olacak şekilde planlanabilir.

Öğretmen, aile eğitimi oturumunda;

- ❖ Giyimine,
- ❖ Davranışlarına (anlayışlı, hoşgörülü ve etkileşime açık),
- ❖ Aktif bir dinleyici olmaya,
- ❖ Sözlü iletişim biçimine (Sade ve anlaşılır bir dil)

özen göstermelidir.

6.4.1. Aile eğitim oturumlarında neler olmalıdır?

- ❖ Ödevlerin kontrol edilmesi,
  - ❖ Öğretime hazırlık,
  - ❖ Öğretim süreci,
  - ❖ Ödevin verilmesi
- bölümlerinden oluşmaktadır.

Ailelerin çocuklarıyla uygulayacakları oturumlarda neler yapacaklarının öğretimi şu şekilde planlanabilir:

6.4.2. Öğrencinin yapabildikleri nasıl belirlenir?

Öğretmen öncelikle yetersizlikten etkilenmiş çocuğun gelişim alanlarında yapabildiklerini belirleyerek gereksinimlerini ortaya koymalıdır.

Ailelere gelişim alanlarıyla ilgili;

- ❖ Kontrol listeleri,
- ❖ Bu kontrol listelerinin nasıl kullanılıp değerlendirileceği,
- ❖ Hangi amacın gerçekleştirilmek üzere belirleneceği,
- ❖ Belirlenen amaçların nasıl gerçekleştirileceğine dair bilgi verilir.

6.4.3. Öğretim materyalleri nasıl belirlenir ve amaçlar nasıl gerçekleştirilir?

Anne-babaya çocuğuna amaçta belirtilen davranışı nasıl öğreteceği açıklanır ve gösterilir.

Anne-babalara, çocuklarıyla çalışırken uymaları gereken kurallar açıklanır ve yazılı olarak da verilir.

Örnek:

- ❖ Çocuğunuzla çalışmak için uygun bir zaman belirleyin.
- ❖ Her gün uygun bir zaman dilimi içinde çalışın.
- ❖ Bu çalışmayı haftanın 5 günü, her gün 30 dakika yapın.
- ❖ Çalışmayı mümkün olduğunca her gün aynı ortamda gerçekleştirin.

- ❖ Bu ortamın sessiz olmasına özen gösterin.
- ❖ Çalışmayı yaparken belirtilmiş yönergeleri izlemeye özen gösterin.

6.4.4. Çocuğun davranışları nasıl gözlenir ve kaydedilir?

Aile eğitiminin etkisinin ve öğrencinin ilerlemelerinin belirlenebilmesi için, ailenin çocuğun ilerlemelerini gözlemesi ve kaydetmesi gerekir. Ailenin belirlenen amaçlar doğrultusunda öğrencinin doğru ve yanlış tepkilerini kaydetme becerisini öğrenmesi sağlanır.

6.4.5. Öğretim yöntemleri ve materyalleri nasıl uyarlanır?

- ❖ Öğrencinin bireysel farklılıkları göz önünde bulundurularak öğretim yöntem ve teknikleri anne-babalara öğretilir.
- ❖ Öğretmen; aileye çocuklarıyla çalışırken uymaları gereken kuralları açıklar.
- ❖ Yapılan her çalışmayı yazılı olarak ailelere verir.

BÖLÜM-7**EK-1**

..... Okulu / Lisesi

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI DOSYASI

ÖĞRENCİNİN				
Adı Soyadı		Doğum Tarihi		Fotoğraf
Cinsiyeti		Numarası		
Ev Adresi		Ev Telefonu		
Kaynaştırma Kararına Esas Olan Yetersizlik Türü				
	Adı Soyadı	Adresi	İş Telefonu	Cep tel.
Anne				
Baba				
Diğer Kişi*				
Birim Başkanı				
BEP GELİŞTİRME BİRİMİNE ULAŞAN BİLGİLER				
	Tarih/Sayı	Açıklama		
Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu**				
Yerleştirme Raporu***				
Daha Önceden Alınmış Kaynaştırma Kararı (Varsa)				

* Öğrenci anne-baba dışında biriyle kalıyorsa.

** Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu: Rehberlik Araştırma Merkezi'ne incelenmek üzere gönderilecek öğrenci ile ilgili okul tarafından düzenlenen rapordur.

*** Yerleştirme Raporu: İl/ilçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunca alınan yerleştirme rapordur.

EK-2

BEP GELİŞTİRME BİRİMİ ÜYELERİ	
GÖREVİ/ KONUMU	ADI SOYADI
Birim Başkanı (Birim başkanı Okul Müdürü yada görevlendireceği Müdür Yardımcısıdır)	
Özel Eğitim Gerektiren Birey	
Aile	
Öğretmenler	
Rehber Öğretmen- Psi. Danışman	
RAM Temsilcisi (Varsa)	
Gezerek Özel Eğitim Görevi Verilen Öğretmen (Varsa)	

ACIKLAMALAR

- * Öğrencinin dersine giren tüm öğretmenler BEP Biriminin üyesidir. Öğrencinin performansı belirlendikten sonra hangi derslerden bireyselleştirilmiş Eğitim Planı yapılması gerektiği BEP toplantısında BEP Birimince karara bağlanmalıdır.
- * Öğrencinin ihtiyaç duyduğu derslerden BEP Planı hazırlanır.
- * BEP Dosyasının saklanması BEP Ekibi Başkanı ve Sınıf/Sınıf Rehber Öğretmeninin sorumludur.
- * Öğrencinin dersine giren tüm öğretmenler, alanı (dersi) ile ilgili performans almalıdır. Bu dosyadaki “Eğitsel Performans Formu” fotokopi ile çoğaltılarak öğrencinin dersine giren öğretmenlere verilmeli, form doldurulduktan sonra bir nüshası bu dosyada saklanmak üzere dosyada sorumlu kişiye teslim edilmelidir.
- * Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı düzenlenmesine karar verilen derslerle ilgili düzenlenen “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Formu” fotokopi ile çoğaltılarak ilgili ders öğretmenlerine verilmeli, form doldurulduktan sonra bir nüshası bu dosyada saklanmak üzere dosyada sorumlu kişiye teslim edilmelidir.
- * Öğrencinin yer değiştirmelerinde BEP dosyasını öğrencinin nakil gittiği okul/kuruma gönderin. Kurumda dosyanın bir özetini bulundurun.

EK-3

ÖĞRENCİ TANIMA KARTI		
ADI SOYADI		
NUMARASI		
	ANNESİNİN	BABASININ
ADI SOYADI		
ÖĞRENİM DÜZEYİ		
ÖZ MÜ - ÜVEY Mİ?		
MESLEĞİ- AYLIK GELİRİ		
SAĞ MI?		
EV TELEFONU		
İŞ TELEFONU		
CEP TELEFONU		
KARDEŞ SAYISI		
EVDE KENDİ ODASI VAR MI?		
YETERSİZLİĞİNE YÖNELİK DESTEK EĞİTİMİ ALIYOR MU?		
SINIF TEKRARI VAR MI? HANGİ SINIFTA?		
OKUL DEĞİŞİKLİĞİ VARSA NEDENİ NEDİR?		
GEÇİRDİĞİ HASTALIKLAR		
YETERSİZLİĞİNE YÖNELİK KULLANDIĞI CİHAZ, PROTEZ, ORTEZ		
ÖĞRETMENİN BİLMESİ GEREKLİ ÖZEL BİLGİLER (alerji, sürekli kullandığı ilaç, terleme, epilepsi, korku, altını islatma v.b)		

EK-4

İLK BEP TOPLANTISI			
ÖĞRENCİNİN			
Adı Soyadı			Toplantı Tarihi
Doğ. Tarihi	Cinsiyeti	BEP'in Tamamlanacağı Tarih*	
Sınıfı	Numarası		
ALINAN KARARLAR**			
1.	BEP TOPLANTISINA KATILANLAR		İmza
	Öğrenci	Adı Soyadı	
	Anne/baba		
	Sınıf/Sınıf Rehber Öğrt.		
	Özel Eğitim Öğrtm. (Varsa)		
	Rehber öğretmen		
	BEP Geliştirme Birim Bşk.		
	Öğretmen/ Branşı		
	Diğer Katılımcılar***		
	Öğrencinin Gelişimi İle İlgili Aile Hangi Sıklıkla Bilgilendirilecek?		
	4 Haftada Bir ( )	6 Haftada Bir ( )	
	8 Haftada Bir ( )	12 Haftada Bir ( )	
	(AİLE ÇOCUĞUN GELİŞİMİ İLE İLGİLİ BEKLENMEDİK DURUMLARDA DA BİLGİLENDİRİLİR)		
	* Aile çocuğun gelişimi ile hangi yolla bilgilendirilecek?		
	Yazılı ( )	Öğretmen/Veli Toplantısı ( )	
	Diğer :		
Bir Sonraki BEP Toplantı Tarihi:	..../..../.....		

* Öğrenci ile ilgili hazırlanacak BEP'in dönemlik ya da yıllık düzenlenmesine bağlı olarak BEP tamamlanma tarihi belirlenmelidir.

** İlk BEP toplantısında BEP toplantılarının hangi sıklıkla yapılacağı karara bağlanmalıdır. Bir sonraki BEP gündemi karar olarak alınabilir.

*** Öğrencinin gelişimi ile ilgili bilgisine başvurmak amacıyla diğer kurum ve kuruluşlardan uzman kişiler kurula davet edilebilir.

EK-5

BEP TOPLANTISI				
ÖĞRENCİNİN				
Adı Soyadı				<i>Toplantı Tarihi</i>
Doğum Tarihi				<i>Toplantı No</i>
Sınıfı		Cinsiyeti		
		Numarası		
GÜNDEM	BEP TOPLANTISINA KATILANLAR			
1.			Adı Soyadı	İmza
			Öğrenci	
			Anne/baba	
			Sınıf/Sınıf Rehber Öğretmeni	
			Özel Eğitim Öğrtm. (Varsa)	
			Rehber öğretmen	
			BEP Geliştirme Birim Başkanı	
ALINAN KARARLAR			Diğer Katılımcılar *	
1.			Görevi/ Branşı	
Bir Sonraki BEP Toplantı Tarihi				

* Toplantıya (varsa) öğrencinin daha önceki yıllar dersine giren diğer öğretmenler çağrılabilir. Öğrencinin gelişimi ile ilgili diğer kurum ve kuruluşlardan bilgisine başvurmak amacıyla uzman kişiler kurula davet edilebilir.

EK-6

Öğrencinin Adı Soyadı:.....

EĞİTSEL PERFORMANS* (Örnek 1)

Öğrencinin EğitSEL Performans Düzeyi: ..... 20 ye rakamları okuyor –yazıyor. 1’den başlayarak 20 ye kadar 1’erli ritmik sayıyor.

1’den 20’ye kadar olan sayılar arasında büyük ve küçük olanı gösteriyor. Kare, daire, üçgen geometrik şekilleri gösterildiğinde adını söylüyor. Bu geometrik şekilleri çizmesi istendiğinde çiziyor.

Adımı soyadını okuyup, yazıyor. 6 ses gurubu ile oluşturulan cümleleri okuyor.

Giyislerini giyip, çıkarabiliyor. Mevsimlerin adını söylüyor. Gurup oyunlarına katılıyor. Ancak gurup oyunlarına kurallarına göre sürdürmekte zorlanıyor. Kısa çocuk şarkılarını tek başına ve gurupla söylüyor.

Öğretmen alanı (dersi) ile ilgili yıllık ders programını dikkate alarak, öğrencinin yapabildiği kazanımları tespit etmek, yıl içerisinde kazandırılması gereken kazanımları belirlemek amacıyla bu formu doldurmalıdır.

Öğrencinin yeterlilikleri, gelişim özellikleri, öncelikli ihtiyaçları, engeli, sınıfı v.b etmenler dikkate alınarak, hangi alanlarda (derslerde) BEP Planı hazırlanacağına BEP Birimi karar vermelidir. Ancak BEP Planları hazırlanmasına ihtiyaç duyulmayan alanlarda (derslerde) görev alan öğretmenler BEP Toplantılarına katılarak öğrencinin güçlü yanları ve yapılabilecekler konusunda BEP Geliştirme Birimini bilgilendirmelidir.

*Öğrencinin performansını belirlemeye yönelik yapılacak çalışmalar ve izlenecek yollar Klavuz Kitapta örnekleri ile anlatılmıştır.

Düzenleyen:

İmza:

Tarih:

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI FORMU (Örnek 1a)

Öğrencinin Adı Soyadı :

Eğitim Programını Hazırlayanlar :

Sınıf Numarası :

BEP Hazırlama Tarihi :

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Amaçlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Sorumlu Kişiler
1. (.....) Toplama ve çıkarma işlemi içeren problemleri çözer.	1.1. Doğal sayılarla eldesiz toplama işlemi yapar. (10/8)		
	1.2. Doğal sayılarla eldeli toplama işlemi yapar. (10/8)		
	1.3. Toplama işlemi içeren problemleri çözer. (10/8)		
	1.4. Doğal sayılarla onluk bozmayı gerektirmeyen çıkarma işlemi yapar. (10/8)		
	1.5. Doğal sayılarla onluk, yüzlük, binlik bozmayı gerektiren çıkarma işlemi yapar. (10/8).		
	1.6. Çıkarma işlemi içeren problemleri çözer. (10/8)		

Birim Başkanı

İmza

Öğrenci Velisi

İmza

Sınıf Öğretmeni

İmza

Branş Öğretmeni

İmza

Rehber Öğretmen

İmza

Öğrencinin Adı Soyadı:.....

EĞİTSEL PERFORMANS* (Örnek 2)

Öğrencinin Eğitsel Performans Düzeyi: Kalemli uygun şekilde tutuyor. Yazma araç gereçlerinin adını söylüyor.

1'den 5'e kadar rakamlar gösterildiğinde kaç olduğunu söylüyor.

Karalama ile resim yapıyor.

Kurallı gurup oyunlarına katılıyor, ancak oyunu sonuna kadar sürdüremiyor.

Öğretmen alanı (dersi) ile ilgili yıllık ders programını dikkate alarak, öğrencinin yapabildiği kazanımları tespit etmek, yıl içerisinde kazandırılması gereken kazanımları belirlemek amacıyla bu formu doldurmaktadır.

Öğrencinin yeterlilikleri, gelişim özellikleri, öncelikli ihtiyaçları, engeli, sınıfı v.b etmenler dikkate alınarak, hangi alanlarda (derslerde) BEP Planı hazırlanacağına BEP Birimi karar vermelidir. Ancak BEP Planları hazırlanmayan alanlarda (derslerde) görev alan öğretmenler BEP Toplantılarına katılarak öğrencinin güçlü yanları ve yapılabilecekler konusunda BEP Geliştirme Birimini bilgilendirmelidir.

*Öğrencinin performansını belirlemeye yönelik yapılacak çalışmalar ve izlenecek yollar Klavuz Kitapta örnekleri ile anlatılmıştır.

Düzenleyen:

İmza:

Tarih:

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI FORMU (ÖRNEK 2a)

Öğrencinin Adı Soyadı :
Eğitim Programını Hazırlayanlar :

Sınıf Numarası :
BEP Hazırlama Tarihi:

Uzun Dönemli Amaçlar	Kısa Dönemli Amaçlar	Başlangıç-Bitiş Tarihi	Sorumlu Kişiler
2. (.....) okuma yazmaya hazırlık becerilerini kazanır.	2.1. Yatay çizgi çizer. (%100)		
	2.2. Dikey çizgi çizer. (%100)		
	2.3. Sağa eğik çizgi çizer. (%100)		
	2.4. Sola eğik çizgi çizer. (%100)		
	2.5. Yuvarlak çizgi çizer. (%100)		

Birim Başkanı
İmza

Öğrenci Velisi
İmza

Sınıf Öğretmeni
İmza

Branş Öğretmeni
İmza

Rehber Öğretmen
İmza

EK-7**TRAFİK DERS PLÂNI**

(Kaynaştırma Öğrencisini Dikkate Alarak Uyarlanmış Öğretim Planı
Örneği)

BÖLÜM I:

Süre: 40 dakika	
Ders	Trafik
Sınıf	5
Öğrenme Alanı	Yolcu, (Taşıtları Kullananlar) Kaynaştırma öğrencisine yönelik belirlenen öğrenme alanını kapsar.
Alt Öğrenme Alanı	

BÖLÜM II:

Kazanımlar	Üzeri açık taşıtlarda veya yük üzerinde yolculuk yapmanın, taşıtlara asılma ve tutunmanın sebep olacağı sonuçları tahmin eder. (Kaynaştırma öğrencisinin ismi yazılacak) Taşıtları kullananları tanır.
Öğrenme-Öğretme Yöntem ve Teknikleri	Anlatım, Gösterip Yaptırma, Gösteri, Beyin Fırtınası, Benzetim, Drama,
Kullanılan Eğitim Teknolojileri Araç ve Gereç.	Ders kitabı, trafik işaretleri tablosu, dilsiz harita, taşıtları resimleri, oyuncak taşıtlar, resimler
Ders Alanı	Okul, sınıf

ÖĞRENME-ÖĞRETME SÜRECİ	
Etkinlik Örneği	Araçta Güvenlik, Taşıtları Kullananlar
	<p>Araçta Güvenlik</p> <ul style="list-style-type: none"> • Açık kasalı taşıtlar ve binek taşıtlarının görselleri verilir ve birbirleriyle güvenlik açısından karşılaştırılmaları istenir. • Burada değişik animasyonlardan yararlanılabilir. • Özellikle emniyet müdürlüğü trafik şube müdürlüklerinden veya trafik vakfından bu tür animasyonların temini için destek alınabilir. • Veya kendi yaptığımız basit maketlerle bu güvenlik karşılaştırması da yapılabilir. • Aile büyüklerinin, üzeri açık taşıtlarda yolculuk yapmakla ilgili anıları varsa dinlenir ve konu ile ilgili bilgiler sınıfa sunulur. • Üzeri açık arabalardaki güvenlik önlemlerinin ne kadar sağlıklı olduğu ortaya konur. • İki kişi el ele tutuşarak köprü oluştururlar. Bu köprünün altından omuzun da oyuncak bebek olan bir kişi geçmeye çalışır ve sonuçlar sınıfça tartışılır. • Taşıtları Kullananlar • (Kaynaştırma öğrencisinin ismi yazılacak)Kara taşıtlarını kullananlara şoför ve makinist denildiğini söyler. • Hava taşıtlarını kullananlara pilot denildiğini söyler. • Deniz taşıtlarını kullananlara kaptan denildiğini söyler. • Taşıt ismi söylendiğinde taşıtı kullananları resimli kartlar içinden gösterir.
<p>Bireysel Öğrenme Etkinlikleri (Ödev, deney, problem çözme vb.)</p>	<p>Kasalı taşıtlarla, kasasız taşıtların güvenlik açısından farklılıklarını ortaya konur.</p> <p>Kaynaştırma öğrencisine yönelik olarak (hazırlanan resimli çalışma kâğıdı üzerinde taşıt ile kullananları eşleştirildiği etkinlik yaptırılır.)</p>
<p>Grupla Öğrenme Etkinlikleri (Proje, gezi, gözlem vb.)</p>	<p>Öğrenciler bu güvenlik farklarını tartışırlar.</p>
<p>Özet</p>	<p>Kasalı taşıtlarla, kasasız taşıtlar arasındaki güvenlik farklarını öğrenir.</p> <p>(.....) Taşıtları kullananları öğrenir.</p>

BÖLÜM III

<p>Ölçme-Değerlendirme:</p> <p>Bireysel Öğrenme Etkinliklerine Yönelik Ölçme-Değerlendirme</p> <p>Grupla Öğrenme Etkinliklerine Yönelik Ölçme-Değerlendirme</p> <p>Öğrenme Güçlüğü Olan Öğrenciler ve İleri Düzeyde Öğrenme Hızında Olan Öğrenciler İçin Ek Ölçme-Değerlendirme Etkinlikleri</p>	<p> İçinde yayaların trafikteki doğru ve yanlış davranışlarını belirten görseller bulunan bir çalışma kâğıdı hazırlanır. Bu çalışma kâğıdında, aynı zamanda bu görsellere ait açıklama cümleleri yer almaktadır. Açıklama cümleleri ile görseller eşleştirilir (alt ve üst geçitler varken yoldan geçilmesi, karşıya geçerken arabaların arasından yola fırlanması, trafik işaretlerine uyulmaması gibi).</p> <p>Kasalı taşıt mı? Yoksa kasasız taşıt mı daha güvenilir? Neden?</p> <p>Kara taşıtlarını kullananlara ne denir? Söyle.</p> <p>Deniz taşıtlarını kullananlara ne denir? Söyle.</p> <p>Hava taşıtlarını kullananlara ne denir? Söyle.</p>
<p>Dersin Diğer Derslerle İlişkisi Açıklamalar</p>	<p>[!] Üzeri açık taşıtların yolcu taşımak için değil yük taşımak için üretildiği vurgulanmalıdır.</p> <p>!] Yük üzerinde yolculuk yapılması hâlinde, yol kenarlarındaki ağaçların, yüksekliği az olan üst geçitlere, alçaktan geçen elektrik tellerine ve olumsuz hava koşullarının yaratacağı tehlikelere vurgu yapılmalıdır.</p> <p>[!] Taşıtlarla ilgili şarkı söyleme etkinliği yapılmalıdır ve resimli kartlarla taşıt ve taşıt kullananları eşleştirme çalışması yaptırılarak ayrıca değerlendirme yapılabilir.</p>

BÖLÜM IV

Planın Uygulanmasına İlişkin Açıklamalar	
 : Sınıf – Okul İçi Etkinlik : Okul Dışı Etkinlik : Uyarı : Ölçme ve Değerlendirme	

Ders/Sınıf Öğretmeni**Okul Müdürü**

..... / ..... / .....

Uygundur.

EK-8**BEP BİREYSEL İZLEME ÇİZELGESİ**

Öğrencinin Adı Soyadı:	YIL / 20	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran
No: Şube: Uzun ve Kısa Dönemli Amaçlar											

Performans değişikliklerinin değerlendirmeleri sembollerle gösterilecektir. Bu semboller :

A = Davranışı bağımsız olarak yapar.
B = Davranışı yardımla yapar.
C = Davranışı yapamaz.
D = Performans ölçümü ve davranış değişikliği değerlendirilmesi (öğrencinin devamsızlığı, öğretmen değişimi, hastalık vb nedenlerden dolayı) yapılamamıştır.

*Değerlendirme yapıldıktan sonra bu çizelge sınıf öğretmenince, BEP Geliştirme Birimine ya da okul idaresine teslim edilecektir.

BEP EKİBİ ÇALIŞMA SÜRECİ

<p>Öğrenci ile ilgili İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunca alınmış Kaynaştırma Kararı Okul ulaştığında okul idaresi öğrencinin dersine giren öğretmenleri, öğrenci ve öğrenci velisi, rehber öğretmeni (Okulda birden fazla rehber öğretmen varsa öğrencinin sınıfından sorumlu rehber öğretmen) BEP ilk toplantısını yapmak üzere en kısa sürede toplantıya çağırır.</p>
<p>BEP ilk toplantısında öğrencinin hangi yetersizlik türüne bağlı olarak kaynaştırma kararı alındığı, yetersizliği ile ilgili yapılacak çalışmaların okul/sınıf içerisinde yapılacak fiziksel düzenleme ile giderilip giderilemeyeceği, derslerle ilgili Bireyselleştirilmiş Eğitim Planlarına ihtiyaç olup olmayacağı, BEP toplantılarının hangi sıklıkla yapılacağı, BEP Dosyasının doldurulması, Ailenin bilgilendirilmesi ve aileden bilgi alınması, öğrencinin eğitsel performansının alınmasının ne kadar süre içerisinde tamamlanması gerektiği, bir sonraki BEP Toplantısının tarihi v.b konular görüşülerek karara bağlanır.</p>
<p>Öğrencinin dersine giren tüm öğretmenler, dersleri ile ilgili öğrencinin yapabildiklerini belirlemek, bir yıl, içerisinde kazandırmayı düşündüğü kazanımları tespit etmek amacıyla “Eğitsel Performans” formunu doldururlar. Formun bir nüshası BEP dosyasında saklanır.</p>
<p>İlk BEP Toplantısında alınan karar doğrultusunda 2. BEP toplantısı düzenlenir.   *Toplantıda öğretmenlerin kendi dersleri ile ilgili almış oldukları öğrenci performansı konusunda BEP Birimine bilgi sunarlar. Bu bilgiler sonucu hangi derslerden BEP Planı düzenlenmesine ihtiyaç olduğu, diğer derslerde (BEP Planı düzenlenmeyecek) öğretmenlerin ne gibi çalışmalar, işbirliği ve destek sağlayacağı karara bağlanır. (Alınan bu kararlar sonraki toplantıda gündem olarak görüşülerek yeni düzenlemelere gidilebilir)   *Bu toplantıda sonraki BEP toplantılarının hangi sıklıkla yapılacağı, sonraki toplantının zamanı belirlenir. (İhtiyaç duyulması halinde BEP Birimi belirlenen süre dışında da toplantı düzenleyebilir.)</p>
<p>Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı hazırlanması kararı alınan derslerle ilgili olarak ders öğretmenleri Klavuz Kitaptaki açıklamalardan, RAM’da bulunan özel eğitim öğretmenlerinden, özel eğitim okul ve kurumlarındaki özel eğitim öğretmenlerinden, (varsa) gezerik özel eğitim görevi verilen öğretmenlerden yararlanarak “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı” Formunu düzenlerler. (Öğrencinin gelişi de dikkate alınarak bu formdaki “Başlangıç-Bitiş Tarihleri” değiştirilebilir.)</p>
<p>Kaynaştırma öğrencisinin başarısı, uyumu ve toplumsal kabulü açısından, BEP çalışmalarında okul idaresinin, okuldaki personelin, diğer öğretmenlerin, öğrencinin sınıf arkadaşlarının, ailenin bilgilendirilmesi gereklidir.</p>
<p>BEP dosyasının düzenlenmesi, saklanması, öğrenci nakil gittiğinde yeni kuruma gönderilmesi, doldurulan formların bir nüshasının dosyada saklanması, toplantı tutanaklarının imzalanması, toplantı yerinin belirlenmesi, toplantıya katılacakların davet edilmesi konusunda BEP Birim Başkanı ve Sınıf/ Sınıf Rehber Öğretmeni gerekli tedbirleri almalıdır. v.b) ve düzenlenmesi</p>

BÖLÜM-8

KONTROL LİSTELERİ

Kaynaştırma eğitimi sadece özel eğitime ihtiyacı olan bireyin öğretmeninin çabaları ile başarılabilecek bir çalışma değildir. Kaynaştırma eğitiminde en üst seviyede başarıya ulaşabilmenin yolu ekip çalışmasıdır. Bu ekip çalışmasına okul idaresinden öğretmenine, özel eğitime ihtiyacı olan bireyden aileye, bireyin sınıf arkadaşlarından okulun personeline kadar herkesin katılması gerekmektedir. Bu çalışmaların yapılmasında üzerimize düşen sorumluluklarla ilgili bize ipucu vereceğini düşündüğümüz konular maddelendirilerek aşağıda sunulmuştur. Kontrol listeleri hazırlanırken öncelikle okul idaresinin üzerine düşen görevler ayrı bir tablo halinde, öğretmenin genel olarak yapması gerekenler ayrı bir tabloda verilirken engel türlerine göre yapılması gerekenler ayrı ayrı tablolar halinde sunulmuştur.

Kaynaştırma Eğitiminde Öğretmenler İçin Kontrol Listesi

No	İşlem Basamakları	Evet	Hayır
1	Sınıftaki kaynaştırma öğrencilerimin bireysel özelliklerinin farkındayım.	☐	☐
2	Öğrencime kendini dışlanmış, farklı hissetmeyeceği bir ortam oluşturdum.	☐	☐
3	Öğrencimle aşırı ilgilenerek ya da görmezden gelerek, onu olumsuz etkilemedim.	☐	☐
5	Öğrencimin, performans düzeyini belirleme çalışmaları yaptım.	☐	☐
6	Öğrencimin öncelikli ihtiyaçlarını belirledim.	☐	☐
7	Öğrencimin kısa ve uzun dönemli amaçlarını belirledim.	☐	☐
8	Öğrencim için öğretimi kolaylaştırıcı ve destekleyici etkinliklerde bulundum.	☐	☐
9	Öğrencimin diğer öğrencilerle etkileşime geçmesini özendirici çalışmalar yaptım.	☐	☐
10	Genel sınıfın performansı ne olursa olsun, kaynaştırma öğrencimi engel türü ve yapabildiklerine göre değerlendirdim.	☐	☐
11	Öğrencime akademik çalışmalara başlamadan önce, söz alma, sınıf içi ve dışı sorumluluklar almayı bilme, ders izleme, ödev yapma vb. konularda eğitim verdim.	☐	☐

12	Diğer öğrencilerin kaynaştırma öğrencisini kabulü ve olumlu tutum göstermeleri, oyuna alma, derslerinde yardımcı olmaları vb. çalışmalar yaptım.	☐	☐
13	Öğrencim hakkında diğer öğretmenler ile işbirliği yaptım.	☐	☐
14	Aile ile işbirliği yaparak kazanılan her becerinin ev ortamında pekiştirilmesini sağladım.	☐	☐
16	Öğrencime başarabileceği görevler verip, doğru yanıtlayabileceği sorular sordum. Öğrencimi asla başarısız olduğu noktada bırakmadım. Yardımlarımı öğrencim başarılı olana kadar sürdürdüm.	☐	☐
17	Öğrencimin doğru cevap ve hareketlerini zaman geçirmeden ve açık bir biçimde pekiştirdim.	☐	☐
18	Öğretilecek konuların ve verilecek görevlerin onun performans düzeyine uygun olmasına dikkat ettim.	☐	☐
19	Öğretilecek konular ya da davranışlar, özellikle zor ve karmaşık olanları, analiz ederek birbirlerini izleyen alt konu ya da davranışları sırasıyla öğrettim.	☐	☐
20	Aynı kavramları çeşitli durum ve ilişkiler içerisinde öğrenciye öğrettim.	☐	☐
21	Öğrenilen konu ya da davranışların zaman zaman tekrarlanmasını sağladım.	☐	☐
22	Öğrencimin bir defada pek çok kavramı öğrenemeyeceğini bildiğimden, kavramları öğrencime tek tek öğrettim.	☐	☐

Görme Yetersizliği Olan Öğrenciler İçin;			
1	Az gören/görme engelli öğrencimi sırasına kolaylıkla girip çıkabileceği şekilde sınıfın ön tarafına oturttum.		
2	Dersi açık ve anlaşılır bir ses tonuyla öğrencime dönerek anlattım.		
3	Öğrencime okulun bölümleri ile sınıfı tanıtarak, bağımsız hareketini sağlayacak ipuçlarını belirledim.		
4	Öğrencime çevresini tanıtırken başlangıçta elini, elimin üzerine koyarak çevreyi ve nesnelere tanıttım, nesnelere neye benzediğini ve nasıl kullanıldığını açıkladım.		
5	Sınıftaki diğer öğrencilere, görme engelli öğrencimin özelliklerini anlatarak, görme engelli öğrencimin bağımsız hareket etme becerilerini sağlayacak tedbirleri birlikte belirledik.		
6	Öğrencimin sınıf arkadaşlarının seslerini ayırt ederek isimleri ile tanınması için, etkinlikler düzenledim.		
8	Sınıftaki eşya, araç ve gereçlerin yerlerini sabit tuttum, değişiklik yaptığımda öğrencimi haberdar ettim.		
9	Öğrencimin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirledik.		
10	Öğrencimin sırasını paylaştığı arkadaşına uyumunu ve ona olan güvenini arttırmak için sıra arkadaşına görme engelli öğrenciyi nasıl destek olacağına ilişkin bireysel olarak bilgi verdim ve onun olumlu davranışlarını ve çabalarını ödüllendirdim.		
11	Az gören öğrencilere yönelik olarak ders materyallerini büyük punto ile hazırladım.		
12	Sınıfta görme güçlüğü olan öğrencimle konuşurken kendisiyle konuştuğumu anlaması için adını söyledim.		
13	Öğrencime isteklerimi belirtirken “Şunu bana ver.” yerine “Sağ elinin yanında duran kalem bana ver.” şeklinde açık yönergeler verdim.		
14	Ders sırasında tahtaya konuları yazarken, sözel olarak da ifade ettim.		
15	Öğrenciye uygulanacak sınavda sınav sorularını okudum/okuyan kişinin diksiyonunun düzgün olmasına dikkat ettim.		

16	Sınav sorularını okudum/okuyan kişinin sınav yapılan dersle ilgili bilgisi olmasına dikkat ettim.	☐	☐
17	Sınav sırasında öğrencinin isteği doğrultusunda, soruların tekrar okunması için olanak sağladım.	☐	☐
18	Öğrencinin sınav sürecinde, soruların başka kişiye okutulması sırasında doğan zaman kaybını ek süre olarak sınava dahil ettim.	☐	☐
19	Sınıf ortamında görme engelli veya az gören öğrencinin derse katılımını sağlamak için her derste ona en az bir iki soru sordum.	☐	☐
20	Öğrencimin sınıfta dersi takip edebilmesi için Braille olarak not tutabilmesine imkân tanıdım, gün içinde tuttuğu notları arkadaşıyla karşılaştırması için zaman verdim.	☐	☐
21	Öğrenciye kabartma yazı ile tuttuğu notları okuttum.	☐	☐
22	Sınavlarda cevabı karmaşık çizim ve şekillere dayanan sorular sormadım.	☐	☐
23	Öğrencimin öğrenmesini destekleyecek araç ve gereçlerin (kabartma daktilo, masa tableti, kabartma yerküre vb.) sınıf içinde kullanımını destekledim.	☐	☐
24	Öğrencimi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirdim ve öğrencimin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaştım.	☐	☐
25	Öğrencimin başarılarını anında ödüllendirdim.	☐	☐
26	Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla öğrencimin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planladım ve bu etkinliklere katılmalarını sağladım.	☐	☐
27	Kullandığı yardımcı araçları kendisinin bir parçası olarak gördüğünü biliyorum ve yardım etmek istediğimde bireyi durumdan haberdar edip beni yönlendirmesini istedim.	☐	☐
28	Görme engelli öğrencimi sınıfta yalnız bırakacaksam bunu ona söyleyerek duvar, masa gibi dokunabileceği bir şeyin yanında bıraktım ve çıkışın nerede olduğunu tarif ettim.	☐	☐

Ortopedik Yetersizliği Olan Öğrenciler İçin;			
1	Sınıfımın okulun giriş katında olmasını ve öğrencimin okul ve sınıfta olabildiğince bağımsız hareketini sağlayacak düzenlemeler yapılmasını sağladım.	☐	☐
2	Öğrencimi sınıf içinde kolaylıkla girip çıkabileceği bir yere oturttum.	☐	☐
3	Öğrencinin sıraya oturma, yürüme vb. bağımsız hareketlerini sağlayacak, tekerlekli sandalye, uyarlanmış kalem, vb. destek araç ve gereçleri kullanmasını sağladım.	☐	☐
4	Öğrencime gerektiğinde nasıl yardım isteyebileceğini ve ihtiyacından fazla yardım etmek isteyenleri kibarca reddetmesini öğrettim.	☐	☐
5	Öğrencim tekerlekli sandalyede oturuyorsa, yardım etmem gerektiğinde, göz hizasında durmaya dikkat ettim.	☐	☐
6	Öğrencimin söylediklerini anlamadığımda söylemek istediklerini tekrar etmesini istedim.	☐	☐
7	Öğrencim yazmada güçlük çekiyorsa, sözel olarak değerlendirdim.	☐	☐
8	Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla öğrencimin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planladım ve bu etkinliklere katılmasını sağladım.	☐	☐
9	Öğrencimin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirledim.	☐	☐

Öğrenme Güçlüğü ve Zihinsel Yetersizliği Olan Öğrenciler İçin;			
1	Öğrenciyi tahtayı ve beni rahat görebileceği şekilde sınıfın ön tarafına oturttum.	☐	☐
2	Öğrenciye her dersin konusunu, sürecini ve beklentilerimi açık ve net olarak ifade ettim.	☐	☐
3	Her dersin başında daha önce öğrenilen konuları kısaca tekrarladım, dersin sonunda ise önemli konuları özetledim.	☐	☐
4	Ders içeriğindeki teknik terimleri ve öğrenci için yeni sözcükleri açıkladım, yeni terim ve sözcüklerin açıklamasının yer aldığı çalışma kâğıdını ders öncesinde öğrenciye vererek derse hazır olmasını sağladım.	☐	☐
5	Sınıf kurallarını belirledim, sınıf kurallarını tek tek öğrettim ve kuralların yazılı/görsel olarak yer aldığı bir pano hazırladım.	☐	☐
6	Öğrencinin çalışma gruplarına katılımını destekledim.	☐	☐
7	Öğrenciye başarabileceği görev ve sorumluluklar verdim.	☐	☐
8	Öğrencinin soru sormasına, gerektiğinde konularının tekrar edilmesine fırsat tanıdım.	☐	☐
9	İşlenen konuların pekiştirilmesi ve öğrencinin sınava hazırlanmasını sağlamak amacıyla konu içeriğine uygun sorular hazırladım.	☐	☐
10	Ders anlatımında jest ve mimikleri kullandım, abartılı jest ve mimiklerden kaçındım.	☐	☐
11	Öğrenci etkinlik sırasında başarısızlık yaşadığında ya da yönergeyi anlayamadığında verdiği tepkilere dikkat ederek gerekli önlemleri aldım.	☐	☐
12	Dersi anlatırken çok uzun ve karmaşık cümlelerden kaçındım.	☐	☐
13	Araştırma projesi, sınıf içi sunum, grup çalışması gibi farklı yöntem ve tekniklerle derste işlenen konuları daha iyi anlamasına imkân tanıdım.	☐	☐
14	Sınıf içinde öğretimi etkileyecek ses, ışık gibi uyaranların olmamasına dikkat ettim.	☐	☐
15	Sınavlarda öğrencime ek süre verdim.	☐	☐

16	Öğrenci yazılı anlatımda güçlük yaşıyorsa sözlü sınavları, kısa yanıtli ve boşluk doldurmalı sınavları tercih ettim.	☐	☐
17	Öğrencimin sınavını gerektiğinde bireysel olarak yaptım.	☐	☐
18	Sınava başlamadan önce öğrencimin sınav sorularını anlayıp anlamadığını kontrol ettim, sınav sorularını kendi cümleleri ile ifade etmesine imkân tanıdım.	☐	☐
19	Matematik, fen ve teknoloji gibi derslerde sınav sonuçlarını değerlendirirken, yalnızca sonuca değil, yaptığı işlemlere de puan verdim.	☐	☐
20	Öğrencimin ders sırasında konuyu anlayabilmesi için hesap makinesi, bilgisayar vb teknolojik aletleri kullanmasına imkân tanıdım.	☐	☐
21	Sınav sonrasında zaman kaybetmeden öğrenciye geri bildirim vermeye dikkat ettim.	☐	☐
22	Öğrenci ile konuşurken olumsuzdan çok olumlu ifadeler kullandım.	☐	☐
23	Aile ve uzmanlarla iş birliği yaparak öğrencime yönelik alınacak önlem ve stratejileri belirledim.	☐	☐
24	Öğrencimi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirdim ve öğrencimin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaştım.	☐	☐
25	Öğrencimin başarılarını anında ödüllendirdim.	☐	☐
26	Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla öğrencimin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planladım ve bu etkinliklere katılmasını sağladım.	☐	☐
27	Öğrencimin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirledim.	☐	☐

Dikkat Eksikliği ve Hiperaktivite Bozukluğu Olan Öğrenciler İçin;			
1	Öğrencimi duvar tarafında olacak şekilde ön sıraya oturttum.	☐	☐
2	Öğrencimin sınıf içinde yakınında oturan öğrencilerin, öğrenciye uygun model olabilecek kişiler olmasına dikkat ettim.	☐	☐
3	Daha önce işlenen konuları sık sık tekrar ettim.	☐	☐
4	El yazısını geliştirici çalışmalar yaptım.	☐	☐
5	Öğrencimin tuttuğu ders notlarını kendi notlarımdan ya da arkadaşının defterinden kontrol etmesine imkân tanıdım, gerekirse dersi ses kayıt cihazı ile kaydetmesine fırsat verdim.	☐	☐
6	Ödevlerini hazırlarken bilgisayar ve internet kullanmasına izin verdim.	☐	☐
7	Öğrencimin sınıf içinde belli zamanlarda hareket etmesini sağlayacak görevler verdim.	☐	☐
8	Sınıf ortamında öğrencimin dikkatini dağıtacak olan materyalleri sınıfın arka tarafına aldım.	☐	☐
9	Sınıf içinde bireysel, grup çalışması ve bireysel ödüllendirmeler için köşeler oluşturdum.	☐	☐
10	Yazı yazma problemi olan veya testte başarısız olan öğrencilerimi sözlü sınav ile değerlendirdim.	☐	☐
11	Metni okuma ile ilgili stratejiler geliştirdim.	☐	☐
12	Sınıf kurallarını belirledim, bu kuralları tek tek öğrettim ve kuralların yazılı/görsel olarak yer aldığı bir pano hazırladım.	☐	☐
13	Öğrencimin dürtüsellliğini önlemek amacıyla 3D (Dur, Düşün, Davran) tekniğini kullanmasını sağladım.	☐	☐
14	Sınava hazırlanma becerilerini öğrettim.	☐	☐
15	Ders sırasında öğrencimin dikkatinin artması için sözel uyarılar verdim ve etkinlikler planladım.	☐	☐
16	Verdiğim yönergenin anlaşılıp anlaşılmadığını belirlemek için gerektiğinde yönergeyi tekrar ettim.	☐	☐

17	Öğrencimin dağınıklığını önlemek amacıyla bölümlere ayrılmış tek ödev defteri kullanmasını sağladım.	☐	☐
18	Ödevleri daha kolay yapılabilmesi için parçalara ayırdım ve her bir parçayı tamamladığında ödüllendirdim.	☐	☐
19	Benim yardımımıza ihtiyacı olduğunda bunu belirten bir işaret belirledim.	☐	☐
20	Öğrencimin ödevlerini yapıp yapmadığını her gün kontrol edip geri bildirimler verdim.	☐	☐
21	Akranlarının sosyal kabulünü sağlamak amacıyla öğrencime özel sorumluluklar verdim.	☐	☐
22	Teneffüslerde öğrencimin birlikte oynayıp dolaşabileceği arkadaşlar görevlendirdim.	☐	☐
23	Sınıf içi etkinlikleri öğrencimin başarabileceği şekilde düzenledim.	☐	☐
24	Öğrencimin grup çalışmalarına katılımını destekledim.	☐	☐
25	Öğrencimin uygun olmayan davranışını önlemek için yapmakta olduğu davranış yerine istenilen davranışa yönelik yönerge verdim.	☐	☐
26	Sınıf içinde öğrencimin hareketliliğini kontrol altında tutmaya yönelik belli aralıklarla tüm sınıfın katılacağı gevşeme ve esneme egzersizleri yaptım.	☐	☐
27	Sınavlarda dikkatinin dağılmaması için daha kısa sorulu ve cevaplı sorular sordum.	☐	☐
28	Sınavlarda küçük molalar ve ek zaman verdim.	☐	☐
29	Öğrencimi kendi içinde gösterdiği gelişme ile değerlendirdim ve öğrencimin yapamadıklarına değil yapabildiklerine yoğunlaştım.	☐	☐
30	Öğrencimin başarılarını anında ödüllendirdim.	☐	☐
31	Öğrencimin okula uyumda yaşadığı güçlüklerin üstesinden gelmesi için okul rehber öğretmeni ve aile ile iş birliği yaparak alınacak önlemleri belirledim.	☐	☐

Otizmi Olan Öğrenciler			
1	Okula yeni başlayan öğrencime sınıf ve okul ortamını tanıttım.	☐	☐
2	Sınıftaki diğer öğrencilere otizmi olan öğrencime ilişkin bilgi verdim, öğrencilerle onun farklı davranışlarına verilecek tepkiye ilişkin ortak bir strateji belirledik.	☐	☐
3	Öğrencimi sınıfın ön tarafında oturttum ve sınıf içinde yakınında oturan öğrencilerin, öğrenciye uygun model olabilecek kişiler olmasına dikkat ettim.	☐	☐
4	Sınıf kurallarını belirledim, sınıf kurallarını tek tek öğrettim ve kuralların yazılı/görsel olarak yer aldığı bir pano hazırladım.	☐	☐
5	Akran kabulünü sağlamak için öğrencinin özelliklerini ön plana çıkarttım.	☐	☐
6	Öğrencimin özelliğini dikkate alarak göz kontağı kurma, sınıfta uygun oturma, basit yönergelere uyma gibi becerilerin öğretimine öncelik verdim.	☐	☐
7	Sınıf içinde öğrencimin performansına uygun sorumluluklar verdim.	☐	☐
8	Öğrencimin olumlu davranışlarını ödüllendirdim, uygun olmayan davranışlarını arkadaşlarına ve kendisine zarar verecek düzeyde değilse görmezden geldim.	☐	☐
9	Öğrencimle iletişimimde olumsuz ifadelerden (hayır, yapma, dokunma gibi) mümkün olduğunca kaçındım.	☐	☐
10	Öğrencimin performansını akranlarıyla kıyaslamak yerine, bireysel gelişimini dikkate alarak değerlendirdim.	☐	☐
11	Öğrencimin yüksek ses ve gürültüden rahatsız olabileceği için sınıf içindeki gürültüyü mümkün olduğu kadar azaltmaya dikkat ettim.	☐	☐
12	Öğrencime öğretecek becerilerin basitten karmaşığa doğru sıra izlemesine dikkat ettim.	☐	☐
13	Sınıf içinde yaptığım eylemleri, sözel olarak da ifade ettim.	☐	☐
14	Kullandığım cümlelerin basit kısa olmasına dikkat ederek jest ve mimiklerle daha dikkat çekici hale getirdim.	☐	☐

15	Yönerge ve sorularımın öğrencimin özelliğini dikkate alarak kısa olmasına özen gösterdim.		
16	Sosyal iletişimin ve etkileşimin artırılması amacıyla, öğrencimin sınıf arkadaşlarıyla uyum sağlaması için etkinlik planladım ve bu etkinliklere katılmasını sağladım.		
17	Öğrencimi okulun kantini, market gibi yerlere götürerek sınıf dışındaki çevre ile ilişki içinde olmasını sağladım.		
18	Tekrarlayıcı veya yıkıcı olumsuz davranışlarını azaltmaya yönelik özel eğitim yöntemlerinden davranışçı eğitim tekniklerini kullandım.		
19	Öğrencimin yakınının sınıf dışında beklemesi gibi düzenlenmelerle, okula uyumunu sağladım.		
20	Otizmi olan öğrencilerin küçük grup çalışmaları sırasında ya da serbest etkinliklerde sınıf arkadaşlarıyla birlikte oynamasını destekledim.		
21	Öğrencimin nesnelere dokunma, nesneyi elinden bırakmama gibi takıntılı davranışlarını azaltmak için bu nesnelere bir kutuya koyarak dersin sonunda ya da günün sonunda alabilmesine yönelik düzenlemeler yaptım.		

Kaynaştırma Eğitiminde Yöneticiler İçin Kontrol Listesi

No	İşlem Basamakları	Evet	Hayır
1	Sınıf öğretmenleri tarafından belirlenen öğrencileri, Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu ile birlikte incelenmesi için Rehberlik Araştırma Merkezi'ne gönderdim.	☐	☐
2	Okulumda, kaynaştırma öğrencileri için farkındalık sağladım.	☐	☐
3	Okulumda kaynaştırma öğrencilerine yönelik gerekli fiziksel ve sosyal ortam düzenlemelerini yaptım.	☐	☐
4	Kaynaştırma uygulamalarına devam edecek öğrencilerin birden fazla yetersizliği olmamasına dikkat ettim.	☐	☐
5	Kaynaştırma öğrencilerinin yerleştirme raporlarının uygunluğunu kontrol ettim.	☐	☐
6	Kaynaştırma öğrencilerinin aileleri ile görüşerek iş birliği yaptım.	☐	☐
7	Sınıflarda yer alacak kaynaştırma öğrencilerini eşit olarak dağıttım.	☐	☐
8	Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Geliştirme Birimi oluşturarak özel eğitime ihtiyacı olan her öğrencim için Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı (BEP) hazırlanmasını sağladım.	☐	☐
9	Öğretmenleri kaynaştırma uygulamaları ve BEP hakkında bilgilendirmek için çalışmalar yapılmasını sağladım.	☐	☐
10	Okul içinde öğretmenleri, birbirlerine yardım etmeleri için teşvik ettim, birbirine yardımcı olanları ve işbirliği içinde çalışanları belirli şekillerde ödüllendirildim.	☐	☐
11	Çağırıldığımda İl/ilçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunda öğrencim ile ilgili toplantıya katıldım.	☐	☐
12	Kaynaştırma ihtiyacı olan öğrencilerin ders ile ders dışı sosyal ve kültürel etkinliklere etkin olarak katılımlarının sağlanması yönünde gerekli tedbirleri aldım.	☐	☐
13	Kaynaştırma öğrencilerine bireysel ve grup eğitimi verilebilmesi için destek eğitim odası açtım.	☐	☐
14	Özel eğitim sınıfı ile destek eğitim odası için ayrılan mekanların fiziki şartlarının (ısı, ışık, genişlik, hijyen vb.) eğitime uygun ve kolay ulaşılabilir olmasına dikkat ettim.	☐	☐

15	Destek eğitim odasını öğrencinin güvenli ve rahatça hareket edebileceği şekilde düzenledim.	☐	☐
16	Etkili bir eğitim ortamı oluşturulmasına (ısı, havalandırma, ışık düzeni, ses yalıtımı ve ortam düzenlemesi vb.) dikkat ettim.	☐	☐
17	Destek eğitim odasının gürültünün yoğun olduğu mekânlardan uzak olmasına dikkat ettim	☐	☐
18	Odada birebir eğitim için ayrılan kısmın 2x2 metrekairelik bir alandan az olmamasına dikkat ettim. (Ortopedik yetersizliği olan öğrenciler için masa ve öğrencinin oturacağı sıra alanını daha geniş tuttum).	☐	☐
19	Oda içinde yer alan tahta, masa gibi malzemeler yaş ve gelişim özelliklerine uygun olmasına dikkat ettim.	☐	☐
20	Odada kullanılacak eğitim araç ve gereçleri öğrencinin yaşına performansına ve yetersizliğin türüne göre çeşitlendirdim.	☐	☐
21	Eğitimlerini sürdüren öğrencilere ilişkin verilerin e-okul sistemine zamanında ve doğru bir şekilde girilmesini sağlayarak, bu öğrencilerin hak kaybına uğramaması için gerekli tedbirler aldım.	☐	☐

BÖLÜM-9

ETKİNLİK ÖRNEKLERİ VE SORULARLA KAYNAŞTIRMA EĞİTİMİ

Aşağıda BEP planının uygulanmasında kaynaştırma öğrencilerinin performans düzeylerine göre hazırlanabilecek çalışma sayfalarına örnek verilmiştir. Sizler de öğrencinizin performans düzeyine uygun çalışma sayfaları hazırlayabilirsiniz.

Etkinlik: 1

ÖMER

Akşam olmuş, dersler bitmişti. Ömer, okul eşyalarını güzelce topladı. Öğretmenine “İyi akşamlar!” dedi. Arkadaşları ile merdivenlerden koşmadan indiler. Bahçe kapısından çıkarken hiç acele etmediler.

Ömer, Merve ve Emre aynı mahallede oturuyorlardı. Her gün okula birlikte gelip birlikte gidiyorlardı. Şimdi de hepsi bir aradaydı. Birbirlerini çok seviyorlardı. Kimse kimseyi kötü sözlerle incitmiyordu.

Yollarının üzerinde tehlikeli bir kavşak vardı. Arabalar öyle hızlı geçiyordu ki! Çıkardıkları sesler bile insanı korkutuyordu. İyi ki şu trafik ışıkları vardı.

Ömer ve arkadaşları, trafik kurallarını biliyordu. Yeşil ışık yanmadan kesinlikle karşıya geçmiyorlardı.

Kırmızı ışıkta sabırla bekliyorlardı. Her zaman olduğu gibi yeşil ışıkta karşıya geçtiler. Güvenle evlerine gittiler.

OKUYALIM – CEVAPLAYALIM

Aşağıdaki soruları okuduğunuz metne göre cevaplayınız.

1. Ömer, okuldan ayrılırken öğretmenine ne dedi?

2. Ömer ve arkadaşları okuldan çıkarken nasıl davranıyorlar?

3. Ömer'in arkadaşlarının isimleri nelerdir?

4. Ömer ve arkadaşları evlerine giderken neden korkmuşlar?

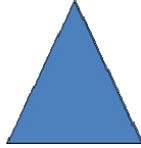
5. Ömer ve arkadaşları karşıdan karşıya geçerken nasıl davranıyorlar?

6. Ömer ve arkadaşları hangi ışıktaki karşıdan karşıya geçiyorlar?

7. Ömer ve arkadaşları hangi ışıktaki duruyorlar?

Etkinlik: 2

Aşağıdaki şekillerden üçgen olanı bulunuz. Kutucuklardaki işlemleri yapınız.

İşaretle

Boya

Kes

Yapıştır

Etkinlik: 3

1.Aşağıdaki tümcelerde boş bırakılan yerleri uygun sözcüklerle tamamlayınız.

Saat üzerindeki kısa gösterge ..... tir.

Saat üzerindeki uzun gösterge.....dır.

2.Aşağıdaki saatlerin kaç olduğunu altına yazınız.

(.....)

(.....)

(.....)

3.Aşağıda yazılı olan saatlere göre akrep ve yelkovanı saat üzerine yerleştiriniz.

5:00	8:30	7:15

Etkinlik: 4

Aşağıdaki tablodan yararlanarak 1'den 100'e kadar 5'erli sayınız. 5 ve 5'in katları olan sayıları kırmızı ile boyayınız.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
41	42	43	44	45	46	47	48	49	50
51	52	53	54	55	56	57	58	59	60
61	62	63	64	65	66	67	68	69	70
71	72	73	74	75	76	77	78	79	80
81	82	83	84	85	86	87	88	89	90
91	92	93	94	95	96	97	98	99	100

Etkinlik: 5

Aşağıdaki işlemleri yapınız.

Tek basamaklı iki doğal sayıyı (sonucu tek basamaklı olan) toplar.				
$\begin{array}{r} 3 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ + 1 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ + 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 5 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 4 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$
Tek basamaklı iki doğal sayıyı (sonucu çift basamaklı olan) toplar.				
$\begin{array}{r} 5 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 6 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 8 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 9 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 7 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$
İki basamaklı sayı ile tek basamaklı sayıyı eldesiz toplar.				
$\begin{array}{r} 12 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 14 \\ + 2 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 16 \\ + 3 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 15 \\ + 4 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 17 \\ + 2 \\ \hline \end{array}$
İki basamaklı sayı ile tek basamaklı sayıyı eldeli toplar.				
$\begin{array}{r} 15 \\ + 6 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 14 \\ + 7 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 18 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 17 \\ + 5 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 16 \\ + 8 \\ \hline \end{array}$
İki basamaklı iki sayıyı eldesiz toplar.				
$\begin{array}{r} 14 \\ + 12 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 16 \\ + 13 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 15 \\ + 14 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 17 \\ + 11 \\ \hline \end{array}$	$\begin{array}{r} 14 \\ + 14 \\ \hline \end{array}$

44 SORUDA KAYNAŞTIRMA YOLUYLA EĞİTİM

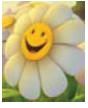
1. SORU: Özel eğitim gerektiren bireylerin okul öncesi eğitimi zorunlu mudur?

CEVAP:37-72 ay arasındaki özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimi zorunludur. Ancak, bireylerin gelişim ve bireysel özellikleri dikkate alınarak okul öncesi eğitim dönemi süresi bir yıl daha uzatılabilir.

Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul öncesi eğitimlerini, öncelikle okul öncesi eğitim kurumlarında kaynaştırma uygulamaları kapsamında sürdürmeleri esastır. Ancak, bu bireyler için okul öncesi özel eğitim okulu/kurumu ve özel eğitim sınıfları da açılabilir. **(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 29)**

2. SORU: Özel eğitim gerektiren bireylerin okul öncesi eğitim kurumlarına kayıtları nasıl yapılacaktır?

CEVAP: Rehberlik ve araştırma merkezlerinde oluşturulan Özel Eğitim Değerlendirme Kurulunca düzenlenen rapor sonucunda okul öncesi eğitim kurumlarına yerleştirilmeleri uygun görülen 36- 72 aylık çocuklar, ağır ve çok ağır düzeyde zihinsel ve birden çok yetersizliği olmamak şartıyla 10 çocuk bulunan sınıflarda ikiden, 20 çocuk bulunan sınıflarda ise birden fazla olmayacak şekilde kaydedilirler. **(Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Madde 10-c)**

3. SORU: Özel eğitim gerektiren bireylerden ekonomik durumları yetersiz olanların okul öncesi eğitiminin ücreti nasıl karşılanacaktır?

CEVAP: Şehit, harp malûlü, gazi çocukları, anne ve babası veya bunlardan birisi ölmüş ya da anne-babası ayrılmış, ekonomik durumu yetersiz olan ailelerin çocukları ile özel eğitim gerektiren çocuklara öncelik tanır. **(Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Madde 11-c)**

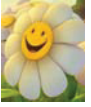
Kurumlara, kapasitenin 1/10 u oranında şehit, malûlü, gazi ve yoksul aile çocukları ücretsiz kabul edilir. Bu şartları taşıyanlardan ücretsiz kayıt yaptırmak isteyenler, Ek 5 inceleme formunu doldurup belgeleriyle birlikte seçici komisyona teslim ederler. Seçici komisyon, bu formdaki bilgileri belgeye dayalı olarak inceler, ücretsiz kayıt yapıp yapılamayacağına karar verir. **(Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Madde 11-g)**

4. SORU: Kaynaştırma yoluyla eğitim yapılan okul öncesi eğitim kurumlarında öğrenci mevcutları ne kadar olmalıdır?

CEVAP: "...ağır ve çok ağır düzeyde zihinsel ve birden çok yetersizliği olmamak şartıyla 10 çocuk bulunan sınıflarda ikiden, 20 çocuk bulunan sınıflarda ise birden fazla olmayacak şekilde kaydedilirler." (Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği Madde 10-c)

5. SORU: Kaynaştırma yoluyla eğitim kapsamında bireylerin ilköğretim okullarına kayıtları nasıl yapılacaktır?

CEVAP: e-okul kayıt sistemi çerçevesinde yapılacaktır. Ancak durumlarını belgeleyenlerin kayıtları öğretim yılı içerisinde de devam eder. "**g) Şehit ve muharip gazi çocukları ile özel eğitime ihtiyacı olan çocukların yeni kayıtları, durumlarını belgelendirmeleri şartıyla ulusal adres veri tabanındaki adreslerine bakılmaksızın istedikleri ilköğretim okuluna yapılır.**" (İlköğretim Kurumları Yönetmeliği -Madde 17/g) "

"(1) Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin okul ve kurumlara kayıtlarında özel eğitim hizmetleri kurulu tarafından yerleştirme kararı alınmış olması şartı aranmaz. Ancak, bu bireyler için yerleştirme kararı alınması konusunda okul/kurum yönetimi gerekli resmî işlemleri başlatır. Öğrencinin kayıtlı olduğu okul veya kurum, yerleştirme kararına uygun ise öğrenci bulunduğu okul ya da kurumda öğrenimine devam eder. Farklı bir yerleştirme kararı olması hâlinde ise öğrencinin yerleştirme kararına uygun okula nakli konusunda gerekli işlemler yapılır." (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 77)

6. SORU: Okul Yönetimi kaynaştırma öğrencisi için yapılacak düzenlemelerde aileden ücret talep edebilir mi?

CEVAP: Hayır. Zorunlu eğitim ücretsizdir. Ancak aileler kendi istekleri doğrultusunda okula katkıda bulunabilirler.

7. SORU: Okul yönetimi diğer velilerin isteği üzerine engelli öğrenciyi okuldan uzaklaştırabilir mi?

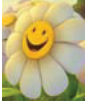

CEVAP: Hayır. Özel eğitim gerektiren bireylerin de eğitimden eşit şartlarda yararlanma hakları vardır. Aksine davrananlar hakkında yasal işlemler başlatılır.

Hiçbir gerekçeyle özürülülerin eğitim alması engellenemez. Özürülü çocuklara, gençlere ve yetişkinlere, özel durumları ve farklılıkları dikkate alınarak, bütünleştirilmiş ortamlarda ve özürülü olmayanlarla eşit eğitim

imkânı sağlar.(5378 Sayılı **Özürlüler Ve Bazı Kanun Ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun Madde 15)**

8. SORU: İlköğretim okullarında kaynaştırma yoluyla eğitim yapılan sınıflarda öğrenci mevcutları ve öğrencilerin sınıflara dağılımı nasıl yapılacaktır?

CEVAP: İlköğretim okullarında Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden bireylerin bulunduğu sınıflarda sınıf mevcutları; özel eğitime ihtiyacı olan iki bireyin bulunduğu sınıflarda 25, bir bireyin bulunduğu sınıflarda 35 öğrenciyi geçmeyecek şekilde düzenlenir.

(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği Madde 23-ğ)

9. SORU: İlköğretim okullarında Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin başarı durumları nasıl değerlendirilir?

CEVAP: Kaynaştırma yolu ile eğitimlerine devam eden özel eğitim gerektiren öğrencilere, başarısızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılmaz. **(İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 47-e)**

Kaynaştırma yoluyla eğitim-öğretimlerine devam eden öğrenciler için bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi tarafından bireyselleştirilmiş eğitim programı (BEP) hazırlanır. Bu öğrenciler, programında yer alan amaçlara göre değerlendirilir. **(İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 32-h)**

10. SORU: Özel eğitim sınıfları nasıl açılır?

CEVAP: Özel eğitime ihtiyacı olan ve ayrı bir sınıfta eğitim almaları uygun bulunan bireylerin, yetersizliği olmayan akranları ile bir arada eğitim görmeleri amacıyla her tür ve kademedeki resmî ve özel okul ve kurumlarda, özel eğitim hizmetleri kurulunun önerisi doğrultusunda millî eğitim müdürlükleri tarafından özel eğitim sınıfları açılabilir. **(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği -Madde 25)**

Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunun Görevleri

Destek eğitim odası ve özel eğitim sınıfları açılması için millî eğitim müdürlüğüne teklifte bulunmak. **(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği - Madde 16-d)**

Özel Eğitim Sınıfı Açılması İle İlgili Süreç:

a) Okullarımızda özel eğitim sınıfı açılması amacıyla okul idareleri (RAM'ın bilgisi dâhilinde), RAM'lar, İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu; ihtiyaç olması halinde Millî Eğitim Müdürlüğüne resmi yazıyla talepte bulunur.

b) İl/ilçe Millî Eğitim Müdürlüğü resmi yazıyı, konuyu görüşmesi ve karara bağlaması amacıyla İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kuruluna havale eder.

c) İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu konuyu değerlendirerek teklifi uygun görmesi halinde Eğitim Müfettişleri Başkanlığına, açılması düşünülen özel eğitim sınıfının fiziki yapısının mevzuata uygunluğunun incelenmesi yönünde resmi yazıyla talepte bulunur.

d) Eğitim Müfettişleri Başkanlığı açılması teklif edilen özel eğitim sınıfını yerinde inceleyerek kararını rapor halinde İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kuruluna bildirir.

e) İl/İlçe Özel eğitim Hizmetleri Kurulu; özel eğitim sınıfı açılması yönündeki kararı ve Eğitim Müfettişleri Başkanlığının uygun görüşü belirten raporu doğrultusunda Valilik Makamı Onayı için resmi yazışmayı yapar.

f) Valilik Onayı ile açılmış olan özel eğitim sınıfının öğretmen normu için okul idaresi "Norm Kadro Düzeltme Çizelgesi Ek-5)'i doldurarak İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bildirir.

g) Açılan Özel Eğitim Sınıfı Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir.

h) Açılan özel eğitim sınıfı için norm kadro alınana kadar geçen süre içerisinde özel eğitim sınıfına yönlendirilen öğrencilerin eğitimlerinin kesintiye uğramaması için öncelikle özel eğitim sınıfı öğretmeni yoksa Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici ve Öğretmenlerinin Ders Ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Kararın 9. Maddesi 2. bendine göre nitelikleri uygun öğretmen görevlendirmesi İl/ilçe Millî Eğitim Müdürlüklerince yapılır.

"Millî Eğitim Bakanlığı Yönetici Ve Öğretmenlerinin Ders Ve Ek Ders Saatlerine İlişkin Karar Madde 9-1-a-2: "Resmî görevi bulunmayanlar ile emeklilere, okul öncesi, ilköğretim, orta öğretim, özel eğitim ve yaygın eğitim kurumlarında haftada 30 saate, kadar ek ders görevi verilebilir."

11. SORU: Özel eğitim sınıflarının ders araç ve gereçleri nereden karşılanacak?

CEVAP: Özel eğitim sınıfları bulunduğu okulun bir parçasıdır. Bu nedenle Valilik Onayı ile açılan özel eğitim sınıflarının ders araç ve gereçleri bulunduğu İl/İlçe millî eğitim müdürlüklerince karşılanır.

12. SORU: İlköğretim okullarında akranlarıyla birlikte eğitim gören kaynaştırma yoluyla eğitime devam eden ve 8'inci sınıfı bitiren öğrencilere hangi belge düzenlenecektir?

CEVAP: Kaynaştırma yolu ile eğitimlerine devam eden özel eğitim gerektiren öğrencilere, başarısızlıklarından dolayı sınıf tekrarı yaptırılmaz. (**İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 47-e**)

İlköğretim okullarına devam ederek 8 inci sınıfı bitirenlere ilköğretim diploması verilir. (**İlköğretim Kurumları Yönetmeliği Madde 54**)

13. SORU: Özel eğitim sınıflarını bitirenlere hangi belge/diploma düzenlenecektir?

CEVAP: İki türlü özel eğitim sınıfını açılabilir. 1. Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programını uygulayan özel eğitim sınıfı;

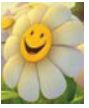
Bu sınıfı tamamlayan öğrencilere kayıtlı bulunduğu okulu veya kurumu tamamlayan yetersizliği olmayan diğer öğrencilere verilen belge verilir.

ÖRNEK: İlköğretim Okulunu bitiren 8. Sınıf öğrencilerine "İlköğretim Okulu Diploması" düzenlenecektir.

2. Bulunduğu okulun veya kurumun eğitim programından farklı bir eğitim programı uygulayan özel eğitim sınıfı öğrencilerine ise özel eğitim okul veya kurumlarındaki programı tamamlayan öğrencilere verilen belge verilir.

ÖRNEK: Orta ve ağır düzeydeki bireylere uygulanan eğitim programını tamamlayan 8. Sınıf öğrencilerine "Eğitim ve Uygulama Okulu Diploması" verilir.

14. SORU: Özel eğitim sınıfı öğretmenlerine ek ders ücreti ne kadar ödenecektir?

CEVAP: 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 176'ncı maddesinin değişik ikinci fıkrasında; "... Bu ücretler, özel eğitime muhtaç öğrencilerin eğitim ve öğretim gördüğü kurumlar da görevli öğretmen ve yöneticiler ile bu öğrencilere yönelik olarak açılan özel sınıf öğretmenlerine ve cezaevlerinde görevli öğretmenlere % 25 fazlasıyla ödenir." hükmü yer almaktadır. Bu hüküm doğrultusunda özel eğitim sınıfı öğretmenlerine ek ders ücretleri % 25 fazlasıyla ödenecektir.

15. SORU: Destek eğitim odasında görevlendirilen öğretmenlere ek ders ücreti ne kadar ödenecektir?

CEVAP: Destek eğitim odaları, özel eğitim gerektiren öğrencilere yönelik olarak açılmakta olup “**özel sınıf**” niteliğindedir. Dolayısıyla bu odalarda özel eğitim kapsamında eğitim verilmektedir. Kanun’un ilgili maddesinde de aksine bir hüküm bulunmamaktadır. Bu konuda Personel Genel Müdürlüğünce de görüş belirtilmiştir.

Özel eğitim gerektiren öğrencilere destek eğitim amacıyla açılan sınıflarda destek eğitimi vermekle görevlendirilen yönetici ve öğretmenlerin bu kapsamda okuttukları derslerin alanları (branşları) itibariyle aylık karşılığı okutmakla yükümlü oldukları kısmını aylık karşılığı, aylık karşılığı okutmaları gereken ders saatlerinin üzerinde okuttukları dersleri ise azami okutabilecekleri ek ders görevi sınırlılığında olmak üzere ek ders ücreti karşılığında okutabilirler. Ancak bu kapsamda fiilen girdikleri dersler için ek ders ücretleri %25 fazlasıyla ödenir.

16. SORU: Destek eğitim odaları nasıl açılır?

CEVAP:

Destek eğitim odalarının açılması ile ilgili süreç:

a) Okullarımızda destek eğitim odası açılması amacıyla okul idareleri (RAM’ın bilgisi dahilinde), RAM’lar, İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu; ihtiyaç olması halinde Millî Eğitim Müdürlüğüne resmi yazıyla talepte bulunur.

b) İl/ilçe Millî Eğitim Müdürlüğü resmi yazıyı, konuyu görüşmesi ve karara bağlaması amacıyla İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kuruluna havale eder.

c) İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu konuyu değerlendirerek teklifi uygun görmesi halinde Eğitim Müfettişleri Başkanlığına, açılması düşünülen destek eğitim odasının fiziki yapısının mevzuata uygunluğunun incelemesi yönünde resmi yazıyla talepte bulunur.

d) Eğitim Müfettişleri Başkanlığı açılması teklif edilen destek eğitim odasını yerinde inceleyerek kararını rapor halinde İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kuruluna bildirir.

e) İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu; destek eğitim odası açılması yönündeki kararı ve Eğitim Müfettişleri Başkanlığının uygun görüşü belirten raporu doğrultusunda Valilik Makamı Onayı için resmi yazışmayı yapar.

f) Açılan destek eğitim odası Özel Eğitim Rehberlik ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğüne bildirilir.

g) Destek eğitim odası açılan okullarda öğrencilerin eğitim ihtiyaçlarına göre görme, işitme, zihinsel engelliler sınıf öğretmenleri öncelikli olmak üzere,

gezerek özel eğitim görevi yapan öğretmen, sınıf öğretmeni ve alan öğretmenleri görevlendirilir. Destek eğitim odasına öncelikle okulun öğretmenlerinden olmak üzere RAM'da görevli öğretmenler ya da diğer okul ve kurumlardaki öğretmenler görevlendirilir.

17. SORU: Özel eğitim sınıflarında sınıf mevcudu ne kadar olmalıdır?

CEVAP: Özel eğitim sınıflarının mevcudu en fazla; okul öncesi eğitimde ve ilköğretimde 10, ortaöğretim ve yaygın eğitimde 15 öğrenciden oluşur. Ancak, otistik çocuklar için her tür ve kademedeki açılan özel eğitim sınıflarında ise sınıf mevcudu en fazla 4 öğrencidir.

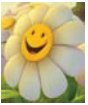
18. SORU: Ortaöğretim okul ve kurumlarına öğrenci kayıtları nasıl yapılmalıdır?

CEVAP: Orta öğretim kurumlarına kayıtlar iki türlü yapılmaktadır.

İlköğretimde kaynaştırma yoluyla eğitim kararı öğrencinin mezun olduğu tarihte sona erer. Orta öğretim kurumlarına devam edilmesi durumunda yeniden eğitsel değerlendirme yapıldıktan sonra durumuna uygun orta öğretim okul ve kurumlarına İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunun yerleştirme kararı doğrultusunda kayıt yaptırabilirler. Bu durumda orta öğretim kurumlarında kaynaştırma yoluyla eğitim hakkını sürdürmüş olurlar.

19. SORU: Orta öğretim kurumlarında kaynaştırma yoluyla eğitim gören öğrencilerin sınıf geçme/kalma durumu hangi mevzuata göre yapılacaktır?

CEVAP: Kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin yetersizlik türü, eğitim performansı ve ihtiyacına göre; araç-gereç, eğitim materyalleri, öğretim yöntem ve teknikleri ile ölçme ve değerlendirmede gerekli tedbirler alınarak düzenlemeler yapılır.

(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin Madde 23)

Bulduğu okulun eğitim programını veya denkliği olan bir programı izleyen öğrencilerin başarıları, devam ettikleri okulun sınıf geçme ve sınavlarla ilgili hükümlerine göre değerlendirilir. Ancak, değerlendirmelerde öğrencilerin BEP'leri dikkate alınır. (Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin Madde 24)

(1) Bu Yönetmelikte hüküm bulunmayan hususlarda; 14/6/1973 tarihli ve 1739 sayılı Millî Eğitim Temel Kanunu, 1/7/2005 tarihli ve 5378 sayılı Özürlüler ve Bazı Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun ve 30/5/1997 tarihli ve 573 sayılı Özel Eğitim Hakkında Kanun Hükmünde Kararnameye dayanılarak çıkarılan yönetmelik hükümleri ile ilgili diğer kanun ve yönetmelik hükümleri uygulanır.

(2) Özel eğitime ihtiyacı olan bireyler için açılan her tür ve kademedeki gündüzlü veya yatılı okul ve kurumlarda; eğitim-öğretim hizmetlerinin yürütülmesiyle ilgili iş ve işlemlerde, okul ve kurumların özelliğine göre; bu Yönetmelik hükümleri ile Bakanlığın okul öncesi, ilköğretim, ortaöğretim ve yaygın eğitim kurumlarıyla ilgili mevzuat hükümleri birlikte uygulanır. **(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin Madde 93)**

Yönetmeliğin 69., 72, 73. ve 74. Maddelerinde BEP biriminin kimlerden oluşacağı ve nasıl çalışacağı ile ilgili hususlara yer verilmiştir.

Yönetmeliğin bu hükümlerine ortaöğretim, yaygın eğitim kurumlarında kaynaştırma yoluyla eğitimlerine devam eden öğrencilerin, sınıf geçme ve sınavlarla ilgili iş ve işlemleri öğrencilerin devam ettikleri okulda/kurumda uygulanan mevzuata göre yürütülür.

Ancak, başarılarının değerlendirilmesinde ilgili mevzuat hükümlerinin yanı sıra Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 24'üncü maddesinde yer alan öğrencinin engeliyle ilgili hükümler dikkate alınarak değerlendirilir.

20. SORU: Özel eğitim hizmetleri kuruluna, eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarına nasıl ve ne kadar sürede itiraz edilmelidir?

CEVAP: Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar: Özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlarda aşağıdaki hususlara dikkat edilir:

a) **Veli**, eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarının her birine birer defa olmak üzere, kararın kendisine tebliğ edildiği tarihten itibaren 60 gün içinde itiraz edebilir.

b) **Okul ve kurumlardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu**, okula/kuruma kayıt tarihinden itibaren en az 70 iş günlük izleme süreci sonucunda öğrenciyle ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararının uygun bulunmaması hâlinde yeniden değerlendirilmesi isteğiyle özel eğitim hizmetleri kuruluna itiraz edebilir.

c) Eğitsel değerlendirme ve tanılama ile yerleştirme kararlarıyla ilgili özel eğitim hizmetleri kuruluna yapılacak itirazlar incelenerek en geç 30 gün içerisinde sonuçlandırılır. Sonuç, veliye, okula/kuruma ve RAM'a yazılı olarak bildirilir.

21. SORU: İlköğretime devam eden kaynaştırma öğrencilerinde yaş sınırı var mıdır?

CEVAP: Zorunlu eğitim çağı 6-14 yaşı kapsamaktadır. Bu süre velinin isteği ile 2 yıl daha uzatılabilir. Uzatılan 2 yılın sonunda 8'inci sınıfa devam eden öğrenciyi öğretim yılına kadar süre verilir.

22. SORU: Her kaynaştırma kararı alınmış öğrenci için BEP ekibi oluşturmak zorunlu mudur?

CEVAP: Evet, zorunludur.

Özel eğitime ihtiyacı olan öğrencilerin eğitimlerini sürdürdükleri okul ve kurumlarda eğitim performansları ve ihtiyaçları doğrultusunda BEP'lerini hazırlamak amacıyla *bireyselleştirilmiş eğitim programı geliştirme birimi* oluşturulur. (**Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin Madde 72**)

23. SORU: Okulumuzda ve yakın çevremizdeki okullarda özel eğitim öğretmeni yok. RAM'da çok uzak. Bu durumda BEP ekibi oluşturmak için ne yapmalıyız.

CEVAP: BEP Geliştirme Birimi; rehber öğretmen, gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmen veya RAM temsilcisi olmaması durumunda da oluşturulur.

24. SORU: Teneffüs vb. serbest zaman etkinliklerinde kaynaştırma öğrencisiyle kimin ilgilenmesi gerekir?

CEVAP: Okulda kaynaştırma öğrencisi de diğer öğrencilere verilen hizmetlerden faydalanırlar. Bu nedenle okul yönetimi ve öğretmenlerin sorumluluğundadır.

25. SORU: Öğretmenin kaynaştırma öğrencisi ile ilgili sorumlulukları var mıdır?

CEVAP: Vardır. Öğretmenlerin görev ve sorumlulukları İlköğretim Kurumları Yönetmeliği'nin 64'üncü ve Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 59'uncu Maddelerinde belirtilmiştir.

26. SORU: Aile çocuğu ile ilgilenmiyor ne yapabilirim?

CEVAP: BEP Geliştirme Biriminde ailelerin katılımını sağlamak amacıyla okul yönetimi, rehberlik servisi, okulun diğer öğretmenleri iş birliği içerisinde hareket etmelidir.

27. SORU: Okul yönetimi BEP birimini oluşturmadı ne yapmalıyım?

CEVAP: Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin 72' inci ve 73' üncü maddelerini ilgi tutarak okul idaresinden yazılı olarak BEP Geliştirme Biriminin oluşturulması talep edilir.

28. SORU: Özel Eğitim konusunda ders görmedik, benim alanım olmadığı için bana kim yardımcı olacak?

CEVAP: Bu kılavuz sizleri özel eğitim ve kaynaştırma konusunda bilgilendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Ayrıca okulların rehberlik servisleri, RAM, çevredeki özel eğitim okullarında da konuya ilişkin destek alabilirsiniz.

29. SORU: İlköğretim 2.kademesinde okuma yazması olmayan öğrencilere dersler bazında nasıl BEP yapılacaktır?

CEVAP: Öğrencinin gelişim özellikleri, yeterlilikleri dikkate alınarak BEP hazırlanır. BEP Geliştirme Birimi Türkçe derslerinde okuma yazmaya yönelik BEP Planı düzenlerken, diğer ders öğretmenleri BEP Planına aldığı kazanımlarını öğrencinin sözlü ya da davranış olarak ifade edebileceği şekilde düzenleyebilir. Kazanımları bireye özgü uyarlayabilir. Ayrıca müfredat dışında (alanıyla ilgili) öğrenciye uygun kazanımlar belirleyerek BEP hazırlayabilir.

30. SORU: Kaynaştırma eğitimine alınan öğrencim sürekli devamsız. Bu durumda bir üst sınıfa geçmesi nasıl olacak?

CEVAP: Kaynaştırma öğrencilerinin devamsızlıkları devam ettiği okul ve kurumun devam devamsızlıkla ilgili mevzuatına göre işlem yapılır. Sürekli devamsızlığı olan kaynaştırma öğrencilerine sınıf tekrarı yaptırılır.

31. SORU: Neden kaynaştırma öğrencileri ayrı bir sınıfta ya da okulda eğitimlerine devam ettirilmiyor?

CEVAP: Yetersizliği olan bireylerden akranları ile birlikte eğitim alabilecek düzeyde olan öğrenciler "En az sınırlandırılmış eğitim ortamı" ilkesinden hareketle kaynaştırma eğitimine öncelik verilmektedir.

32. SORU: Sınıfımda birden fazla kaynaştırma öğrencisi var. Diğer şubelerde yok. Ne yapmalıyım?

CEVAP: Kaynaştırma kararı alınmış öğrencilerin, ailelerin görüşleri, öğrencilerin yetersizlik türleri de dikkate alınarak şubelere eşit dağıtılması amacıyla okul yönetimine müracaat edilir.

33. SORU: Diğer öğrenci aileleri sınıfta kaynaştırma öğrencisini istemiyor. Arada kaldım. Ne yapmalıyım?

CEVAP: Okul rehberlik servisi, RAM temsilcisi veya BEP Geliştirme Birimi üyeleri ile birlikte ailelere; kaynaştırma eğitiminin yetersizliği olan öğrenciler ile sınıftaki diğer öğrencilere kaynaştırma eğitiminin faydaları konusunda bilgilendirme toplantıları yapılır. Yasal haklar ve sorumluluklar anlatılır.

34. SORU: Öğrencimizin kaynaştırma eğitimine alındığına dair özel eğitim hizmetleri kurul kararı dönem ortasında elimize geçti. Bu durumda BEP yapacak mıyız?

CEVAP: Evet yapılacaktır. Öğrenci ile ilgili İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulu Kararı okula geldiğinde en kısa sürede BEP Geliştirme Birimi oluşturulur ve öğrencinin BEP'i hazırlanır.

35. SORU: Öğrencime ilişkin Kaynaştırma eğitimi tedbirinin yanlış olduğunu düşünüyorum. Ne yapmalıyım?

CEVAP: Okul ve kurumlardaki rehberlik ve psikolojik danışma hizmetleri yürütme komisyonu, okula/kuruma kayıt tarihinden itibaren en az 70 iş günlük izleme süreci sonucunda öğrenciyle ilgili eğitsel değerlendirme ve tanılama ya da yerleştirme kararının uygun bulunmaması hâlinde yeniden değerlendirilmesi isteğiyle özel eğitim hizmetleri kuruluna itiraz edebilir. **(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin Madde 18-b)**

36. SORU: Kaynaştırma eğitimine alınan öğrencim ilköğretim programını yürütebilecek düzeye geldi. Bu durumda ne yapmalıyım?

CEVAP: Öğrencinin yeniden eğitsel değerlendirme ve tanılamasının yapılması amacıyla bağlı olunan RAM'a Bireysel Gelişim Raporu ile birlikte müracaat edilir.

37. SORU: Okul öncesi eğitim kurumlarında BEP nasıl yapılacaktır?

CEVAP: Öğrencinin yeterlilikleri, gelişim özellikleri, öncelikli ihtiyaçları, engeli vb. etmenler dikkate alınarak, hangi gelişim alanlarında BEP Planı hazırlanacağına BEP Geliştirme Birimi karar vermelidir. Ancak BEP Planları hazırlanmasına ihtiyaç duyulmayan gelişim alanlarında diğer öğrenciler için hazırlanmış program uygulamalarına devam edilir.

38. SORU: Bedensel yetersizliği nedeniyle kaynaştırma eğitimine alınan öğrencim var. İlköğretim programını rahatlıkla yürütebilecek düzeyde. Bu durumda BEP yapılması gerekiyor mu?

CEVAP: Öğrenci ile ilgili BEP Geliştirme Birimi kurulur. Birim öğrencinin yetersizliğine bağlı olarak okul, sınıf ve diğer bölümlerde alınması gereken fiziksel düzenleme ve uyarlamalara karar verir.

Öğrencinin yetersizliğine bağlı olarak motor becerileri gerektiren derslerin uygulamalı bölümlerinden hangilerinden muaf olacağına (öğrenci ve velinin onayı alınarak) karar verilir. Akademik beceriler gerektiren derslerden ihtiyacı olmaması durumunda ayrıca BEP Planı düzenlenmez ancak akademik derslere giren öğretmenler BEP toplantılarına katılırlar.

39. SORU: Kaynaştırma kararı kaldırılabilir mi?

CEVAP: BEP Geliştirme Birimince Öğrencinin kaynaştırma eğitimin kaldırılması gerektiği düşünülüyorsa, yeniden eğitsel değerlendirme ve tanılmasının yapılması amacıyla bağlı olunan RAM'a "Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu" doldurularak müracaat edilir. Yapılan eğitsel değerlendirme ve tanılama sonrası "Normal Eğitime Devamı Uygun" kararı alınan öğrencinin kaynaştırma kararı; özel eğitim değerlendirme kurulunun "yönelme raporu", İl/İlçe özel eğitim hizmetleri kurulu "yerleştirme kararı" ile kaldırılır.

40. SORU: RAM raporu olmayan, daha önce ilköğretim okuluna hiç gitmemiş 10 yaşındaki bir çocuğu eğitim-öğretim dönemi içerisinde okulun kayıt etmeme hakkı var mıdır?

CEVAP: Hayır. Zorunlu öğrenim çağında olup özel eğitime ihtiyacı olduğu tespit edilen veya tanısı konulmamış ve yerleştirme kararı alınmamış her bireyin okul ve kurumlara kaydı, yıllık çalışma takviminde belirlenen süreye bakılmaksızın yapılır. **(Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği'nin Madde 75)**

41. SORU: Kaynaştırma eğitimi alan öğrencime yazılılarda farklı sorular mı hazırlamalıyım? Yazılıyı sınıfla aynı anda mı yapmalıyım?

CEVAP: BEP Geliştirme Birimince öğrencinin yetersizliği doğrultusunda BEP Planı düzenlenmesi kararı alınan derslerde; BEP’de belirlenen kazanımlar (Uzun ve kısa dönemli amaçlar) dikkate alınarak sözlü ve yazılı soruları düzenlenir ve değerlendirilir.

Öğrencinin yetersizlik türü ve hazır bulunuşluğu dikkate alınarak sınavlar diğer öğrencilerle birlikte yapılabileceği gibi farklı zamanlarda da yapılabilir.

42. SORU: Özel eğitime muhtaç çocukların eğitimi ile ilgili, milli eğitim müdürlüklerinin görev ve sorumlulukları nelerdir?

CEVAP: Mili eğitim müdürlüklerinin özel eğitime muhtaç çocukların eğitimi ile ilgili, görev ve sorumlulukları ‘millî eğitim müdürlükleri yönetmeliğinin’ eğitim öğretim hizmetleri ile ilgili görevleri 32,33 ve 35. maddelerinde belirtilmiştir. Buna göre; **Özel eğitime muhtaç**

çocukların eğitimi ile ilgili tedbirlerin alınması, okullarda özel eğitim sınıflarının açılması ve bunların ihtiyaca göre sayılarının artırılması, özel eğitim okul ve kurumlarının çalışmalarının izlenmesi ve denetlenmesi milli eğitim müdürlüklerinin görevleri arasındadır.

Ayrıca; milli eğitim müdürlüklerinin konuyla ilgili sorumlulukları ‘özel eğitim hizmetleri yönetmeliğinin il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurullarının görevleri başlığı altında 15 ve 16. maddelerinde de belirtilmiştir.

43. SORU: Velinin talep etmesi halinde okul müdürlükleri kaynaştırma öğrencisine yönelik ‘bireysel gelişim raporu’ doldurmak zorunda mıdır?

CEVAP: Bireysel gelişim raporu: Özel eğitime ihtiyacı olan bireylerin tüm gelişim alanlarındaki özellikleri ile akademik disiplin alanlarındaki yeterliliklerine ilişkin değerlendirme sonucunu gösteren bir rapordur. Velisinin talebi halinde Kamu Hizmetlerinin Sunumunda Uyulacak Usul ve Esaslara İlişkin Yönetmeliğin 11.maddesi doğrultusunda en geç beş gün içerisinde doldurulmak zorundadır.

44. SORU: Kaynaştırma eğitimi ile ilgili çevremizdeki hangi kurum ve kuruluşlardan yardım alabiliriz?

CEVAP: Rehberlik ve araştırma merkezlerinden, bağlı bulunduğunuz il/ilçe özel eğitim hizmetleri kurullarından, Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Kaynaştırma Eğitimi Şubesinden yardım alabilirsiniz.

KAYNAKÇA

1. Batu, S., Kırcaali İftar, G. (2005), *Kaynaştırma*, Ankara: Kök Yayıncılık
2. Birkan, B. (2002), “Erken Özel Eğitim Hizmetleri”, *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Özel Eğitim Dergisi*, 3(2) s.113
3. Çanakkale Rehberlik Ve Araştırma Merkezi www.Canakkaleram.gov.tr 31.05.2006 Tarihli Özel Eğitim Yönetmeliği’nde Yapılan Değişiklikler Görev Ve Sorumluluklar
4. Çulhaoğlu İmrak Hülya(2009) “Okulöncesi Dönemde Kaynaştırma Eğitimine İlişkin Öğretmen Ve Ebeveyn Tutumları İle Kaynaştırma Eğitimi Uygulanan Sınıflarda Akran İlişkilerinin İncelenmesi “Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Okulöncesi Eğitimi Anabilim Dalı 2009 Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi
5. Gümüşhane Rehberlik ve Araştırma Merkezi Müdürlüğü, Bülteni, Sayı : 1, Konu: Kaynaştırma, Tarih : 10.01.2007
6. İlköğretim Kurumları Yönetmeliği: http://mevzuat.meb.gov.tr/html/225_0.html erişim tarihi: 22.08.2010
7. Özel Eğitim Hizmetleri Yönetmeliği: http://orgm.meb.gov.tr/Mevzuat/ozel_yon_SON/ozelegitimyonetmelikSON.htm Erişim Tarihi: 22.08.2010
8. Okul Öncesi Eğitim Kurumları Yönetmeliği
9. Mesleki ve Teknik Eğitim Yönetmeliği
10. Sucuoğlu Bülbin(2007) “Yeni İlköğretim Programları Ve Öğretmen Yeterlikleri Işığında
11. Etkili Kaynaştırma Uygulamaları”Elementary Education Online, 6(2), k:10-11, 2007.
12. İlköğretim Online, 6(2), k:10-11, 2007. [Online]: <http://ilkogretim-online.org.tr>
13. T.C. Millî Eğitim Bakanlığı Özel Eğitim Rehberlik Ve Danışma Hizmetleri Genel Müdürlüğü Sayı : B.08.0.ÖRG.0.20.03.01 / 3601 02.9.2008 : Kaynaştırma Yoluyla Eğitim Uygulamaları GENELGE NO : 2008 / 60
14. T.C.Millî Eğitim Bakanlığı, MEGEP(Mesleki Eğitim Ve Öğretim Sisteminin Güçlendirilmesi Projesi) Çocuk Gelişimi Ve Eğitimi Kaynaştırma Eğitimi, Ankara 2007
15. Millî Eğitim Bakanlığı Ortaöğretim Kurumları Yönetmeliği RG MAYIS 2010/2632

16. Yerel Yönetimler İçin Özürlülere Yönelik Fiziki Ve Mimari Düzenleme Klavuzu. <http://www.ozida.gov.tr/> Erişim Tarihi: 22.08.2010
17. “Özel Eğitim Ve Kaynaştırma Uygulamalarında Okul İdaresi Ve Öğretmelerin Dikkat Etmesi Gereken Hususlar” www.kaynastirmasinifi.blogcu.com/ozel-egitim-ve-kaynastirma-uygulamalarinda-okul-idaresi-ve-ogret/3599314 Erişim tarihi: 24.08.2010
18. Doç. Dr. Nihal Varol 27.09.1996 “Down Sendromuna Genel Bakış: Nedenler, Tedavi, Plastik Cerrahi Yaklaşımlar, Özel Eğitimde Kaynaştırma ve Psikolojik Danışmanlık” adlı panel bildirisi
19. Yard. Doç. Dr. Süleyman Eripek Engelli Çocukların Normal Sınıflara Yerleştirilmesi (Kaynaştırma)
20. Veysel ÖZTÜRK kişisel web sayfası <http://www.veyselozturk.net/sayfalar/IMAGES/bepkaynak.htm>

[BEP Dosyasının Word hali için tıklayınız...](#)

MEB
ÖZEL EĞİTİM REHBERLİK ve
DANIŞMA HİZMETLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ

BEP DOSYASI

...../..... Eğitim-Öğretim Yılı

Öğrencinin	
Adı Soyadı	
Sınıfı	

Eğitimde feda edilecek fert yoktur.
K.ATATÜRK

T.C
.....**Kaymakamlığı/ Valiliği**
Milli Eğitim Müdürlüğü

..... **Okulu/Lisesi**

BİREYSELLEŞTİRİLMİŞ EĞİTİM PROGRAMI DOSYASI

ÖĞRENCİNİN				
Adı Soyadı		Doğum Tarihi		FOTOĞRAF
Cinsiyeti		Numarası		
Ev Adresi		Ev Telefonu		
Kaynaştırma Kararına Esas Olan Yetersizlik Türü				
	Adı Soyadı	Adresi	İş Telefonu	Cep telefonu
Anne				
Baba				
Diğer Kişi*				
Birim Başkanı				

BEP GELİŞTİRME BİRİMİNE ULAŞAN BİLGİLER		
	Tarih/Sayı	Açıklama
Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu**		
Yerleştirme Raporu***		
Daha Önceden Alınmış Kaynaştırma Kararı (Varsa)		

* Öğrenci anne-baba dışında biriyle kalyorsa.

** Eğitsel Değerlendirme İsteği Formu: Rehberlik Araştırma Merkezi'ne incelenmek üzere gönderilecek öğrenci ile ilgili okul tarafından düzenlenen rapordur.

*** Yerleştirme Raporu: İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunca alınan yerleştirme rapordur.

BEP GELİŞTİRME BİRİMİ ÜYELERİ	
GÖREVİ/ KONUMU	ADI SOYADI
Birim Başkanı (Birim başkanı Okul Müdürü yada görevlendireceği Müdür Yardımcısıdır)	
Özel Eğitim Gerektiren Birey	
Aile	
Öğretmenler*	
Rehber Öğretmen- Psikolojik Danışman	
RAM Temsilcisi (Varsa)	
Gezerek Özel Eğitim Görevi Verilen Öğretmen (Varsa)	

AÇIKLAMALAR

* Öğrencinin dersine giren tüm öğretmenler BEP Biriminin üyesidir. Öğrencinin performansı belirlendikten sonra hangi derslerden bireyselleştirilmiş Eğitim Planı yapılması gerektiği BEP toplantısında BEP Birimince karara bağlanmalıdır.

*Öğrencinin ihtiyaç duyduğu derslerden BEP Planı hazırlanır.

*BEP Dosyasının saklanması BEP Ekibi Başkanı ve Sınıf/Sınıf Rehber Öğretmeninin sorumludur.

*Öğrencinin dersine giren tüm öğretmenler, alanı (dersi) ile ilgili performans almalıdır. Bu dosyadaki "Eğitsel Performans Formu" fotokopi ile çoğaltılarak öğrencinin dersine giren öğretmenlere verilmeli, form doldurulduktan sonra bir nüshası bu dosyada saklanmak üzere dosyada sorumlu kişiye teslim edilmelidir.

*Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı düzenlenmesine karar verilen derslerle ilgili düzenlenen "Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı Formu" fotokopi ile çoğaltılarak ilgili ders öğretmenlerine verilmeli, form doldurulduktan sonra bir nüshası bu dosyada saklanmak üzere dosyada sorumlu kişiye teslim edilmelidir.

Öğrencinin yer değiştirmelerinde BEP dosyasını öğrencinin nakil gittiği okul/kuruma gönderin. Kurumda dosyanın bir özetini bulundurun.

ÖĞRENCİ TANIMA KARTI

ADI SOYADI		
NUMARASI		
	ANNESİNİN	BABASININ
ADI SOYADI		
ÖĞRENİM DÜZEYİ		
ÖZ MÜ - ÜVEY Mİ?		
MESLEĞİ- AYLIK GELİRİ		
SAĞ MI?		
EV TELEFONU		
İŞ TELEFONU		
CEP TELEFONU		
KARDEŞ SAYISI		
EVDE KENDİ ODASI VAR MI?		
YETERSİZLİĞİNE YÖNELİK DESTEK EĞİTİMİ ALIYOR MU?		
SINIF TEKRARI VAR MI? HANGİ SINIFTA?		
OKUL DEĞİŞİKLİĞİ VARSA NEDENİ NEDİR?		
GEÇİRDİĞİ HASTALIKLAR		
YETERSİZLİĞİNE YÖNELİK KULLANDIĞI CİHAZ, PROTEZ, ORTEZ		
ÖĞRETMENİN BİLMESİ GEREKLİ ÖZEL BİLGİLER (alerji, sürekli kullandığı ilaç, terleme, epilepsi, korku, altım ıslatma v.b)		

Öğrencinin Adı Soyadı:.....

EĞİTSEL PERFORMANS*

Öğretmen alanı (dersi) ile ilgili yıllık ders programını dikkate alarak, öğrencinin yapabildiği kazanımları tespit etmek, yıl içerisinde kazandırılması gereken kazanımları belirlemek amacıyla bu formu doldurmalıdır.

Öğrencinin yeterlilikleri, gelişim özellikleri, öncelikli ihtiyaçları, engeli, sınıfı v.b etmenler dikkate alınarak, hangi alanlarda (derslerde) BEP Planı hazırlanacağına BEP Birimi karar vermelidir. Ancak BEP Planları hazırlanmasına ihtiyaç duyulmayan alanlarda (derslerde) görev alan öğretmenler BEP Toplantılarına katılarak öğrencinin güçlü yanları ve yapılabilecekler konusunda BEP Geliştirme Birimini bilgilendirmelidir.

*Öğrencinin performansını belirlemeye yönelik yapılacak çalışmalar ve izlenecek yollar Kılavuz Kitapta örnekleri ile anlatılmıştır.

Düzenleyen:

İmza:

Tarih:

BEP EKİBİ ÇALIŞMA SÜRECİ

Öğrenci ile ilgili İl/İlçe Özel Eğitim Hizmetleri Kurulunca alınmış Kaynaştırma Kararı Okul ulaştığında okul idaresi öğrencinin dersine giren öğretmenleri, öğrenci ve öğrenci velisi, rehber öğretmeni (Okulda birden fazla rehber öğretmen varsa öğrencinin sınıfından sorumlu rehber öğretmen) BEP ilk toplantısını yapmak üzere en kısa sürede toplantıya çağırır.

BEP ilk toplantısında öğrencinin hangi yetersizlik türüne bağlı olarak kaynaştırma kararı alındığı, yetersizliği ile ilgili yapılacak çalışmaların okul/sınıf içerisinde yapılacak fiziksel düzenleme ile giderilip giderilemeyeceği, derslerle ilgili Bireyselleştirilmiş Eğitim Planlarına ihtiyaç olup olmayacağı, BEP toplantılarının hangi sıklıkla yapılacağı, BEP Dosyasının doldurulması, Ailenin bilgilendirilmesi ve aileden bilgi alınması, öğrencinin eğitsel performansının alınmasının ne kadar süre içerisinde tamamlanması gerektiği, bir sonraki BEP Toplantısının tarihi v.b konular görüşülerek karara bağlanır.

Öğrencinin dersine giren tüm öğretmenler, dersleri ile ilgili öğrencinin yapabildiklerini belirlemek, bir yıl , içerisinde kazandırmayı düşündüğü kazanımları tespit etmek amacıyla “Eğitsel Performans” formunu doldururlar. Formun bir nüshası BEP dosyasında saklanır.

İlk BEP Toplantısında alınan karar doğrultusunda 2. BEP toplantısı düzenlenir.

*Toplantıda öğretmenlerin kendi dersleri ile ilgili almış oldukları öğrenci performansı konusunda BEP Birimine bilgi sunarlar. Bu bilgiler sonucu hangi derslerden BEP Planı düzenlenmesine ihtiyaç olduğu, diğer derslerde (BEP Planı düzenlenmeyecek) öğretmenlerin ne gibi çalışmalar, işbirliği ve destek sağlayacağı karara bağlanır. (Alınan bu kararlar sonraki toplantıda gündem olarak görüşülerek yeni düzenlemelere gidilebilir)

*Bu toplantıda sonraki BEP toplantılarının hangi sıklıkla yapılacağı, sonraki toplantının zamanı belirlenir. (İhtiyaç duyulması halinde BEP Birimi belirlenen süre dışında da toplantı düzenleyebilir.)

Bireyselleştirilmiş Eğitim Planı hazırlanması kararı alınan derslerle ilgili olarak ders öğretmenleri Kılavuz Kitaptaki açıklamalardan, RAM’da bulunan özel eğitim öğretmenlerinden, özel eğitim okul ve kurumlarındaki özel eğitim öğretmenlerinden, (varsa) gezerek özel eğitim görevi verilen öğretmenlerden yararlanarak “Bireyselleştirilmiş Eğitim Programı” Formunu düzenlerler. (Öğrencinin gelişi de dikkate alınarak bu formdaki “Başlangıç-Bitiş Tarihleri” değiştirilebilir.)

Kaynaştırma öğrencisinin başarısı, uyumu ve toplumsal kabulü açısından, BEP çalışmalarında okul idaresinin, okuldaki personelin, diğer öğretmenlerin, öğrencinin sınıf arkadaşlarının, ailenin bilgilendirilmesi gereklidir.

BEP dosyasının düzenlenmesi, saklanması, öğrenci nakil gittiğinde yeni kuruma gönderilmesi, doldurulan formların bir nüshasının dosyada saklanması, toplantı tutanaklarının imzalanması, toplantı yerinin belirlenmesi, toplantıya katılacakların davet edilmesi konusunda BEP Birim Başkanı ve Sınıf/ Sınıf Rehber Öğretmeni gerekli tedbirleri almalıdır. v.b)